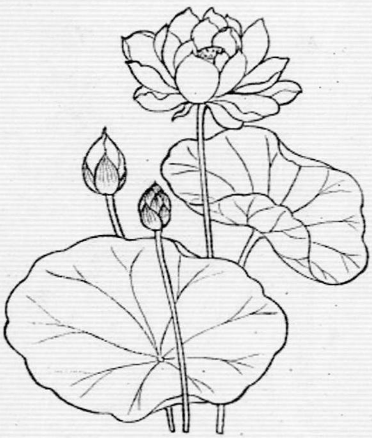
อนุสรณ์

งานบำเพ็ญกุศลฌาปนกิจศพ

นางสาวสายสุนีย์ (ยู่เกียว) คุณูปธานินทร์

ณ ฌาปนสถาน วัดอุบลวรรณาราม

หมู่ที่ ๓ ต.ศรีสุราษฎร์ อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

วันอาทิตย์ที่ ๑๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

อนาคาริกธัมมปาละ และ ดร.เอมเบดก้าร์ โดย พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๐

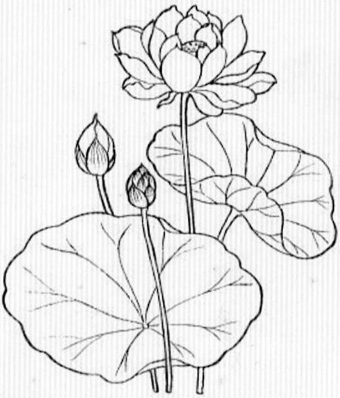

ซ่อนกลิ่น ซ่อนชู้ ก็มีเรียกกัน เป็นไม้ดอกสีขาว อย่างบานชั้นเดียวพันธุ์นี้ มีอยู่เฉพาะ ใน อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี มีกลิ่นหอมตอนกลางคืน สมัยเมื่อ ๕๕ ปีก่อน นิยมใช้บูชาพระกันมาก สมัยนี้ไม่นิยมกัน โดยเฉพาะดอกบานชั้นเดียกนี้ ปัจจุบันนี้หาก ไม่ช่วยกันรักษาไว้ให้ดีกำลังจะสูญพันธุ์ไปอย่างน่าเสียดาย ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๐

อนุสรณ์

งานบำเพ็ญกุศลฌาปนกิจศพ

นางสาวสายสุนีย์ (ยู่เกียว) คุณูปธานินทร์

ณ ฌาปนสถาน วัดอุบลวรรณาราม

เลขที่ ๑๒ หมู่ที่ ๓ ต.ศรีสุราษฎร์ อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

วันอาทิตย์ที่ ๑๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

แรม ๔ ค่ำ เดือน ๖ ปีระกา

นางสาวสายสุนีย์ (ยู่เกียว) คุณูปธานินทร์

ภาพนี้ถ่ายเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๑

นางสาวสายสุนีย์ (ยู่เกียว) คุณูปธานินทร์

ชาตะ ๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๑

มตะ ๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

รวมอายุได้ ๘๙ ปี ๓ เดือน ๕ วัน

คำนำ

งานบำเพ็ญบุญบำเพ็ญกุศลและฌาปนกิจศพ **นางสาวสายสุนีย์ (ยู่เกียว) คุณูปธานินทร์** ซึ่งเป็นสีกาพี่สาวคนโตของข้าพเจ้า ซึ่งถือกำเนิดเกิดมาในครอบครัวของเกษตรกรรม (ทำสวน) อยู่ในครอบครัวของคุณโยมพ่อยู่อี่ คุณโยมแม่นุ่ม คุณูปธานินทร์ ต่อมาคุณพ่อยู่อี่ คุณูปธานินทร์ ได้ถึงแก่กรรมเมื่ออายุได้ ๘๐ ปี เมื่อวันพุธที่ ๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๓ เวลา ๐๔.๒๒ น. แรม ๔ ค่ำ เดือน ๔ ณ โรงพยาบาลดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

ต่อมาคุณโยมแม่นุ่ม คุณูปธานินทร์ ก็ได้ถึงแก่กรรมเมื่ออายุ ๘๕ ปี เมื่อวันอังคารที่ ๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๔ แรม ๗ ค่ำ เดือน ๗ เวลา ๐๘.๔๕ น. ณ โรงพยาบาลดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

การจากไปอย่างไม่มีวันกลับของร่มโพธิ์ ร่มไทร ทั้ง ๒ เป็นการสูญเสียกำลังใจครั้งสำคัญในชีวิตของข้าพเจ้า เมื่อหมดจากโยมพ่อโยมแม่ ก็เหลือพี่สาวคนโต ได้เป็นร่มโพธิ์ ร่มไทร แทนพระคุณท่านทั้งสอง มาบัดนี้พี่สาวคนโตนี้ ก็มาถึงแก่กรรมอีก จึงต้องทำใจไปตามหลัก **อนิจฺจํ** คือ **เกิด แก่ เจ็บ ตาย** ที่ไม่มีใครจะหลีกเลี่ยงได้ เมื่อเกิดแล้วความแก่ก็ตามมา ก็ตามมาเรื่อย ๆ พร้อมทั้งความเจ็บ และตายไปในที่สุด ไม่มีใครหนีพ้นได้ สีกาพี่ของข้าพเจ้าก็เช่นเดียวกัน ในวัย ๘๙ ปี ย่างเข้า ๙๐ ปี ซึ่งเข้าสู่วัยชราเป็นอันมาก ร่างกายสุขภาพ ที่เคยแข็งแรงก็เริ่มอ่อนแอลง ต้องเข้าโรงพยาบาลดำเนินสะดวกบ่อยครั้ง และถึงแก่กรรมลง ณ ที่บ้านเลขที่ ๘๑ หมู่ที่ ๗ ต.ท่านัด อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี เมื่อวันอังคารที่ ๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ ขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๖ ปีระกา เวลาตอนเช้ามืด ๐๕.๓๐ น.

ก็การบำเพ็ญบุญ บำเพ็ญกุศล และฌาปนกิจศพในครั้งนี้ใน วันอาทิตย์ที่ ๑๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ ข้าพเจ้าคิดหาของ สมณาคุณ คือวัตถุมงคล และก็หนังสือ โดยเมื่อข้าพเจ้าไปประเทศ อินเดีย เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๒ ถึงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๒ เป็นเวลา ๑๔ วัน และไปอีกครั้งหนึ่ง เมื่อ วันที่ ๒๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๔ ถึงวันที่ ๒๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ รวมเป็นเวลา ๕ เดือนและ ๘ วัน ได้รู้ได้เห็นเรื่องของพระพุทธศาสนา ที่ฟื้นฟูขึ้นมาได้เพราะท่าน **อนาคาริก ธัมมะปาละ** ชาวลังกา และ **ดร.เอมเบดก้าร์** ชาวอินเดีย ซึ่งซึ้งใจมาก จึงได้นำมาเขียนให้ท่าน อ่าน เป็นธรรมบรรณาการ ในงานฌาปนกิจศพ สีกาพี่ นางสาว สายสุนีย์ (ยู่เกียว) คุณูปธานินทร์ ในครั้งนี้ และขอขอบคุณขอบใจ ที่ได้มาร่วมในงานฌาปนกิจศพ สีกาพี่ของข้าพเจ้าในครั้งนี้ ข้าพเจ้าขอ อำนวยอวยพรให้ท่านทั้งหลาย จงประสบแต่ความสุข ความเจริญด้วย จตุรพิธพรชัย คือมี อายุ วรรณะ สุขะ พละ ปฏิภาณ ธนสารสมบัติ สุขภาพพลานามัยร่างกายแข็งแรง ตลอดกาลนานเป็นนิตย์เทอญ ฯ

พระครูสิริวรรณวิวัฒน์

เจ้าอาวาสวัดหลักหกรัตนาราม

เจ้าคณะตำบลท่านัด อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

วัดหลักหกรัตนาราม โทร. ๐๓๒-๒๔๑๑๐๗, ๓๖๐๓๐๔, ๐๘๗-๔๑๑๔๓๗๗
เลขที่ ๙๘ หมู่ที่ ๔ ต.ศรีสุราษฎร์ อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี ๗๐๑๓๐
วันอาทิตย์ที่ ๑๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ แรม ๔ ค่ำ เดือน ๖ ปีระกา

ประวัติ

นางสาวสายสุนีย์ (ยู่เกียว) **คุณูปธานินทร์**

นางสาวสายสุนีย์ (ยู่เกียว) คุณูปธานินทร์ มีภูมิลำเนาเดิม ณ บ้านคลองต้นหว้า หมู่ที่ ๘ ต.ท่านัด อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี โดยถือกำเนิดเกิดมาที่บ้านโดยมีคุณย่าพริ้ง (แซ่จึง) โค้วฮะป๊อ เป็นเจ้าของบ้าน และมีคุณพ่อยู่อี่ คุณแม่นุ่ม โค้วฮะป๊อ เป็นสมาชิกอยู่รวมบ้านเดียวกับคุณพ่อยู่อี่ มีพี่น้องรวมด้วย ๖ คนคือ

๑. นายยู่อี่ โค้วฮะป๊อ
ต่อมาเปลี่ยนนามสกุลเป็น ฮะป๊อ และโค้วฮะป๊อ
ต่อมาได้เปลี่ยนนามสกุลใหม่อีกคือ คุณูปธานินทร์

๒. นายยู่ฮวด โค้วฮะป๊อ
ต่อมาได้เปลี่ยนนามสกุลใหม่อีกคือ พีระเมธา

๓. นายยู่ฮั้ว โค้วฮะป๊อ
ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อใหม่คือ สกล และได้บวชเป็นพระภิกษุอยู่จำพรรษาที่วัดโชติทายการาม และได้ย้ายมาเป็นเจ้าอาวาสวัดราษฎร์เจริญธรรม เป็นวัดที่มีหลายชื่อ วัดสุน วัดแมวแขวน วัดต้นมะกอก วัดศาลเจ้า วัดสุน ฯลฯ

๔. นายยู่ง้วน โค้วฮะป๊อ
ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อใหม่คือ นวล และเมื่ออายุครบบวชได้บวชอยู่ที่วัดหลักหกรัตนาราม ๕ พรรษา ลาสิกขากลับมาทำสวน และสุดท้ายได้มาบวชอยู่ที่วัดราษฎร์เจริญธรรม วัดสุนทราราม วัดแมวแขวน วัดต้นมะกอก วัดศาลเจ้า

๕. นางสาวกิมเฮี๊ยะ โค้วฮะป๊อ
ต่อมาได้แต่งงานกับ กำนันมุข หลีติ๊ง

๖. นางสาวกิมซ่วน โค้วฮะป๊อ

ต่อมาได้แต่งงานกับ หมอรุ่ง จันทร์แฉ่ง[๑]

และคุณแม่นุ่ม (แซ่โง้ว) ปุจฉาการ ในฐานะเป็นสะใภ้ ของบ้านนี้ เมื่อแต่งงานกับคุณพ่อยู่อี่ แซ่โค้ว, โค้วฮะป๊อ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๖๙ ณ ที่บ้านคลองต้นหว้าจนถึง พ.ศ. ๒๔๘๐ จึงได้ย้ายมาอยู่ที่บ้าน ปลายคลองวัดหลักหกรัตนาราม ณ บ้านเลขที่ ๘๑ หมู่ที่ ๗ ต.ท่านัด อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี ที่มีคุณพ่อยู่อี่ คุณแม่นุ่ม โค้วฮะป๊อ เป็น หัวหน้าครอบครัว และมีบุตร-ธิดา รวม ๑๐ คน คือ

๑. นางสาวสายสุนีย์ (ยู่เกียว) คุณูปธานินทร์

เกิดเมื่อวันจันทร์ที่ ๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๑ ปีมะโรง เวลา ๐๓.๓๐ น. แรม ๑๑ ค่ำ เดือน ๒ ถึงแก่กรรมแล้ว เมื่อวันอังคารที่ ๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ ขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๖ เวลา ๐๕.๓๐ น. ณ บ้านเลขที่ ๘๑ หมู่ที่ ๗ ต.ท่านัด อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

๒. เด็กชาย คลอดก่อนกำหนด

มีอายุอยู่ในครรภ์ของแม่ได้ ๕ เดือน

๓. นายจรูญ (ตั้งฮุ้น) คุณูปธานินทร์ เกิดเมื่อวันอาทิตย์ที่ ๓๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ ปีวอก เวลา ๑๑.๐๐ น. (เวลาพระฉันเพล) ขึ้น ๒ ค่ำเดือน ๑๒ ต่อมาได้แต่งงานกับนางสาว จำนงค์ (เจิม) ปุจฉาการ และนางสาวจำเนียร ปุจฉาการ ปัจจุบันนี้ นายจรูญ ได้ถึงแก่กรรมแล้วเมื่อ วันเสาร์ที่ ๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๔ เวลา ๑๒.๒๒ น. ขึ้น ๑๐ ค่ำ

---

[๑] ที่กล่าวนาม ชื่อ มาทั้ง ๖ ท่านนี้ ปัจจุบันนี้ ได้ถึงแก่กรรมไปแล้วหมดทุก ๆ ท่าน พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ (วรรณะ วณฺโณ) ทผจล.ชอ. ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เดือน ๓ ปีมะโรง ณ โรงพยาบาลดำเนินสะดวก ต.ท่านัด อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

๔. อุบาสิกาพิสมัย (สาลี่) คุณูปธานินทร์ เกิดวันศุกร์ที่ ๒๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๖ ปีจอ เวลา ๒๓.๐๐ น. ขึ้น ๘ ค่ำ เดือน ๕ ปัจจุบันนี้ได้ถึงแก่กรรมแล้ว ณ บ้านคลองต้นหว้า หมู่ที่ ๘ ต.ท่านัด อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี เมื่อตอนเช้ามืดของวันพฤหัสบดีที่ ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ปีมะเมีย แรม ๒ ค่ำ เดือน ๖ เวลา ๐๔.๐๐ น.

๕. นางสาวผ่องใส (อั้งใส) คุณูปธานินทร์ เกิดเมื่อวันเสาร์ที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๐ ปีฉลู ขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๑ เวลา ๒๒.๐๐ น. ต่อมาได้แต่งงานกับนายบรรจง สมตน เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๑๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๗ ขึ้น ๖ ค่ำ เดือน ๗ ปีมะโรง

๖. คลอดก่อนกำหนด (แท้ง) มีอายุอยู่ในครรภ์ ๔ เดือน

๗. คลอดก่อนกำหนด (แท้ง) มีอายุอยู่ในครรภ์ ๓ เดือน

๘. คลอดก่อนกำหนด (แท้ง) มีอายุอยู่ในครรภ์ ๓ เดือน

๙. พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ (วรรณะ วณฺโณ) จร,ทผจล.ชอ. "**กูเหนอ**" คุณูปธานินทร์ เกิดวันอาทิตย์ที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๔ ขึ้น ๑๒ ค่ำ เดือนอ้าย ปีมะเส็ง เวลา ๐๗.๐๐ น. ตอนเช้า ต่อมาได้อุปสมบท เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๒๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๔ ณ วัดหลักหกรัตนาราม ขึ้น ๑๑ ค่ำ เดือน ๘-๘ ปีฉลู และได้อยู่เรื่อยมาจนได้เป็นเจ้าอาวาสวัดหลักหกรัตนารามจนถึงปัจจุบันนี้

๑๐. คลอดก่อนกำหนด (ลูกกรอก) เด็กชายมีอายุอยู่ ๖ เดือน ให้ชื่อว่า สัมฤทธิ์ คุณูปธานินทร์

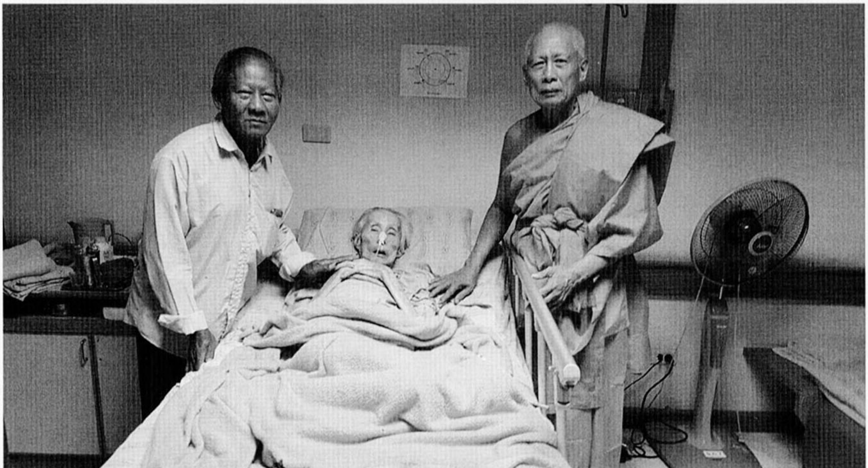
วันและเวลาได้ผ่านไปจากวัน เป็นสัปดาห์ จากสัปดาห์ เป็นเดือน จากเดือนเป็นปี และหลาย ๆ ปี ความเป็นอยู่ของครอบครัวที่มีคุณพ่อยู่อี่ คุณแม่นุ่ม คุณูปธานินทร์ ก็เป็นไปตามกาลของเวลา โดยคุณพ่อยู่อี่ ได้ถึงแก่กรรม เมื่อ ๕ มีนาคม ๒๕๒๓ และโยมแม่นุ่ม เมื่อ ๔ มิถุนายน ๒๕๓๔ ต่อมานายจรูญ มาถึงแก่กรรมอีกเมื่อ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ จนถึงแม่ชีสาลี่ เมื่อ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เมื่อเป็นไปเช่นนี้ โยมพ่อ โยมแม่ โยมพี่ มีอันจากไปเช่นนี้ทำให้ความว้าเหว่ เพราะขาดร่มโพธิ์ร่มไทร โยมสีกาพี่ยู่เกียว ก็เหมือนร่มโพธิ์ร่มไทร ที่ให้ความคุ้มครอง ความอบอุ่นให้แก่น้อง ๆ เมื่อขาดร่มโพธิ์ร่มไทรต้นใหญ่ที่ให้ความอบอุ่นเสมอ แต่เมื่อกาลเป็นไปเช่นนี้ คือเป็นไปตามกฎแห่งกาลเวลาของการ เกิด แก่ เจ็บ ตาย แม้จะไม่อยากให้มีวันนี้ แต่ก็ต้องมีจนได้ สีกาพี่ยู่เกียว เป็นผู้ที่มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ความเจ็บไข้ได้ป่วยมีน้อย แต่เมื่อย่างเข้าสู่วัยสูงอายุ ก็ต้องมีการเข้าอยู่โรงพยาบาลบ่อยครั้ง เมื่อคราวที่ข้าพเจ้าไปเยี่ยมที่โรงพยาบาล เห็นแล้วไม่สบายใจ ร่างกาย สุขภาพ ซีด ผอม ไปกว่าเดิมมากมาย ไป ๆ กลับ ๆ ระหว่างบ้านและโรงพยาบาลบ่อยครั้ง และในที่สุดแห่งสภาพร่างกายสังขารเพราะความชราของสีกาพี่ยู่เกียว ก็ต้องจากไปอย่างสงบ ณ ที่บ้านเลขที่ ๘๑ หมู่ที่ ๗ ต.ท่านัด อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี ของเช้ามืด เวลา ๐๕.๓๐ น. ของวันอังคารที่ ๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ สิริอายุรวมได้ ๘๙ ปี ๓ เดือน ๕ วัน ทิ้งความวิปโยคโศกเศร้าให้แก่บุคคลที่เคารพนับถือของสีกาพี่นางสาวสายสุนีย์ (ยู่เกียว) คุณูปธานินทร์ อย่างไม่มีวันที่จะหวลกลับมาได้อีกเลย

พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ (วรรณะ วณฺโณ) ได้เข้าเยี่ยมผู้ป่วย
นางสาวสายสุนีย์ คุณูปธานินทร์ สีกาพี่สาว เมื่อวันศุกร์ที่ ๔
พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๙ ขึ้น ๕ ค่ำ เดือน ๑๒ เมื่อเวลา ๑๗.๓๐ น.
ตึกเฉลิมพระเกียรติ ห้องที่ ๓๑๒ ชั้น ๓ ณ โรงพยาบาลดำเนินสะดวก

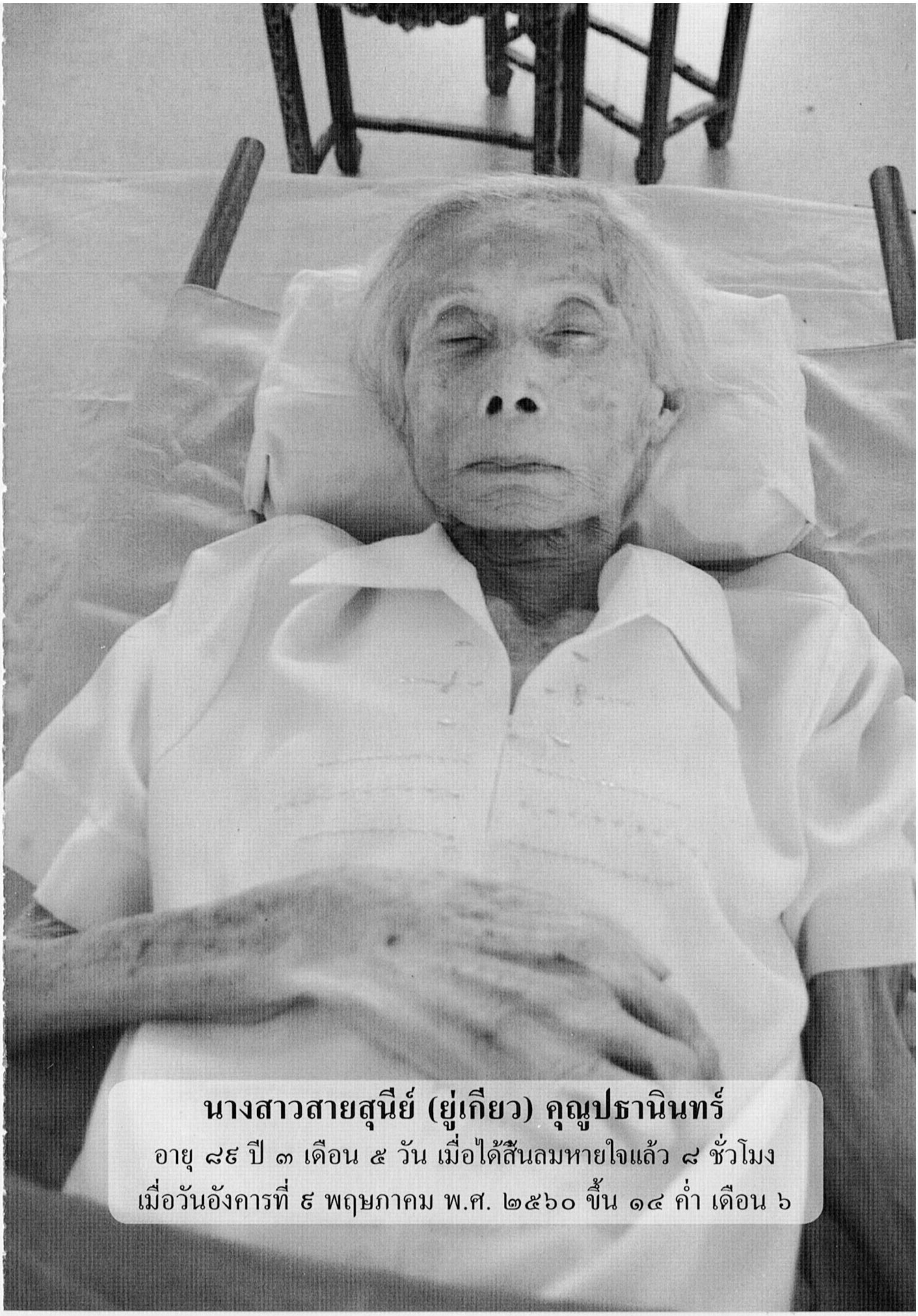
พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ (วรรณะ วณฺโณ) ได้เข้าเยี่ยมผู้ป่วย นางสาวสายสุนีย์ (ยู่เกียว) คุณูปธานินทร์ สีกาพี่สาว เมื่อวันศุกร์ที่ ๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๙ ขึ้น ๕ ค่ำ เดือน ๑๒ เมื่อเวลา ๑๗.๓๐ น. ตึกเฉลิมพระเกียรติ ห้องที่ ๓๑๒ ชั้น ๓ ณ โรงพยาบาลดำเนินสะดวก ต.ท่านัด อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ (วรรณะ วณฺโณ) รดน้ำศพ สีกาพี่สาว นางสาวสายสุนีย์ (ยู่เกียว) คุณูปธานินทร์ ณ ศาลาอายุวัฒนมงคล พระครูสถิตบุญญาภิราม ณ วัดอุบลวรรณาราม ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ ขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๖ เวลา ๑๕.๐๐ น.

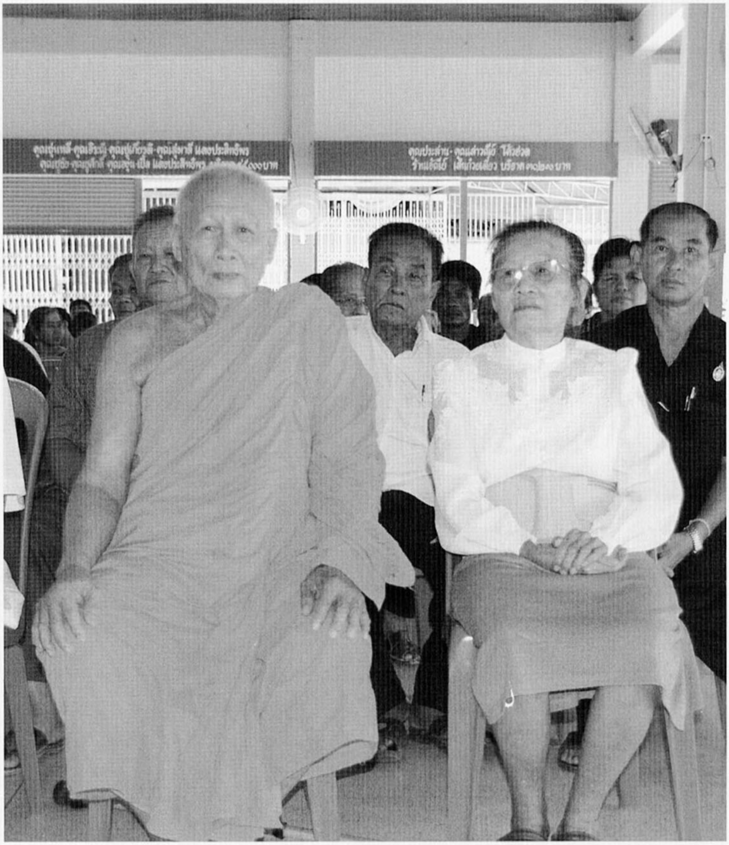
น้องสาวผ่องใส คุณูปธานินทร์ (สมตน) รดน้ำศพให้พี่สาวสายสุนีย์ คุณูปธานินทร์ ณ ศาลาบำเพ็ญกุศล อายุวัฒนมงคล วัดอุบลวรรณาราม ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๐

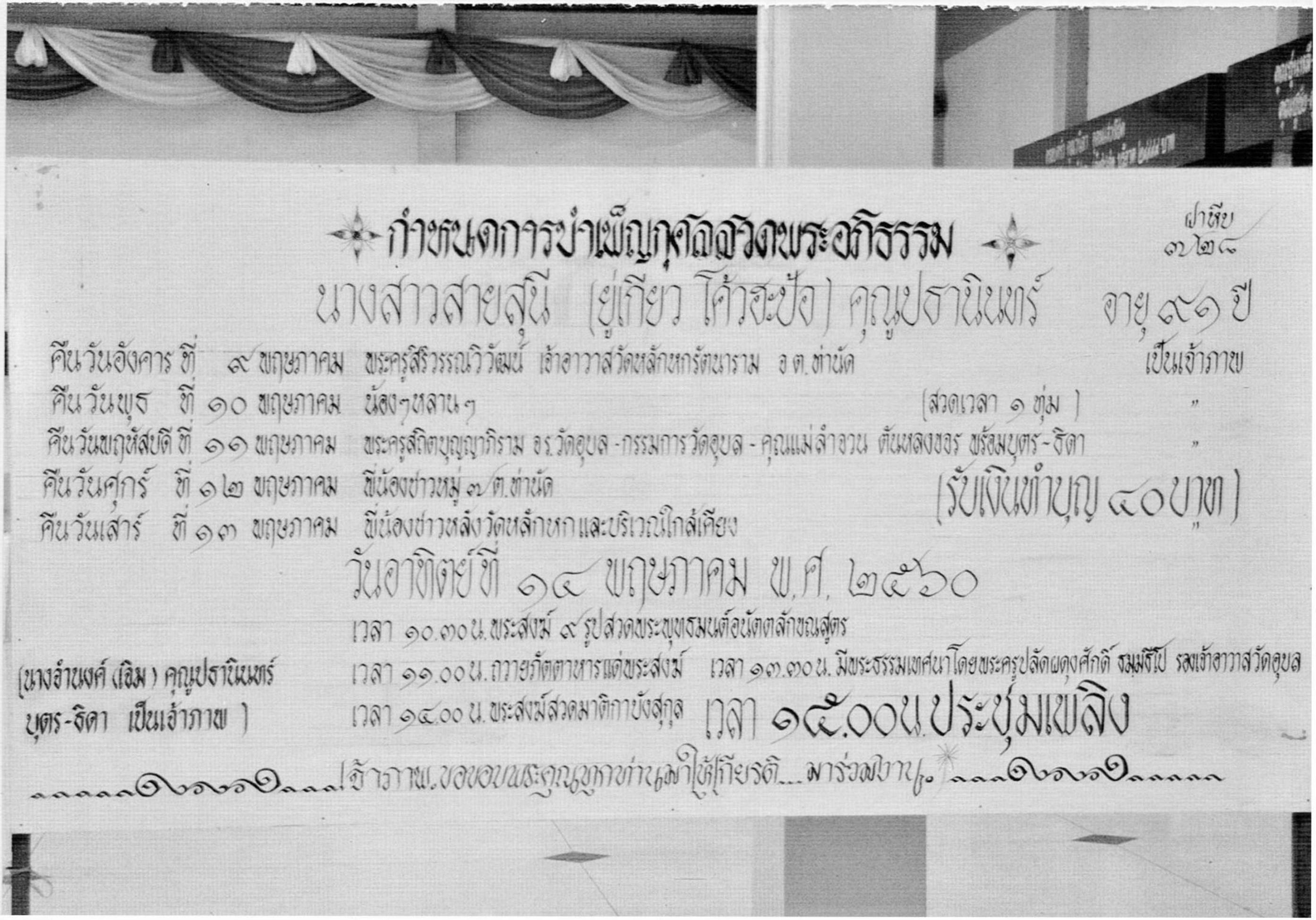
นางสาวสายสุนีย์ (ยู่เกียว) คุณูปธานินทร์

อายุ ๘๙ ปี ๓ เดือน ๕ วัน เมื่อได้สิ้นลมหายใจแล้ว ๘ ชั่วโมง

เมื่อวันอังคารที่ ๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ ขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๖

พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ (วรรณะ วณฺโณ) และสีกาพี่สาว
นางผ่องใส คุณูปธานินทร์ (สมตน) อายุ ๘๐ ปี ในวันรดน้ำศพพี่สาว
นางสาวสายสุนีย์ (ยู่เกียว) คุณูปธานินทร์ ณ ศาลาบำเพ็ญกุศล
วัดอุบลวรรณาราม เมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ เวลา ๑๕.๓๐ น.

กำหนดการบำเพ็ญกุศลสวดพระอภิธรรม
ฝาหีบ ๓/๒๘
นางสาวสายสุนี (ยู่เกียว โค้วฮะป้อ) คุณูปธานินทร์ อายุ ๙๑ ปี
คืนวันอังคาร ที่ ๙ พฤษภาคม พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ เจ้าอาวาสวัดหลักหกรัตนาราม อ ต.ท่านัด เป็นเจ้าภาพ
คืนวันพุธ ที่ ๑๐ พฤษภาคม น้องๆหลานๆ (สวดเวลา ๑ ทุ่ม) "
คืนวันพฤหัสบดี ที่ ๑๑ พฤษภาคม พระครูสถิตบุญญาภิราม จร.วัดอุบล - กรรมการวัดอุบล - คุณแม่ลำจวน ต้นหลงขอร พร้อมบุตร-ธิดา "
คืนวันศุกร์ ที่ ๑๒ พฤษภาคม พี่น้องชาวหมู่ ๗ ต.ท่านัด
คืนวันเสาร์ ที่ ๑๓ พฤษภาคม พี่น้องชาวหลังวัดหลักหกและบริเวณใกล้เคียง "
(รับเงินทำบุญ ๔๐บาท)
วันอาทิตย์ที่ ๑๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๐
เวลา ๑๐.๓๐ น. พระสงฆ์ ๙ รูปสวดพระพุทธมนต์อนัตตลักขณสูตร
เวลา ๑๑.๐๐ น. ถวายภัตตาหารแด่พระสงฆ์ เวลา ๑๓.๓๐ น. มีพระธรรมเทศนาโดยพระครูปลัดผดุงศักดิ์ ธมฺมธีโป รองเจ้าอาวาสวัดอุบล
(นางอำพงค์ (เอิม) คุณูปธานินทร์ บุตร-ธิดา เป็นเจ้าภาพ)
เวลา ๑๔.๐๐ น. พระสงฆ์สวดมาติกาบังสุกุล เวลา ๑๕.๐๐น. ประชุมเพลิง
เจ้าภาพ...ขอขอบพระคุณทุกท่านมาให้เกียรติ...มาร่วมงาน

พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ (วรรณะ วณฺโณ) จุดธูปเทียน บูชาพระรัตนตรัย ในงานบำเพ็ญกุศลศพ นางสาวสายสุนีย์ (ยู่เกียว) คุณูปธานินทร์ ณ วัดอุบลวรรณาราม ในคืนที่เป็นเจ้าภาพพระสวดพระอภิธรรม ๘ รูป เมื่อ ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๐

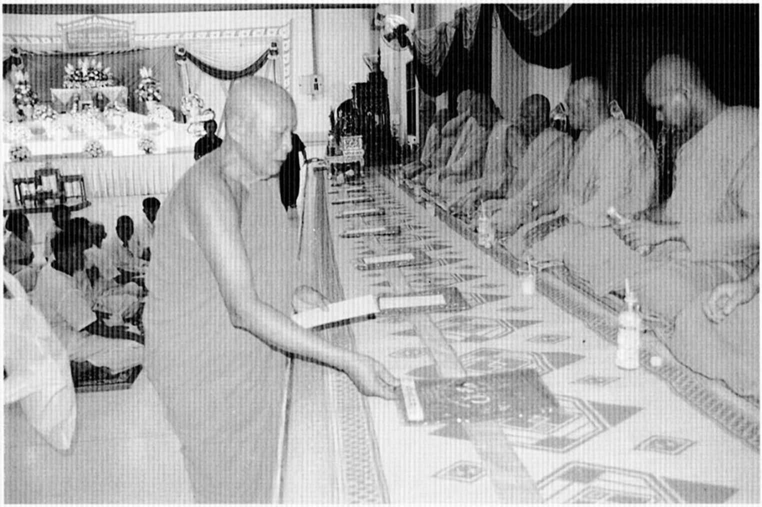
พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ (วรรณะ วณฺโณ) จุดธูปเทียนบูชาพระธรรม ในงานบำเพ็ญกุศลศพ นางสาวสายสุนีย์ (ยู่เกียว) คุณูปธานินทร์ ณ วัดอุบลวรรณาราม ในคืนที่เป็นเจ้าภาพพระสวดอภิธรรม ๘ รูป เมื่อ ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๐

สถานที่ตั้งบำเพ็ญกุศลศพ นางสาวสายสุนีย์ (ยู่เกียว) คุญูปธานินทร์ ณ วัดอุบลวรรณาราม อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๐

พระสวดพระอภิธรรม ๘ รูป ณ วัดอุบลวรรณาราม คืนวันที่ ๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ เป็นเจ้าภาพเพื่ออุทิศบุญกุศลนี้ให้สีกาพี่สาว นางสาวสายสุนีย์ (ยู่เกียว) คุญูปธานินทร์ เป็นคืนแรกของงาน

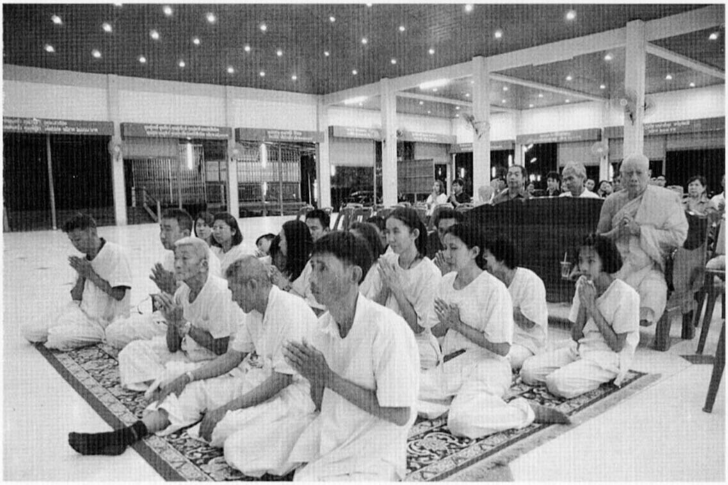
พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ (วรรณะ วณฺโณ) จร,จต.ทผจล.ชอ. ถวายจตุปัจจัย พระสงฆ์สวดพระอภิธรรมศพ นางสาวสายสุนีย์ (ยู่เกียว) คุณูปธานินทร์ จำนวน ๘ รูป ถวายปัจจัย รูปละ ๒๐๐ บาท ถุงย่าม ๑ ใบ ถุงผ้าหิ้ว ๑ ใบ กระเป๋าช้อนซ่อม ๒ ใบ กระเป๋าผ้ารับประเคน ๒ ใบ สมุดฉีก ๒ เล่ม ก้อนแก้วทับกระดาษ ๑ ก้อน เมื่อ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๖ ปีระกา

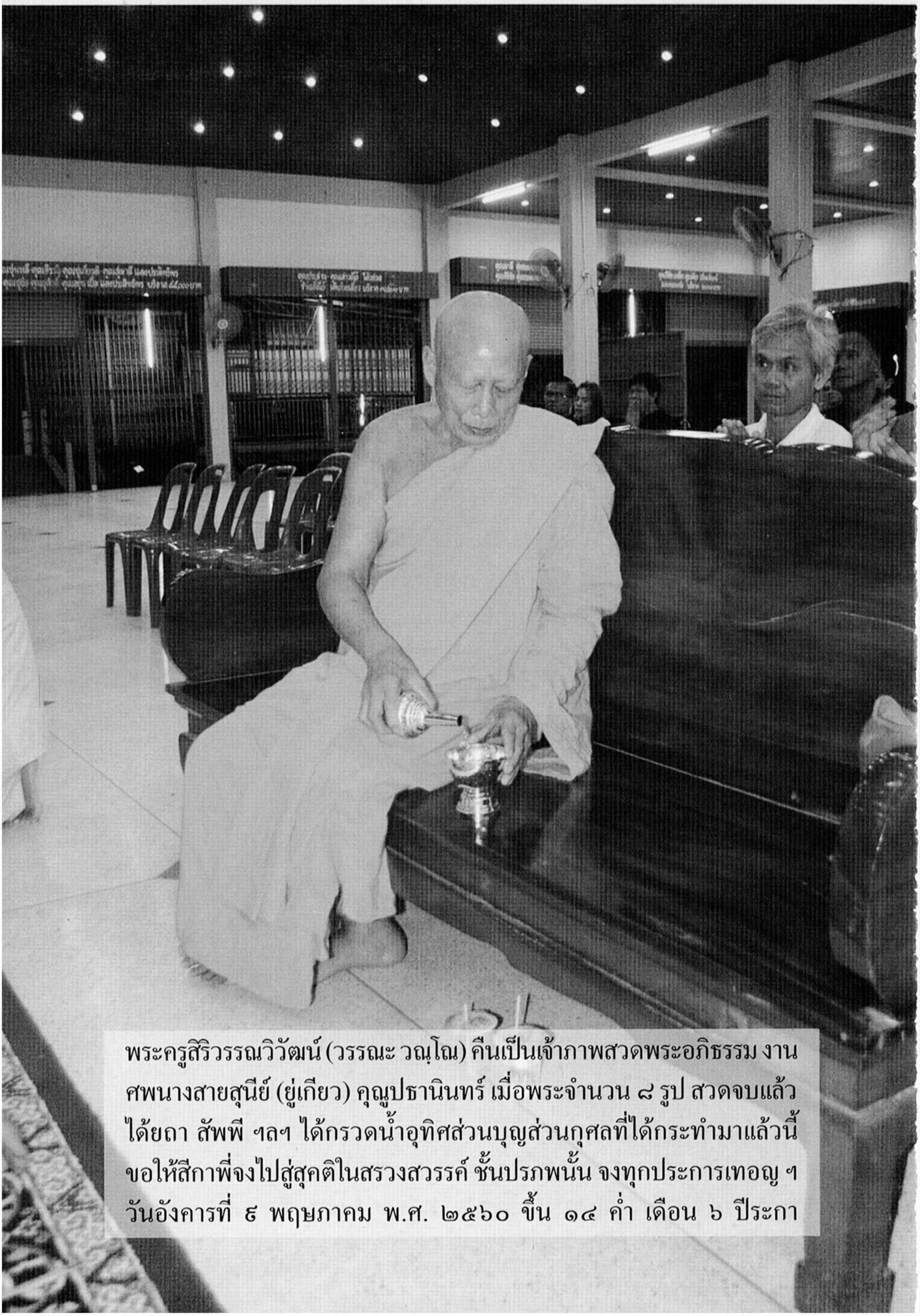
๔ พฤษภาคม ๒๕๖๐ เป็นคืนที่ พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ เป็นเจ้าภาพสวดพระอภิธรรมศพ นางสาวสายสุนีย์ (ยู่เกียว) คุณูปธานินทร์ ซึ่งเป็นสีกาพี่สาว ณ ศาลาบำเพ็ญกุศล วัดอุบลวรรณาราม และได้อาราธนาพระสงฆ์มาสวดพระอภิธรรมศพ จำนวน ๘ รูป สวด ๒ จบ ถวายของแล้วก็ยถา สัพพี ติโย

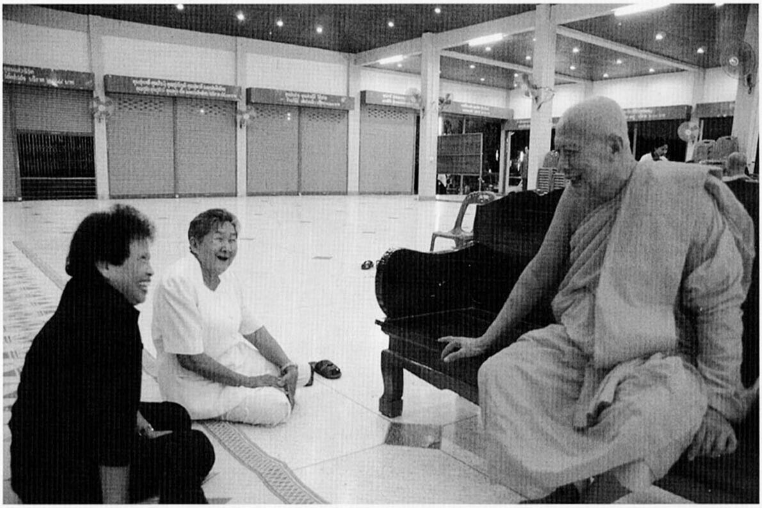
พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ และหลาน ๆ ฟังพระสวดอภิธรรมงานบำเพ็ญกุศลศพ นางสาวสายสุนีย์ (ยู่เกียว) คุณูปธานินทร์ เมื่อคืนวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๐

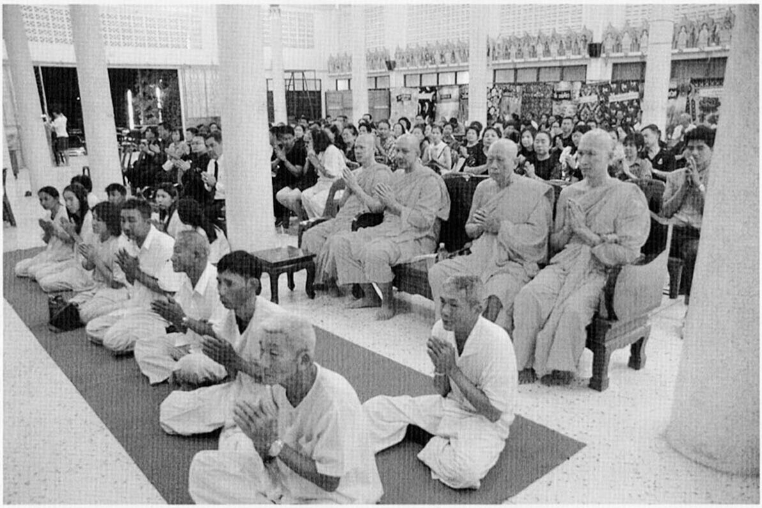
พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ และญาติพี่น้องและหลาน ๆ ฟังพระสวดอภิธรรมงานบำเพ็ญกุศลศพ นางสาวสายสุนีย์ (ยู่เกียว) คุณูปธานินทร์ ณ ศาลาบำเพ็ญกุศล วัดอุบลวรรณาราม วันอังคารที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ ขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๖

พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ (วรรณะ วณฺโณ) คืนเป็นเจ้าภาพสวดพระอภิธรรม งานศพนางสายสุนีย์ (ยู่เกียว) คุณูปธานินทร์ เมื่อพระจำนวน ๘ รูป สวดจบแล้ว ได้ยถา สัพพี ฯลฯ ได้กรวดน้ำอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลที่ได้กระทำมาแล้วนี้ ขอให้สีกาพี่จงไปสู่สุคติในสรวงสวรรค์ ชั้นปรภพนั้น จงทุกประการเทอญ ฯ วันอังคารที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ ขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๖ ปีระกา

พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ (วรรณะ วณฺโณ) สนทนากับ นางจำนงค์ (เจิม) คุณูปธานินทร์ และลูกสาวโยมตี๋ โยมนกแก้ว ในงานบำเพ็ญกุศลศพ นางสาวสายสุนีย์ (ยู่เกียว) คุณูปธานินทร์ ณ วัดอุบลวรรณาราม เมื่อ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๐

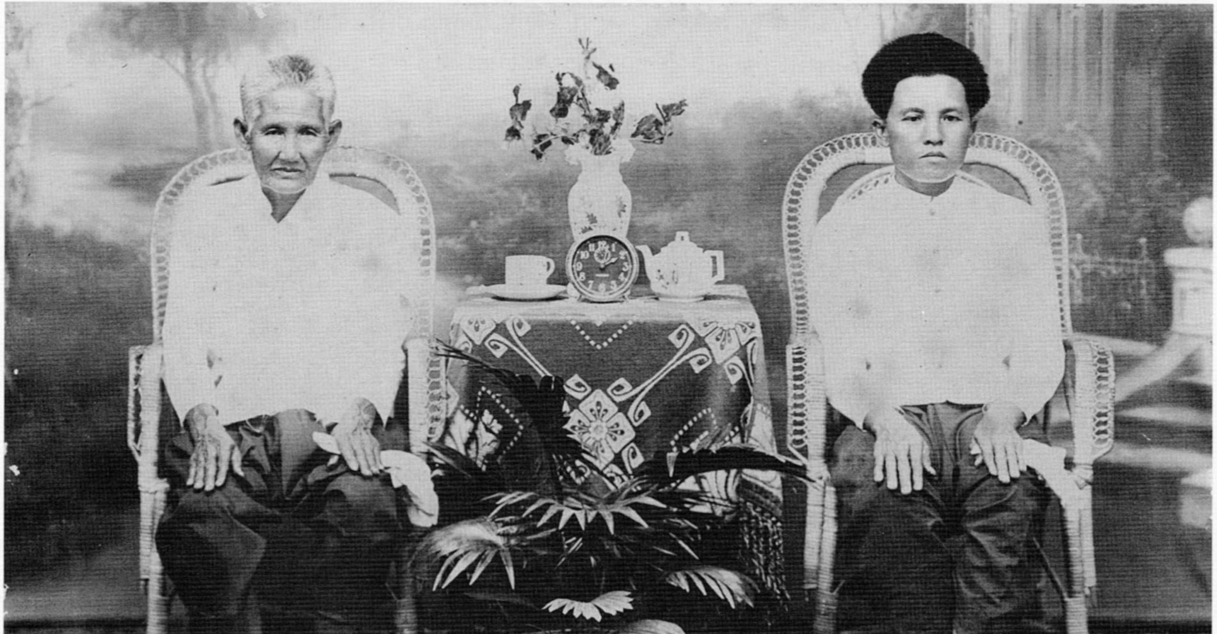
คณะญาติ พระและฆราวาส ร่วมฟังพระสวดพระอภิธรรม ในงานบำเพ็ญกุศลศพ นางสาวสายสุนีย์ (ยู่เกียว) คุณูปธานินทร์ อายุ ๘๔ ปีเศษ ณ วัดอุบลวรรณาราม

ดอกซ่อนกลิ่น ซ่อนชู้ก็เรียก ออกดอกซ้อนกลีบกัน กลางคืนมีกลิ่นหอมแต่ไม่มาก สมัยเมื่อ ๕๕ ปี ก่อนนี้ นิยมใช้บูชาพระกันมาก สมัยนี้ไม่ค่อยนิยมกันเอาไปบูชาพระ แต่เอาไปใช้ในการบูชาศพกันมาก พันธุ์ดอกอย่างซ้อนกลีบนี้มีปลูกอยู่ทั่วไป ที่ปากคลองตลาดกรุงเทพฯ มีขายอยู่มาก เพราะเป็นตลาดดอกไม้ที่มีขายดอกไม้ต่าง ๆ มากที่สุด และก็มีการขายตลอดวัน ๒๔ ชั่วโมง ไปซื้อเมื่อไรก็ได้เวลานั้น

นายพิชัย (ใช้) ปุจฉาการ (แซ่โง้ว) ต้นตระกูลของนามสกุล ปุจฉาการ ภาพถ่ายเมื่ออายุ ๗๖ ปี พ.ศ. ๒๔๙๘
นางทิพย์ ปุจฉาการ (สุวรรณบำรุง) ภาพถ่ายเมื่ออายุ ๗๐ ปี พ.ศ. ๒๔๙๘ ห้องภาพดำเนินอ๊าร์ต อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

(ขวา) โยมชวดบุญ สุวรรณบำรุง (ซ้าย) โยมยายทิพย์ ปุจฉาการ เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๔ ขึ้น ๑๒ ค่ำ เดือนอ้าย ปีมะเส็ง โยมชวดบุญ เป็นหมอตำแย เป็นผู้ทำคลอดบุตรให้โยมแม่นุ่ม คุญูปธานินทร์ โดยปลอดภัย จนเกิดมาเป็นข้าพเจ้าพระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ตอนนั้นโยมชวดบุญ อายุ ๗๕ ปี ภาพนี้ถ่ายเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๒ เมื่อโยมชวดบุญ สุวรรณบำรุง อายุได้ ๗๓ ปี โยมชวดบุญ ถึงแก่กรรม พ.ศ. ๒๔๙๑

ที่บ้านคุณูปธานินทร์ วันงานอุปสมบท วันอาทิตย์ที่ ๒๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๔
จากซ้าย ๑. นายจรูญ คุณูปธานินทร์ ๒. [illegible]อยู่อี๋ คุณูปธานินทร์ ๓. นางผ่องใส [illegible] ๔. นาควรรณะ
๕. น.ส.สายสุนี (ยู่เกี่ยว) คุณูปธานินทร์ ๖. โ[illegible] คุณูปธานินทร์ ๗. อุบาสิกาสาลี่ คุณูปธานินทร์

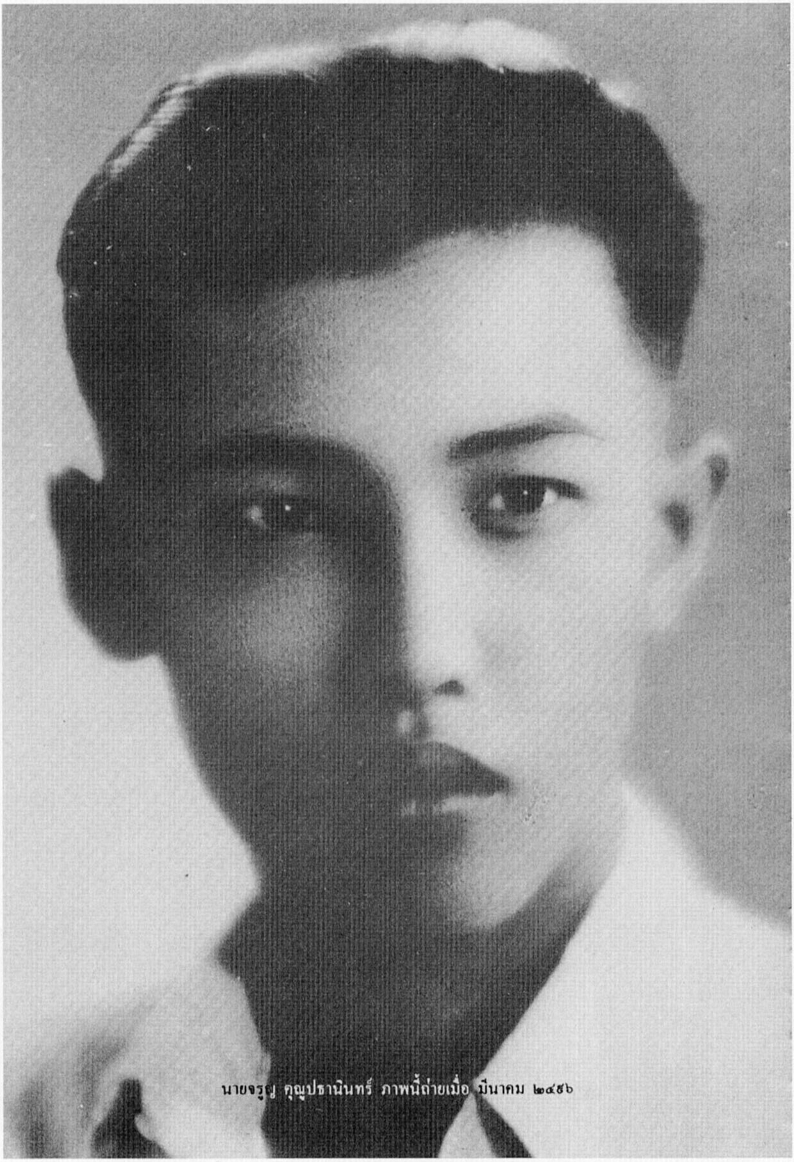
โขมพ่อขู่อ่ ฤญูปธานินทร์

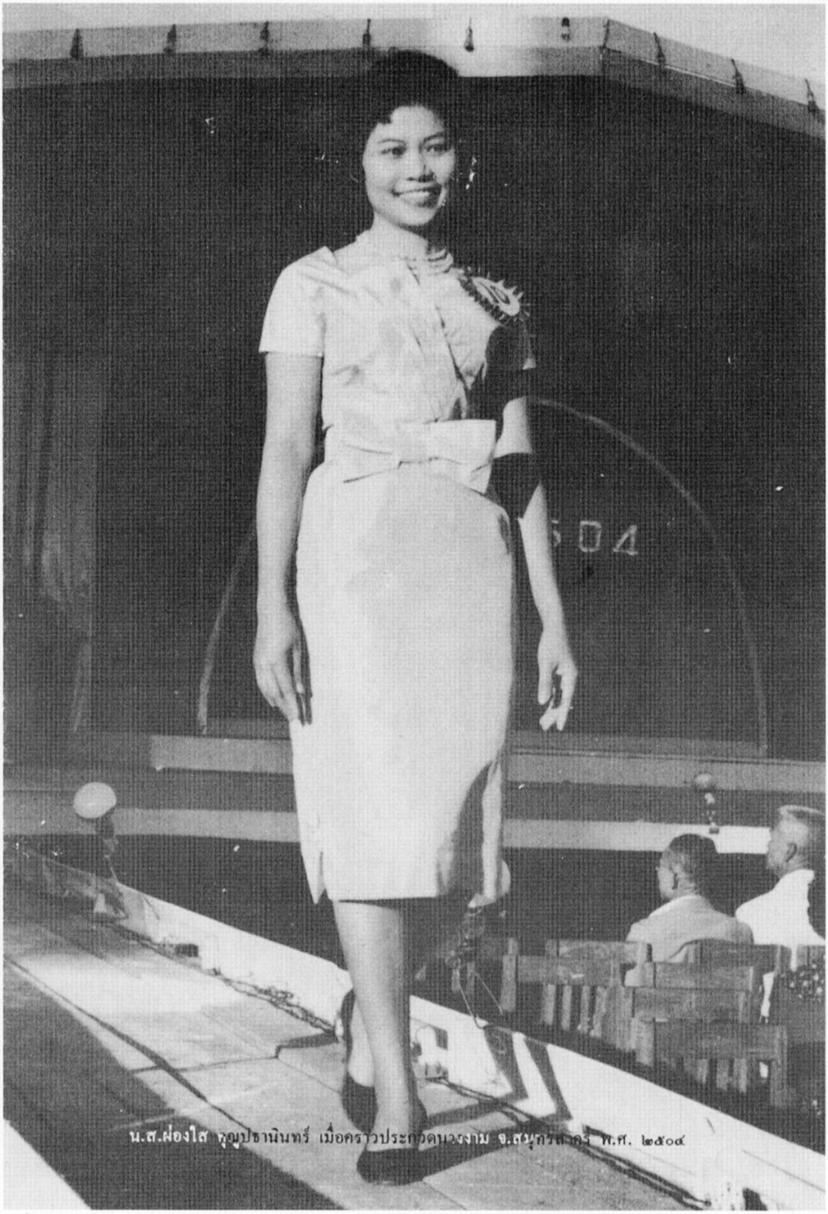
โยมแม่นุ่ม คุญูปธานินทร์

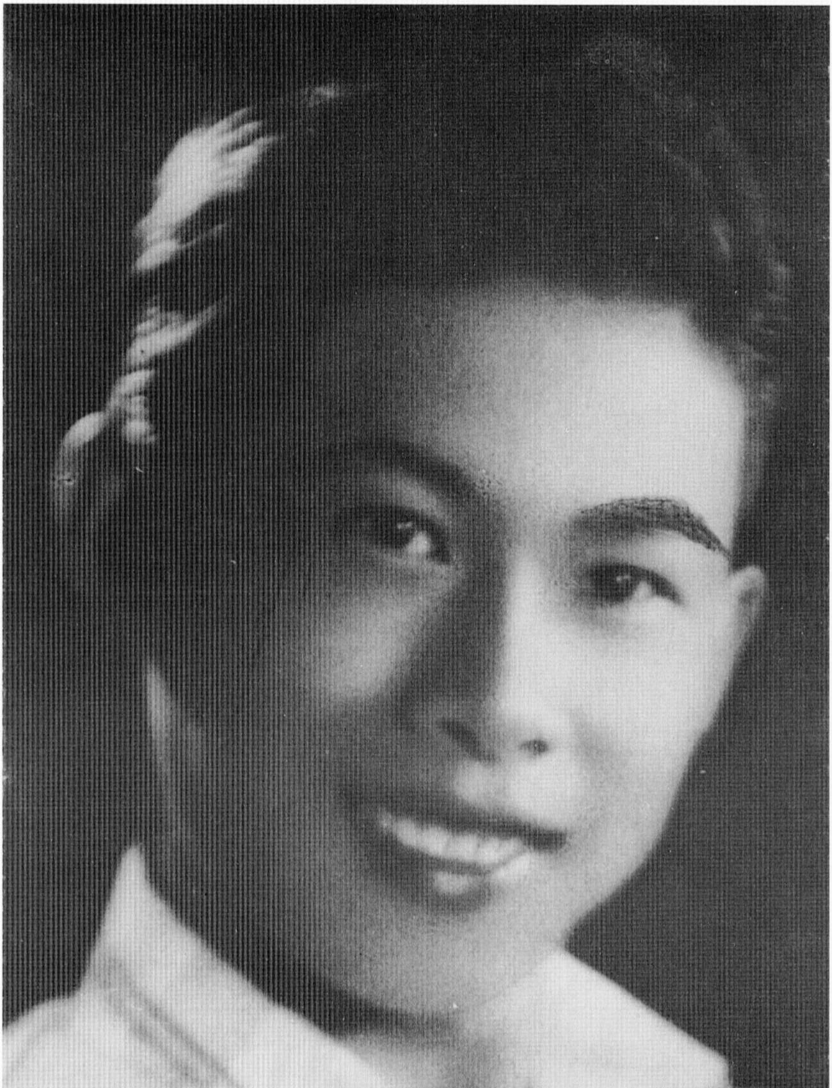
น.ส.สายสุนี คุณูปธานินทร์ เมื่อคราวประกวดนางสาวนพมาส ณ วัดโชติทายการาม
๒๑ พฤศจิกายน ๒๔๘๖ ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒

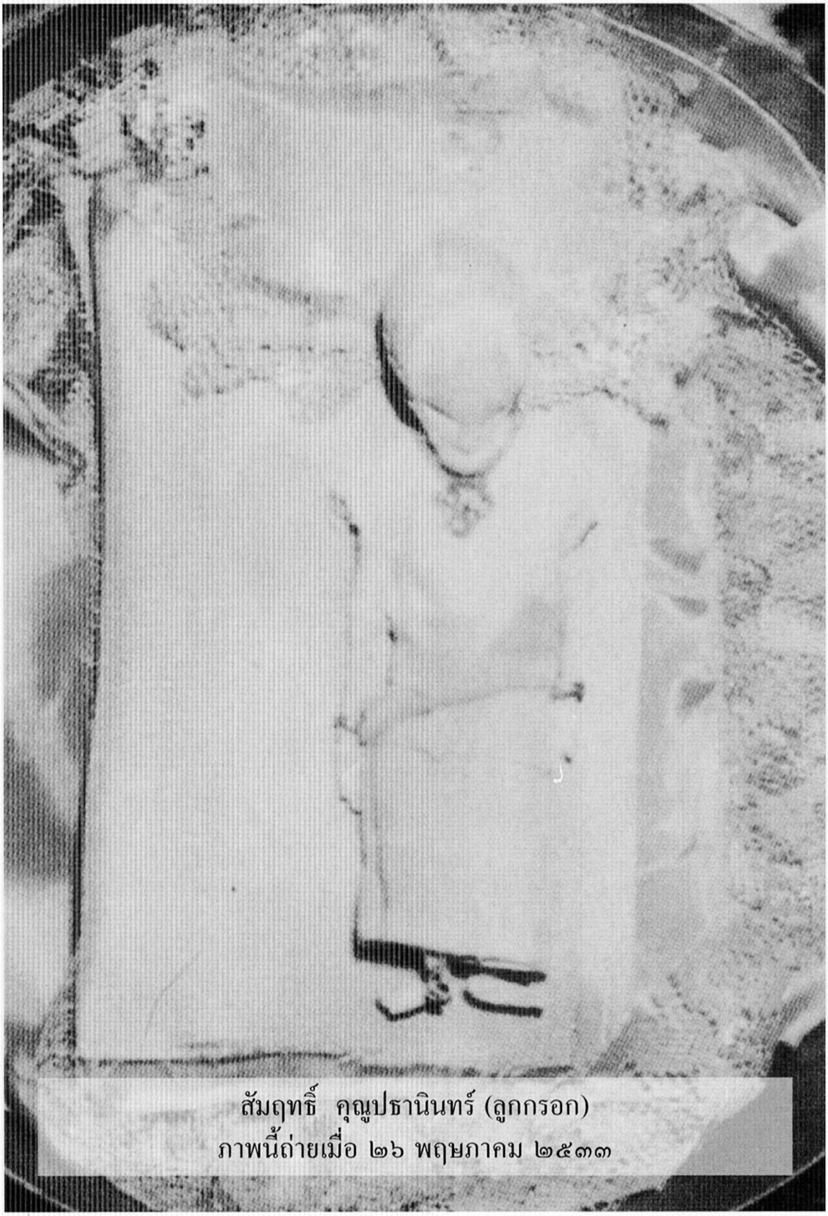
นายจรูญ คุณูปธานินทร์ ภาพนี้ถ่ายเมื่อ มีนาคม ๒๔๘๖

น.ส.ผ่องใส หุญปธานินทร์ เมื่อคราวประกวดนางงาม จ.สมุทรสาคร พ.ศ. ๒๕๐๔

ว[illegible]ะ คุณปธานินทร์ ภาพนี้ถ่ายเมื่อ ๑๒ มกราคม ๒๕๐๒

สัมฤทธิ์ คุณูปธานินทร์ (ลูกกรอก)
ภาพนี้ถ่ายเมื่อ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๓๓

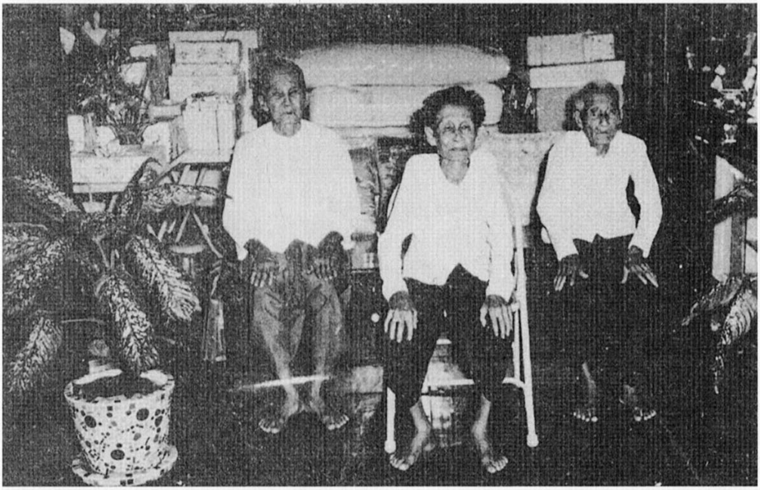
น.ส.สายสุนีย์ ด.ญ.ผ่องใส น.ส.สมัย (สาลี่) กุญปธานินทร์ พ.ศ. ๒๔๘๒

อุบาสิกาพิสมัย (สาลี่) คุณูปธานินทร์

โยมสิงห์โต ปุจฉาการ อุบาสิกานิ่ม ปุจฉาการ

ภาพนี้ถ่ายเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๖

อุบาสิกาทิพย์ ปุจฉาการ นางพริ้ง โค้วฮะป้อ นางผึ้ง แซ่โง้ว
ในงานมงคลสมรส นายบรรจง นางผ่องใส สมตน ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๐๗

อุบาสิกาทิพย์ ปุจฉาการ กำลังรับไหว้จากนายบรรจง สมตน ในงาน
มงคลสมรส ที่บ้านนายยู่อี่ นางนุ่ม คุณูปธานินทร์ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๐๗

นางสาวนิ่ม ปุจฉาการ

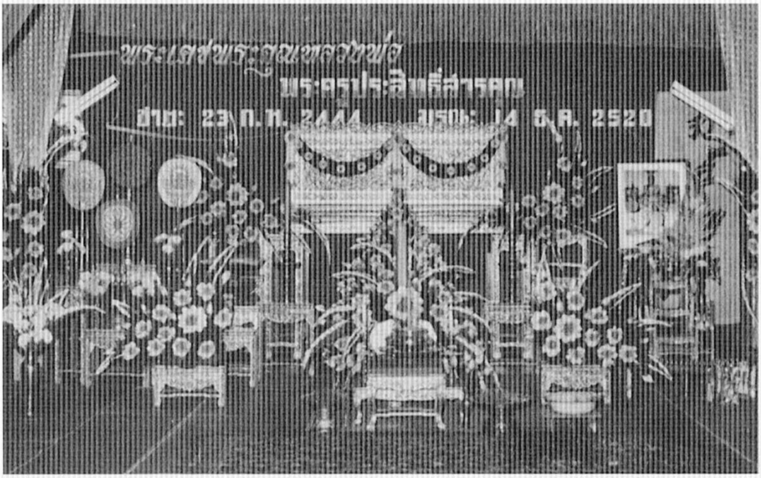
ภาพถ่ายเมื่อพ.ศ. ๒๔๙๗ ต่อมาได้บวชเป็นแม่ชี วัดบุญทวี (ถ้ำแกลบ)
เพชรบุรี ได้อยู่เป็นแม่ชี ๕๕ ปี ถึงแก่กรรมแล้ว เมื่อ ๒๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๕

คุณแม่นุ่ม คุณูปธานินทร์ เป็นประธานงานทอดกฐินสามัคคี วัดหลักหกรัตนาราม
เลขที่ ๕๘ หมู่ ๔ ต.ศรีสุราษฎร์ อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

น.ส.สายสุนีย์ คุณูปธานินทร์ นำขบวนการฟ้อนรำเอง นำหน้าคณะกฐิน เดินวนรอบโบสถ์ ด้วยลีลาการรำอันอ่อนช้อย ทั้งบรรดาญาติมิตรทั้งหลายที่มาร่วมในงานทอดกฐินนี้ด้วย

สถานที่ประดิษฐานหีบศพ พระครูประสิทธิ์สารคุณ (พิณ อินฺทสาโร ป.ธ. ๕) เจ้าอาวาสวัดอุบลวรรณาราม เพื่อบำเพ็ญกุศลสวดพระอภิธรรมแสดงพระธรรมเทศนา และสวดพระพุทธมนต์ ที่ศาลาการเปรียญ นับตั้งแต่วันที่มรณภาพถึงสัตตมวาร (๗ วัน)

ขออุทิศผ้าไตรจีวรนี้แด่หลวงพ่อพระครูประสิทธิ์สารคุณ จงได้รับกุศลผลบุญที่บำเพ็ญอุทิศให้หลวงพ่อครั้งนี้ น.ส.สายสุนีย์ ด.ญ.พนิดา ด.ช.ถาวร คุณูปธานินทร์ น้อมอุทิศผ้าไตร และถวายพระแสดงพระธรรมเทศนา เมื่อ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๒๐

นายพิชัย (ใช้) แซ่โง้ว ปุจฉาการ
ต้นตระกูลของนามสกุล ปุจฉาการ

จากซ้ายไปขวา นายสมจิตต์ ปุจฉาการ ถึงแก่กรรมแล้ว, หมอรุ่ง จันทร์แฉ่ง ถึงแก่กรรมแล้ว, นางสาวสายสุนีย์ (ยู่เกียว) คุณูปธานินทร์ ถึงแก่กรรมแล้ว, นางเคย ปุจฉาการ ถึงแก่กรรมแล้ว, นายสง่า (สุดใจ) ปุจฉาการ ถึงแก่กรรมแล้ว, นางทิพย์ ปุจฉาการ ถึงแก่กรรมแล้ว, นายยู่อี่ นางนุ่ม คุณูปธานินทร์ ถึงแก่กรรมแล้ว, โยมของพระครูสิริวรรณวิวัฒน์ (วรรณะ วณฺโณ), นางกู้ ปุจฉาการ ถึงแก่กรรมแล้ว, นายประสิทธิ์ ปุจฉาการ, นายประสงค์ ปุจฉาการ อายุ ๗๖ ปี, นายบุญชู (กิมจู) ปุจฉาการ ถึงแก่กรรมแล้ว, นายบุญส่ง ปุจฉาการ อายุ ๗๖ ปี,

ภาพนี้เมื่อ ๖๐ ปีมาแล้ว พ.ศ. ๒๕๐๑ ในงานฌาปนกิจศพ **นายพิชัย (ใช้) ปุจฉาการ**

ภาพนี้ที่ศาลาการเปรียญหลังเก่าปัจจุบันนี้ลื้อออกไปแล้ว วัดอุบลวรรณาราม เลขที่ ๑๒ หมู่ที่ ๓ ต.ศรีสุราษฎร์ อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี **พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๐**

อนาคาริกธัมมปาละ

โดย... พระครูสิริวรรณวิวัฒน์

เดวิด เด็กชายชาวพุทธผู้หนึ่งที่ถือกำเนิดในตระกูล "**เหวะวิตารนี**" ณ ตำบลเปตตาห์ เมืองโคลัมโบ และประเทศศรีลังกา (ซีลอน)(๑) ซึ่งขณะนั้นประเทศศรีลังกายังเป็นเมืองขึ้นของประเทศอังกฤษอยู่ขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ของประเทศศรีลังกาก็ถูกควบคุมไปโดยปริยาย แต่ชื่อนั้นจะสำคัญไฉน ท่านมาดูผลงานกันต่อไป ของบุรุษใจสิงห์ผู้มีนามว่า เดวิด กันต่อไป ว่าผู้นี้จะมีความสามารถหรือบทบาทอย่างไรในพระพุทธศาสนา

ตระกูล "เหวะวีตารนี" เป็นครอบครัวที่ค่อนข้างจะมั่งคั่งครอบครัวหนึ่งของชาวศรีลังกา มีอาชีพทางจำหน่ายเครื่องเรือน หัวหน้าครอบครัวชื่อ ดอน คาโรลี และภรรยาชื่อ มัลลิกา

---

(๑) ศรีลังกา เป็นประเทศหลายชื่อ สมัยกรีกกับโรมันเรียกกันว่า "ทราโปรมาเน" กะลาสีอาหรับยุคซินแบดเรียกศรีลังกาว่า "เซเรนดิบ" โปรตุเกสกับดัทช์นักล่าเมืองขึ้นยุคต้น ๆ เรียกศรีลังกาว่า "ซีเลา" หรือ "ซีลาน" นาน ๆ เข้าอังกฤษนักล่าเมืองขึ้นยุคหลังเรียกศรีลังกาว่า "ซีลอน" ได้เอกราชเมื่อ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๑ จึงเปลี่ยนเป็น "ศรีลังกา" ต่อมามาเป็น "สาธารณรัฐศรีลังกา" และครั้งสุดท้ายนี้เมื่อ ๗ กันยายน ๒๕๒๑ เปลี่ยนเป็น "สาธารณรัฐสังคมนิยมประชาธิปไตยศรีลังกา"

ตระกูลข้างฝ่ายภรรยา ชื่อ "ธรรมคุณวรเดนี" บิดาของดอน คาโรลี ชื่อ "ทินคิรี อัปปุฮามี เหวะวิตารนี" ตระกูลของท่านนับถือพระพุทธศาสนาอย่างเคร่งครัด แม้จะมีสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ในกรณีประเทศศรีลังกาเป็นเมืองขึ้นของประเทศต่าง ๆ อยู่หลายร้อยปี เช่น เป็นเมืองขึ้นของประเทศปอร์ตุเกส ๑๕๒ ปี ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๐๔๘ ถึง พ.ศ. ๒๒๐๐ ของฮอลันดา ๑๓๗ ปี ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๒๐๑ ถึง พ.ศ. ๒๓๓๘ ของอังกฤษ ๑๕๒ ปี ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๓๓๙ ถึง พ.ศ. ๒๔๙๑ นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ประเทศศรีลังกาก็มีเอกราชเป็นของตนเองตลอดมา แม้ว่าเวลาจะเปลี่ยนแปลงไป ก็ไม่ทำให้ตระกูล "เหวะวิตารนี" เปลี่ยนแปลงไปนับถือศาสนาอื่น ตามสภาวะสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ก็หาไม่

ผัวหนุ่มเมียสาว ดอน คาโรลี แล มัลลิกา ภรรยา ทั้งคู่ เมื่อแต่งงานแล้ว ต่างก็มีความกระตือรือร้นต้องการตรงกันอยากได้ลูกเป็นชาย เมื่อ มัลลิกา มีครรภ์สร้างความปีติแก่คนทั้งสองยิ่งนัก ขณะที่ภรรยาสาวต้องการบุตรชายของตนเอง ได้ฝันเห็นพระสงฆ์ผู้ทรงศีลทรงธรรม ทุก ๆ เช้าก่อนที่พระอาทิตย์จะขึ้นจะต้องเก็บดอกไม้มีกลิ่นหอมนำไปถวายเป็นพุทธบูชาและจุดธูปหอม พร้อมด้วยจุดประทีปน้ำมันมะพร้าวถวายเฉพาะพระพักตร์พระพุทธรูปในห้องพระของครอบครัวตั้งจิตขอให้เธอกำเนิดแก่

ลูกชายผู้ซึ่งจะสามารถจุดประทีปแห่งธรรมให้กลับลุกโพรงได้อีก
ในดินแดนที่กำลังจะมืดมนต์อยู่นั้น และก็เช่นเดียวกันในตอนเย็น
ของทุกวันที่เธอจะหมอบกราบลงด้วยดวงใจอันแน่วแน่ เฉพาะ
พระพักตร์พระปฏิมาอธิษฐานขอพรดังกล่าวจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์และ
เทวดาผู้รักษาพระศาสนาทั้งหลาย น้ำใจของเธอสะอาดบริสุทธิ์
กอร์ปด้วยเมตตาและกรุณาต่อเพื่อนร่วมชาติ สมกับเป็นมารดา
ของบุรุษที่เกิดมาเพื่อทำงานอันยิ่งใหญ่ให้แก่พระศาสนาและมนุษย์
ชาติโดยแท้จริง กาลเวลาล่วงไปจนใกล้คลอด เธอได้อาราธนา
พระภิกษุเพื่อการกุศลที่บ้านเป็นประจำ และทุกคืนวันเพ็ญที่
พระจันทร์เต็มดวง อากาศและสายลมประหนึ่งว่าจะอัดแน่นด้วย
ความสั่นสะเทือนแห่งเสียงสาธยายบาลีพระไตรปิฎกอันศักดิ์สิทธิ์
ซึ่งเป็นพระภิกษุที่ได้รับอาราธนามาสาธยายที่บ้าน

ณ คืนวันเสาร์ที่ ๑๗ กันยายน พ.ศ. ๒๔๐๗ เดือน ๑๑
แรม ๒ ค่ำ ปีชวด มัลลิกาก็ได้ให้กำเนิดแก่ลูกชายผู้หนึ่ง ผู้ซึ่ง
เกิดมาดุจมีแสงสว่างอันแจ่มจ้าแห่งฟ้าแลบปรากฏขึ้น ณ ท่ามกลาง
ท้องฟ้าที่มืดมัวด้วยพายุ และดุจดังจะเกิดมาต่อตีกับความชั่ว
ณ จุดใจกลางเลยทีเดียวฉะนั้น เขาผู้นั้นคือ เด็กผู้ชายผู้เป็นความ
ฝัน ของดอน คาโรลี และมัลลิกา เหวะวิตารนี ให้นามบุตร

ชายของตนว่า "เดวิด" และได้นามใหม่ที่โลกรู้จักในโอกาสต่อมาว่า "อนาคาริก ธัมมปาละ"

วันเวลาผ่านไป จากวันเป็นเดือน จากเดือนเป็นปี จากปีเป็น ๕ ปี ช่างรวดเร็วได้เสียจริง ๆ พอข้ามบรรทัดเท่านั้นเวลาผ่านไป ๕ ปี เด็กน้อย "เดวิด" ได้เติบโตขึ้นมาด้วยการฟูมฟักทนุถนอมของพ่อแม่และทุกคนที่เกี่ยวข้องภายใต้บรรยากาศแห่งความเป็นผู้มีศรัทธาและใจบุญ อันเป็นวัฒนธรรมประเพณีที่ดีเลิศของชาวพุทธสิงหลโดยทั่วไป

เมื่อเวลาผ่านไป มัลลิกา ได้ให้กำเนิดบุตรชายถึง ๔ คน คือลูกชายคนที่ ๑ ชื่อ เดวิด ลูกชายคนที่ ๒ ชื่อ เอ็ดมันด์ ลูกชายคนที่ ๓ ชื่อ ชาร์ลส ลูกชายคนที่ ๔ ชื่อ ซิมอน น่าเสียดายครอบครัวที่เป็นชาวพุทธแท้ ๆ ถูกอิทธิพลอังกฤษปกครองในระยะนั้น ประเพณีวัฒนธรรมและชื่อคนเลยกลายเป็นชื่อพวกฝรั่งไปเสียหมด เพราะเหตุว่าศรีลังกาเคยอยู่ในความปกครองของฝรั่งถึง ๓ ชาติคือ ปอร์ตุเกส ฮอลันดา อังกฤษ สมัยฮอลันดาปกครอง ได้ออกกฎหมายบังคับว่า ครอบครัวของศรีลังกาทุกครอบครัว เมื่อมีลูกเกิดใหม่ต้องนำไปจดทะเบียนที่วัดคริสต์ในท้องที่ที่ตัวอยู่ ต้องให้พระในคริสตศาสนาตั้งชื่อให้ และก็ต้องใช้ชื่อนั้น ครอบครัวนั้นจะถือศาสนาอะไรก็ตาม ต้องเอา

ลูกไปให้พระในคริสต์ศาสนาตั้งชื่อให้ทุกคนไป เมื่อศรีลังกาตกเป็นของอังกฤษอังกฤษไม่กล้าเลิกกฎหมายเก่าที่ฮอลันดาออกไว้ อังกฤษเพิ่งจะมายกเลิกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๗ ด้วยเหตุนี้คนศรีลังกาที่เกิดก่อน พ.ศ. ๒๔๒๗ จึงมีชื่อเป็นฝรั่งเป็นอันมาก

ทุก ๆ วัน เช้าและเย็น เด็กน้อยเดวิดจะนั่งอย่างเรียบร้อยและอ่อนช้อยต่อหน้าพระพักตร์พระพุทธรูปในห้องบูชาประจำบ้านพร้อมกับผู้เป็นบิดาและมารดาทั้งสอง เด็กน้อยจะกล่าวคำปฏิญาณตนถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นสรณะที่พึ่ง ปฏิญาณที่รักษาเบญจศีลมิให้ด่างพร้อย และจะสวดคาถาบูชานมัสการพระรัตนรัยที่ชาวพุทธทั่วโลกนับด้วยจำนวนล้านต่างได้พากันสวดอยู่ตลอดมาด้วยเวลาอันช้านานถึงสองพันกว่าปี

เด็กน้อยเดวิด ได้รับการแนะนำพร่ำสอนและอบรมกล่อมเกลา ให้เป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีและเคร่งครัดทั้งด้วยวาจาคำพูดและด้วยให้ประพฤติตามอย่างผู้เป็นบิดาและมารดา การกระทำใด ๆ ของเด็กน้อยเดวิด อันจะเป็นไปเพื่อล่วงละเมิดศีล มารดาผู้รักลูกดั่งแก้วตาจะคอยเตือนและพร่ำสอนด้วยถ้อยคำที่อ่อนหวานและเพรียบพร้อมด้วยเหตุผล จนกระทั่งเด็กน้อยผู้เป็นความฝันของมารดา เติบโตขึ้นมาอย่างเต็มพร้อมด้วยคุณธรรมตามแนว

ทางแห่งพระบวรพุทธศาสนา สมดังความมุ่งหวังของบิดามารดาผู้เผ้าทนุถนอมตลอดมาทุกประการ

ดอน คาโรลี และมัลลิกา เหวะวิตารนี ได้ส่งลูกน้อยเดวิด เข้าโรงเรียนซึ่งโรงเรียนนี้ส่วนใหญ่เป็นลูกผสมชาวลังกากับฮอลันดา เดวิด ได้เข้าเรียนและก็ย้ายโรงเรียนหลายแห่งแต่ละแห่งที่เข้าเรียนนั้นเป็นโรงเรียนของคริสเตียนทั้งสิ้น การปรากฏว่าเด็กน้อยเดวิดได้ประสพการณ์และภาวะต่าง ๆ หลายสิ่งหลายอย่างในโอกาสและวาระต่างกัน ล้วนแต่เป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามจากที่เธอได้รับการอบรมมาทั้งสิ้น แทบทุกวันในระยะแยก ๆ ที่เดวิดกลับจากโรงเรียนพร้อมด้วยคำถามต่าง ๆ มากมาย จากสิ่งที่เธอได้พบได้เห็นและได้รับซึ่งล้วนแต่เป็นเรื่องเกี่ยวกับความแตกต่างแห่งศาสนาและขนบธรรมเนียบประเพณีแทบทั้งนั้น

เดวิด เจริญวัยขึ้นอีกพอควร จึงได้ทราบว่าโลกรอบตัวเธอนั้นได้ถูกแบ่งออกเป็นสองฝ่าย คือฝ่ายที่เป็นพุทธเช่นบิดามารดาของเธอ ผู้รักและเคารพเทิดทูล "ธรรมะ" อีกฝ่ายหนึ่งที่เป็นคริสเตียนเช่นครูอาจารย์แห่งโรงเรียนของเธอ ผู้เกลียด "ธรรมะ" และคอยหาช่องทางทุกโอกาสที่จะทำลาย "ธรรมะ" หรือพระพุทธศาสนาอีกฝ่ายหนึ่ง

ในทุกโรงเรียนของคริสเตียนที่เดวิดเข้ารับการศึกษา เธอต้องได้ประสบการณ์กับความพยายามอย่างเต็มที่ของครูอาจารย์และผู้ปกครอง ที่จะให้เธอละทิ้งพระพุทธศาสนา ซึ่งเธอและบิดามารดาของเธอยอมรับนับถืออยู่ แล้วยอมรับนับถือศาสนาคริสต์แทน อาจารย์บางคนถึงกับพูดว่า "ที่ฉันมานี่ฉันมิได้มาเพียงเพื่อสอนอังกฤษให้เธอ หากจะมาเพื่อเปลี่ยนศาสนาเธอ" แต่เด็กน้อยเดวิดก็ยังเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ และมั่นคงในพระพุทธศาสนาไม่ยอมเปลี่ยนแปลงไปเป็นอื่น

เมื่อเดวิด อายุได้ ๑๔ ปี วันสำคัญทางพุทธศาสนาในปีนั้นก็มาเวียนมาถึง คือ วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๔๒๑ ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ วันวิสาขบูชาเดวิดได้เข้าพบครูผู้ปกครองและได้ชี้แจงให้ครูผู้ปกครองว่าวันวิสาขบูชานั้นมีความหมายและความสำคัญอย่างไรแก่ชาวพุทธ แล้วก็ขออนุญาตครูเพื่อหยุดเรียนในวันนั้นหนึ่งวัน เพื่อที่จะได้อยู่บ้านร่วมการกุศลและการบูชาในวันสำคัญนั้น ครูผู้ปกครองรู้สึกประหลาดใจยิ่งในความกล้าหาญของเดวิด และแล้วครูก็ตอบด้วยเสียงที่ดุดันว่า โรงเรียนนั้นเป็นโรงเรียนคริสเตียนซึ่งเปิดเพื่อคนทั่วไป และวันนั้นก็ไม่ใช่วันหยุดเรียน ในฐานะที่เป็นครูใหญ่และผู้ปกครอง ท่านมองไม่เห็น

ความจำเป็นและเหมาะสม ในการที่อนุญาตให้หยุดเรียนได้เพียงเพื่อจะไปร่วมในพิธีทางพุทธศาสนาอย่างเดียวเท่านั้น ดังนั้นท่านจึงไม่อาจอนุญาตให้หยุดหรือลาได้ โดยปราศจากคำพูดใด ๆ อีก เดวิดขณะนั้นลุกขึ้นหยิบร่มและหนังสือเดินออกจากห้องและโรงเรียนไปบ้านทันที แล้วก็ใช้ในวันนั้นทั้งวันให้หมดไปด้วยเรื่องพิธีทางศาสนาเนื่องในวันวิสาขบูชา อันวันที่พระพุทธเจ้าประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน

รุ่งขึ้นเมื่อไปโรงเรียน โทษที่เดวิด ได้รับคือการถูกดุด่าอย่างโกรธเคือง และถูกเฆี่ยนด้วยหวายอย่างแรงสองสามครั้งจากครูประจำชั้นนั้น และเหตุการณ์เช่นนี้ก็เกิดขึ้นซ้ำอีกในปีต่อ ๆ มาและโทษก็คงเดิมเช่นกัน เพื่อน ๆ นักเรียนด้วยกันต่างก็ไม่แน่ใจว่าควรจะขบขันในความอวดดี หรือว่าชมเชยในความกล้าหาญของท่านดี ส่วนเพื่อนนักเรียนที่เป็นคริสต์เตียนพากันมาเผยความในใจให้ท่านทราบว่า พวกเขาจะไม่ยอมจงใจเสี่ยงกับการถูกเฆี่ยนตีจากครูประจำชั้น หรือครูใหญ่ เพียงเพื่อผลอันเป็นเรื่องไม่แน่ของการไปร่วมพิธีในวันคริสมาสเลย เรื่องนี้สำหรับพวกเราอ่านและฟังกันด้วยความรู้สึกว่าเป็นวีรกรรมอันหนึ่งของท่านทีเดียว นี่แหละคือความจริง

"ลูกสิงห์แม้ยังเล็ก ก็มีเล็บที่แหลมคม"

เดวิด เป็นบุคคลที่สำคัญมากผู้หนึ่ง เป็นผู้ที่ฟื้นฟูพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะสังเวชนียสถาน อันเป็นสถานที่พระพุทธเจ้าประสูติ ตรัสรู้ แสดงปฐมเทศนา และสถานที่ดับขันธปรินิพพาน หากไม่ได้ท่านผู้นี้แล้ว พวกเราเองก็ยังไม่ทราบว่าสังเวชนียสถานสี่แห่งในอินเดียและเนปาล[๑] จะมีอยู่ให้เรานมัสการกราบไหว้บูชาเหมือนทุกวันนี้หรือไม่ก็ไม่มีใครที่จะทราบได้ ในบั้นปลายชีวิตของท่านได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา ได้นามทางพระพุทธศาสนาว่า "เทวมิตฺต ธมฺมปาล" โดยทั่วไปมักจะเรียกท่านว่า "อนาคาริก ธัมมปาละ" เพื่อสะดวกในการเรียกชื่อของท่าน เดวิด ซึ่งเป็นชื่อเมื่อตอนเป็นเด็กชายอยู่จะเป็น "ท่านธัมมปาละ" ทุกครั้งเพื่อให้เกียรติแก่ท่านธัมมปาละที่อุทิศชีวิตให้แก่พระพุทธศาสนา นับตั้งแต่ท่านเกิดมาจนวาระสุดท้ายแห่งชีวิต ประวัติความเป็นมาของท่านดูอุทิศชีวิตให้กับพระพุทธศาสนา ทั้งสิ้น แม้ท่านจะเป็นคนของศรีลังกาไม่ใช่คนประเทศอินเดียก็ตาม แต่ท่านก็อุทิศชีวิตแล้วเพื่อพระพุทธศาสนา

---

(๑) ดูเรื่อง ไปอินเดีย–เนปาล ในหนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ พระครูสาทรสุตกิจ (สกล พุทฺธปาโล) อดีตเจ้าอาวาสวัดราษฎร์เจริญธรรม พิมพ์เมื่อ ๑๑ เมษายน ๒๕๑๙

ท่านธัมมปาละ แม้อยู่ในวัยเรียนนั้นก็ได้ชื่อว่าเป็นนักโต้วาที นักถกเถียงชั้นเยี่ยมคนหนึ่งทีเดียว โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการพูดเพื่อหักล้างคำสอนของคริสเตียนที่ขัดแย้งกับพุทธศาสนาแล้ว วาทะของท่านคมคายและน่าฟังมากเล่ามาตามลำดับถึงตอนนี้ มาถึงเหตุการณ์อันเป็นประวัติศาสตร์อีกตอนหนึ่ง ซึ่งก่อให้เกิดผลสท้อนอย่างสำคัญขึ้นในวงการต่อสู้ด้วยเรื่องของศาสนาในประเทศศรีลังกา และก็ได้ผลสท้อนอย่างสำคัญด้วยเช่นกันแก่ชีวิตของท่านธัมมปาละ เหตุการณ์ดังกล่าวนี้คือการโต้กันต่อหน้าประชาชนครั้งยิ่งใหญ่ของฝ่ายพุทธกับฝ่ายคริสต์ ที่โคลัมโบ ประเทศศรีลังกา ซึ่งประวัติบันทึกว่าลงเอยด้วยความมีชัยอย่างเด็กขาดของฝ่ายพุทธ

เหตุการณ์เกิดขึ้นระหว่างที่ท่านธัมมปาละกำลังเรียนอยู่ที่เซ็นต์โทมัส โดยนัยครั้งนั้นทุก ๆ วันที่ท่านธัมมปาละไปและกลับจากโรงเรียน ก็จะต้องเดินผ่านวัดวัดหนึ่ง ซึ่งมีชื่อว่า "วัดโกตะเหนะ" ท่านเจ้าอาวาสวัดนี้มีชื่อว่า "ท่านเมเคตตุวัตเต-คุณานันทะ" ได้รับยกย่องว่าเป็นนักพูดโต้เวทีผู้ยิ่งใหญ่ของประเทศศรีลังกา เรื่องราวได้ถูกบันทึกไว้ว่า สมัยนั้นชาวพุทธในประเทศศรีลังกา ถูกภาวะการณ์บีบบังคับให้ต้องรวมกำลังกันแสดงการต่อต้านกับฝ่ายตรงกันข้ามออกมาอย่างเปิดเผย เพื่อการอยู่รอดแห่งพระพุทธศาสนา เนื่องจากภาวะประเทศศรีลังกา

เป็นเมืองขึ้นของประเทศอังกฤษ ท่านเจ้าอาวาส ชื่อย่อว่า "คุณานันทะ" เป็นผู้รักษาพระพุทธศาสนาอย่างยอมตาย ทุก ๆ วันที่วัดของท่านจะมีการแสดงปาฐกถา ของท่าน ทำให้กำลังใจของชาวพุทธดีขึ้น พระพุทธศาสนาในศรีลังกาที่ริบหรี่ลงแล้วก็ค่อย ๆ เรืองแสงขึ้นมา จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. ๒๔๑๖ ได้มีการจัดประชุมขึ้นเป็นประวัติศาสตร์ที่ "ปานะทุระ" ใกล้กรุงโคลัมโบ ประชาชนทั้งทางฝ่ายพุทธ และคริสต์ ได้มาประชุมกันอย่างมืดฟ้ามัวดิน เพราะเป็นการพูดแบบหักล้างกันระหว่าง "ท่านคุณานันทะ" กับฝ่ายคริสต์ ท่านคุณานันทะผู้เดียวที่เป็นฝ่ายโต้ตอบ กับฝ่ายตรงกันข้ามที่มีจำนวนมาก โวหารการโต้ตอบและคำพูดของท่านเป็นที่ประทับใจคนฟังอย่างที่สุด ในที่สุดท่านคุณานันทะ ก็ได้รับชัยชนะ นับตั้งแต่นั้นมาทางฝ่ายคริสเตียนไม่กล้าที่จะทำการโต้วาทีแบบ "ประดาบ" กับฝ่ายพุทธอีกเลย

พระพุทธศาสนาในระยะนั้น พ.ศ. ๒๔๑๖ ไม่เฉพาะที่จะริบหรี่แต่ในประเทศศรีลังกาเท่านั้น แม้ประเทศอินเดียก็แทบจะเลือนหายไปในความทรงจำของประชาชนชาวอินเดียเหมือนกัน ขอวกกับมาที่ประเทศอินเดียอีกสักหน่อยหนึ่ง

ณ สถานที่ตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า ซึ่งครั้งนั้นมีชื่อว่าตำบลอุรุเวลาเสนานิคมแห่งแคว้นมคธ และปัจจุบันนี้เรียกพุทธคยา มีพระเจดีย์และวิหารสูงใหญ่อยู่องค์หนึ่ง เรียกกันว่าพระวิหารมหาโพธิ์ หรือพระเจดีย์พุทธคยา เป็นพระเจดีย์ที่สวยงามทรงสี่เหลี่ยมสูงใหญ่ มีความสูงถึง ๑๗๐ ฟุต ประกอบด้วยศิลปชั้นเลิศแห่งสถาปัตกรรม เป็นปูชนียวัตถุที่เก่าแก่ ประวัติว่าสร้างขึ้นสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช เมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๐๐ ชาวพุทธทั่วโลกได้พากันมาจาริกแสวงบุญมายังสถานที่พระพุทธองค์ตรัสรู้นี้ นับเป็นเวลานานนับเป็นพันปี การดูแลปฏิสังขรณ์ตลอดระยะเวลาดังกล่าวเป็นไปโดยพุทธบริษัททั้งในและนอกประเทศทั้งสิ้น โดยเฉพาะชาวพุทธพม่าและลังกาปรากฏว่าเอาใจใส่พิทักษ์รักษามากเป็นพิเศษ

เมื่อประมาณ พ.ศ. ๑๗๐๐ พวกมุสลิมเตอร์กได้เข้ารุกรานอินเดีย และตีได้อาณาเขตแห่งแคว้นพิหาร ปัจจุบันอันเป็นสถานที่ตั้งแห่งพระเจดีย์พุทธคยานี้ด้วย พระพุทธศาสนาได้ถูกพวกมุสลิมทำลายอย่างย่อยยับ จนเกือบเรียกได้ว่าหมดสิ้นไปจากอินเดียเลยทีเดียว ปูชนียสถานปูชนียวัตถุต่าง ๆ ซึ่งรวมทั้งพระเจดีย์พุทธคยานี้ด้วยถูกทำลายอย่างไม่มีชิ้นดีเลยทีเดียว พระพุทธรูปต่าง ๆ ถูกทุบถูกทำลายอย่างน่าเอน็จอนาจ อำนาจ

สงครามจะมีใครที่จะปราณีใคร พระเจดีย์พุทธคยา พระสถูปสถานต่าง ๆ เมื่อไม่มีชาวพุทธดูแล ก็เป็นไปตามยถากรรม

ราวปี พ.ศ. ๒๑๓๓ นักบวชหรือพระฮินดูรูปหนึ่งชื่อว่า "โคเสนฆมัณฑิคีร์" ได้มาที่พุทธคยาและเกิดชอบใจในสถานที่นี้เข้า จึงได้สร้างวัดหรือสำนักเล็ก ๆ นี้เข้า ขึ้นไปอาศัยอยู่ ณ ใกล้ ๆ บริเวณพระเจดีย์พุทธคยาไม่นานนักก็ได้มีประชาชนเป็นจำนวนมากในท้องถิ่นนั้นเป็นบริษัทบริวาร สำนักเจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว จนบัดนี้ได้กลายเป็นวัดหรือสำนักอันใหญ่โตเรียกว่า "วัง" มีหัวหน้าปกครองตามลำดับมาจนถึงปัจจุบันนี้ เป็นคนที่ ๑๕ แล้วข้าพเจ้าเคยไปที่วังนี้เหมือนกัน เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๒ เขาเรียกว่าวังมหันต์ หรือวัดมหันต์ ในวังนั้นมีคนทำงานมาก มีวัว ควาย เอาไว้ใช้งาน มีพระพุทธรูปเก่าแก่ของชาวพุทธอยู่หลายองค์ เขาเอาพิงเอาไว้อย่างนั้น ทราบว่าขอก็ไม่ให้ ซื้อก็ไม่ขายยึดอำนาจจากชาวพุทธไปเฉย ๆ อย่างนั้นแหละ พวกมหันต์นี้นับถือศาสนาฮินดู (ศาสนาพราหมณ์เดิม) มีการเคารพรูปเทพเจ้าต่าง ๆ เช่น พระอินทร์ พระอิศวร พระนารายณ์ พระลักษมี หนุมาณ ฯลฯ ในเรื่องรามเกียรติ์เป็นเรื่องของเทพเจ้าต่าง ๆ ที่ชาวฮินดูเคารพนับถือ เหมือนเรื่องพระพุทธประวัติ ที่พวกเราชาวพุทธพากันนับถือและมหันต์ นี่เองที่จะได้

มาเป็นกรณีแห่งความฉาวโฉ่กับท่านธัมมปาละและชาวพุทธทั้งมวล เกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ในพระวิหารหรือพระเจดีย์พุทธคยา กล่างกันว่าพวก "มหันต์" นี้ที่แท้จริงก็คือนักบวชในรูปแห่งการค้านั่นเอง มีเลือกสวน ไร่นาช้างม้าวัวควายและงานอาชีพอื่น ๆ เช่นเดียวกับคฤหัสถ์โดยทั่ว ๆ ไป นับว่าเป็นเศรษฐีในจำนวน ๕ คน ของแคว้นพิหาร ซึ่งในปัจจุบันนี้มีพลเมืองประมาณ ๕๐ ล้านคน มีคนมากกว่าประเทศไทยเสียอีก ที่ดินเลือกสวนไร่นามีอยู่อย่างมากมายมหาศาล อิทธิพลของมหันต์มีมากขึ้น แม้พระเจดีย์พุทธยาก็ตกอยู่ใต้การครอบครองของพวกมหันต์นี้ด้วย แต่ก็เพื่อเก็บผลประโยชน์อย่างเดียวก็ผู้ที่ทำการบูชากราบไหว้ แต่มิได้เอาใจใส่ดูแลหรือทำอะไรให้ดีขึ้นเลย ปล่อยให้องค์พระเจดีย์ และโบราณวัตถุทั้งหมดหักพังทำลายและเสื่อมโทรมไปตามยถากรรม

พ.ศ. ๒๔๑๗ พระเจ้ามินดงมิน แห่งประเทศพม่าได้ส่งคณะทูตมายังอินเดีย เพื่อขอบูรณะปฏิสังขรณ์พระวิหารและจัดการบางประการเพื่อดูแลรักษาพุทธสถานแห่งนี้ เมื่อได้รับยินยอมจากฝ่ายมหันต์ และรัฐบาลอินเดียของอังกฤษขณะนั้นแล้วงานบูรณะครั้งใหญ่ตามโครงการณ์ก็ได้เริ่มขึ้นทันที แต่กล่าวกันว่าการดำเนินงานบูรณะดังกล่าวได้ทำไปด้วยความไม่รอบครอบ

และขาดหลักวิชา ทำให้ปูชนียวัตถุบางส่วนเสียหายและถูกทำลาย โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ทำให้เสียรูปและขาดศิลปะเกิดความไม่เหมาะสมขึ้น ทางรัฐบาลอินเดียจึงได้ให้ผู้ชำนาญ ๒ ท่าน คือ เซอร์อเลกซานเดอร์ คันนิ่งแฮม กับ ดอคเตอร์ราเชนทรลาลมิตระ เข้าเป็นผู้ดูแลกำกับการ แต่ขณะเดียวกันนั้นก็บังเอิญเกิดสงครามขึ้นระหว่างพม่ากับอินเดียของอังกฤษ คณะผู้แทนพระเจ้าแผ่นดินพม่าจำต้องเดินทางกลับประเทศของตน รัฐบาลอินเดียจึงได้รับงานบูรณะทั้งหมดมาจัดทำเองต่อไป จนกระทั่งได้เสร็จเรียบร้อยเมื่อราวปี พ.ศ. ๒๔๒๗ และมีรูปพระเจดีย์พุทธคยาดังที่ได้เห็นกันในปัจจุบันนี้

ในขณะที่การบูรณะปฏิสังขรณ์ดังกล่าวดำเนินอยู่ "เซอร์-เอ็ดวินอาร์โนลด์" นักประพันธ์นามกระเดื่องชาวอังกฤษ ซึ่งเป็นผู้เขียนเรื่อง "ประทีปแห่งทวีปเอเชีย" ได้เดินทางมาถึงพุทธคยา ได้เห็นปูชนียสถานอันศักดิ์สิทธิ์ของชาวพุทธอยู่ในสภาพที่ถูกปล่อยปละละเลย ไม่ได้รับการเอาใจใส่ดูแลรักษาเท่าที่ควร ดังที่ท่านเขียนเอาไว้ว่า "เป็นที่น่าสลดใจยิ่ง ในเมื่อมาได้เห็นพระพุทธรูปและภาพแกะสลักต่าง ๆ อันล้วนเป็นของเก่าแก่และมีค่าทั้งนั้น ได้ทำลายแตกหักและถูกทอดทิ้งเกลื่อนกลาดทั้งในป่ารอบ ๆ และตามกองอิฐกองหินทั่วไป" ท่านได้ทำ

หนังสือร้องเรียนอย่างจริงจัง ทั้งต่อทางการรัฐบาลอินเดีย และรัฐบาลอังกฤษ เพราะขณะนั้นประเทศอินเดียเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษอยู่ ขอให้ดำเนินการเพื่อปูชนียสถานอันสำคัญยิ่งแห่งนี้ได้เป็นสมบัติของชาวพุทธ ให้ได้อยู่ในความดูแลรักษาของชาวพุทธซึ่งเป็นเจ้าของและผู้พิทักษ์ที่แท้จริงเสีย ไม่ควรปล่อยให้ภาวะเป็นอยู่เช่นนั้นตลอดไป นอกจากนี้ยังได้มีหนังสือไปถึงทางประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนาทั้งหลาย รวมทั้งได้เขียนบทความลงพิมพ์ในหนังสือต่าง ๆ อีกหลายครั้งหลายหน เพื่อชี้แจงจูงใจให้ชาวพุทธได้สนใจในเรื่องนี้ แต่การก็ปรากฏว่ายังมิได้มีผู้ใดผู้หนึ่งทั้งทางฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายชาวพุทธ ได้ให้ความสนใจหรือกระตือรือร้นในความดำริของท่านนี้เท่าที่ควร ตราบจนกระทั่งบุรุษใจสิงห์แห่งประเทศศรีลังกา อนาคาริกธัมมปาละ (๑) ได้เดินทางมาถึงพุทธคยา ประเทศอินเดีย

เป็นอันว่าท่านธัมมปาละและเพื่อนร่วมทางของท่านเป็นพระญี่ปุ่นชื่อว่าโกเชน คุณรัตนะ มาถึงพุทธคยาเมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๓๔ จากสมุดบันทึกประจำวันของท่านธัมมปาละ เขียนไว้ว่า

---

(๑) อนาคาริก คือผู้ที่ไม่ได้ครองเรือน ไม่มีภรรยา เป็นโสด ธัมมปาละผู้รักษาธรรมะไว้ด้วยความถนอม

"เสร็จอาหารเช้าแล้ว เราได้ไปยังพุทธคยา พุทธสถานอันศักดิ์สิทธิ์ที่สุดแห่งชาวพุทธทั้งมวล พร้อมกับทุรคาบาบูและดอคเตอร์ชัตเตอร์จี หลังจากนั่งรถไฟไปเป็นระยะ ๖ ไมล์จากตัวเมืองคยา เราได้ไปถึงพุทธสถานอันศักดิ์สิทธิ์แห่งนี้ ภายในระยะ ๑ ไมล์ ท่านจะได้เห็นปูชนียวัตถุต่าง ๆ เช่นพระพุทธรูปเป็นต้น ที่แตกหักและถูกทำลายทอดทิ้งอยู่เกลื่อนกลาดทั่วไป ที่สองข้างทางกำแพงประตูวัดมหันต์ มีพระพุทธรูปสลักปางสมาธิและปางปฐมเทศนาแห่งพระบรมครูของเราตั้งอยู่ โอช่างสูงเลิศลอยเสียนี่กระไร พระวิหารศักดิ์สิทธิ์ พระพุทธองค์ประทับเหนือพระแท่น และบรรยากาศอันน่าประทับใจซึ่งแผ่คลุมอยู่โดยรอบ ทำให้ดวงใจของศาสนิกผู้ศรัทธาจะต้องสะอื้น ช่างน่าปลื้มอะไรเช่นนี้ พอฉันจดหน้าผากลง ณ แท่นวัชรอาสน์ แรงกระตุ้นอย่างฉับพลันก็เกิดขึ้นในใจฉัน แรงกระตุ้นดังกล่าวนั้นกระตุ้นให้ฉันหยุดอยู่ที่นี่ และดูแลรักษาพุทธสถานอันศักดิ์สิทธิ์ อันเป็นสถานที่ตั้งแห่งต้นพระศรีมหาโพธิ์ ซึ่งเจ้าชายศากยะสิงหะได้ประทับตรัสรู้ และเป็นที่อันศักดิ์สิทธิ์อย่างไม่

มีที่แห่งใดในโลกมาเทียมเท่านี้ พระศรีมหาโพธิ์ต้นนี้เป็นองค์แทนของต้นเดิม ฉันได้เก็บเอาไว้สองสามใบ ใบหนึ่งมีลักษณะประหลาดเมื่อมีแรงเร้ากระตุ้นเกิดขึ้นแก่ฉันเช่นนั้น ฉันจึงได้ถามพระโกเซนว่าจะร่วมกับฉันไหม ซึ่งท่านก็ตอบตกลงด้วยความยินดีทันที และที่ยิ่งกว่านั้นคือท่านเองกำลังคิดอยู่เช่นเดียวกับฉันเหมือนกัน เราทั้งสองได้ให้สัญญาอย่างมั่นคงว่าเราจะอยู่ที่จนกว่าจะมีพระภิกษุสักจำนวนหนึ่ง มาอยู่ดูแลรักษาพุทธสถานอันศักดิ์สิทธิ์นี้ต่อไป"

ทั้งหมดนี้เป็นข้อความบันทึกประจำวันของท่านธัมมปาละ ลงวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๔๓๔ ตามบันทึกของท่านนี้ โดยหนังสือของ "นายเทพปรียะ วาลีสิงห์ เลขาธิการสมาคมมหาโพธิ์" ผู้เป็นเลขานุการใกล้ชิดกับท่านธัมมปาละ

ทั้งสองได้พักอยู่ที่วัดพม่า ซึ่งพระเจ้ามินดงมิน ได้สร้างไว้เมื่อตอนมาบูรณะพุทธคยาครั้งแรก จากนั้นท่านธัมมปาละก็เริ่มดำเนินงานของท่านทันที ท่านได้เขียนจดหมายถึงบุคคลแทบทุกวงการของพม่า ลังกา และอินเดีย ชี้แจงให้ทราบถึงสภาพที่เป็นอยู่ของพุทธคยา และชักชวนให้ร่วมมือกันเพื่อฟื้นฟูพระพุทธศาสนา และประดิษฐานคณะสงฆ์ที่พุทธคยาอีก บทความแสดง

เหตุผลและรายละเอียดได้ถูกเขียนลงพิมพ์ติดต่อกันเป็นลำดับมาในวารสารของสมาคมพุทธที่โคลัมโบ ทั้งภาคภาษาอังกฤษ ภาษาสิงหล ท่านเริ่มติดต่อกับทางการเจ้าหน้าที่แห่งจังหวัดคยาเพื่อจุดประสงค์ดังกล่าว ลงท้ายได้รับชี้แจงว่าพระวิหารมหาโพธิ์พร้อมด้วยรายได้ทั้งหมดเป็นของมหันต์ แต่ว่าด้วยความช่วยเหลือร่วมมือของรัฐบาล ก็คงมีทางพอเป็นไปได้ที่ชาวพุทธจะจะขอซื้อพระวิหารและบริเวณดังกล่าวจากมหันต์ ท่านธัมปาละได้เดินทางเข้ากัลกัตตาเพื่อหาทางหาทุน ท่านได้รับความเห็นใจเข้าใจและการช่วยเหลือต่างๆ อย่างดีจากคนอินเดียแห่งเบงกอลหลายคนตั้งแต่เริ่มงานจนกระทั่งท่านสิ้นชีวิต จากกัลกัตตาท่านเดินทางไปยังพม่า ท่านได้รับความเห็นใจแต่ไม่ได้รับความสำเร็จเรื่องเงิน จากประเทศพม่าท่านเดินทางไปโคลัมโบด้วยความมุ่งหมายที่จะไปจัดตั้งสมาคมขึ้น เพื่อการนำพุทธคยาคืนมาสู่ชาวพุทธน่าชมเชยความเด็ดเดี่ยวของท่านธัมมปาละเป็นอย่างมาก

และแล้วเมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม พ.ศ ๒๔๓๔ สมาคมเพื่อจุดประสงค์ดังกล่าวมีชื่อว่า "พุทธคยามหาโพธิโซไวเอตี้" ก็ได้รับการตั้งขึ้น ณ กรุงโคลัมโบ ประเทศศรีลังกา (๑) มีท่าน

---

(๑) ดูเรื่องไปศรีลังกา ในหนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพพระครูประสิทธิ์สารคุณ (พิณ อินฺทสาโร ป.ธ. ๕) อดีตเจ้าอาวาสวัดอุบลวรรณาราม พิมพ์เมื่อ ๑๘ มีนาคม ๒๕๒๒

ประธานนายะกะ เอ็ช. สุมังคลมหาเถระเป็นนายกสมาคม พันเอก โอลคอตต์เป็นอำนวยการและประธานการศึกษา ท่านธัมมปาละเป็นเลขาธิการ นอกจากนี้ก็มีผู้แทนจากประเทศและกลุ่มพุทธ-ต่าง ๆ เข้าร่วมในการก่อตั้งคือ จากประเทศไทย ญี่ปุ่น ลังกา พม่า กัลกัตตา จิตตะกอง อารกัน ผู้แทนจากประเทศไทย ชื่อ พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าจันทรทัตจุฑาธร สมาคมนี้ตอนหลังตัดชื่อพุทธคยาออกคงเหลือ "มหาโพธิโซไวเอตี้"

วัตถุประสงค์ของสมาคมเมื่อคราวก่อตั้งระบุไว้ว่า

เพื่อสร้างวัดพระพุทธศาสนาและก่อตั้งพุทธวิทยาลัยกับส่งคณะพระภิกษุซึ่งเป็นผู้แทนของประเทศพุทธศาสนา คือ จีน ญี่ปุ่น ไทย ไทย เขมร พม่า ลังกา จิตตะกอง เนปาล ธิเบต อารกัน ไปประจำอยู่ ณ พุทธคยา

เพื่อจัดพิมพ์วรรณคดีพระพุทธศาสนาขึ้นในภาษาอังกฤษและภาษาท้องถิ่นของอินเดีย และเพื่อดำเนินการตามวัตถุประ-สงค์ดังกล่าวนี้สมาคมต้องออกทุนเริ่มแรกจำนวน ๑๐๐,๐๐๐ รูปี

ท่านธัมมปาละ พร้อมกับพระภิกษุ ๔ รูป มาอยู่ประจำที่พุทธคยาเมื่อ วันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๔๓๔ รุ่งขึ้นเป็นวันอาสฬหบูชา พระจันทร์เต็มดวง ท่านธัมมปาละ เขียนในสมุดบันทึกว่า

เจ็ดร้อยปีผ่านไป ธงชัยสัญญลักษณ์แห่งพระบวร พุทธศาสนาก็ได้มาโบกสะบัดอยู่ ณ พุทธคยานี้อีกครั้ง อา ช่างสวยอะไรอย่างนี้ เมื่อชายธงปลิวไสวเล่นลมอยู่ ณ ท่ามกลางแสงจันทร์ ขอให้ความมุ่งหวังของคณะจงเป็นผลสำเร็จ ฉันหวังและเชื่ออย่างจริงใจ ว่าพระภิกษุเหล่านี้จะเป็นจุดดวงประทีปสำหรับประชาชนชาวอินเดีย และท่านจะดำรงมั่นอยู่ในพระธรรมวินัยกับส่องทางให้เขาเหล่านั้นได้รู้และทราบชัดในคุณค่าแห่งพระบวรพระพุทธศาสนาของเรา เมื่อวันที่ ๒๒ ของเดือนมกราคมที่ผ่านมา ฉันได้จะปฏิญาณว่าจะทำงานเพื่อให้สังเวช-นียสถานอันศักดิ์สิทธิ์ของเรานี้ได้มาอยู่ภายใต้การดูแลแห่งพระภิกษุของเราเอง บัดนี้ฉันมีความปลาบปลื้มยินดีเป็นล้นพ้น ที่หลังจาก ๗ เดือนแห่งการทำงานอย่างหนัก ฉันได้รับความสำเร็จในการจัดตั้งคณะประกาศพระพุทธศาสนาขึ้น"

เมื่ออยู่พักที่พุทธคยา ซึ่งเป็นวัดของพม่าเรียบร้อย ท่านธัมมปาละก็เริ่มติดต่อกับมหันต์ทันที ตอนนั้นเป็นสมัยปกครองของ "เหมนารยันคีร์มหันต์" ก็ได้รับความเห็นใจอย่างดี แต่แล้ว

ก็ต้องเขวไป ด้วยทางเจ้าหน้าที่ของอังกฤษซึ่งมีบทบาทยากที่เข้าใจได้

ท่านธัมมปาละ ได้จัดให้มีการประชุมเมื่อ ๓๑ ตุลาคม ๒๔๓๔ โดยชาวพุทธจากลังกา จีน ญี่ปุ่น และ จิตตะกอง เข้าร่วมประชุม ผู้แทนชาวพุทธญี่ปุ่นยินดีที่จะซื้อพระมหาเจดีย์พุทธคยา อันทำให้ความปลาบปลื้มแก่ธัมมปาละและผู้ที่เข้าร่วมประชุมเป็นอย่างมาก ที่ประชุมยังตกลงอีกไปว่า ควรจะติดต่อไปยังประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนาทั้งหลาย ให้มีส่วนร่วมในการสร้างวัดและตั้งศูนย์การประกาศพระศาสนาที่พุทธคยา จัดแปลคัมภีร์พระพุทธศาสนา ออกเป็นภาษาต่าง ๆของอินเดีย ท่านธัมมปาละได้จัดการห้อยธงของญี่ปุ่นไว้ที่ต้นพระศรีมหาโพธิ์คู่กับธงพระพุทธศาสนา ด้วยความมุ่งหมายจะให้เกียรติแก่ชาวพุทธประเทศนั้น แต่การกับให้ผลร้ายอย่างมิได้คาดคิด พอดีข้าหลวงมาถึงพุทธคยาและได้เห็นเช่นนั้น ก็เกิดระแวงขึ้นมาทันทีว่าเรื่องพุทธคยาจะมีอะไรแอบแฝงอยู่ เพราะระยะนั้นต่างก็เป็นที่วิตกกันอยู่ทั่วไปเกี่ยวกับท่าทีการเมืองของประเทศญี่ปุ่น และประเทศอินเดีย ข้าหลวงเบงกอลปฏิเสธการพบกับผู้แทนชาวพุทธอย่างไม่มีข้อแม้ และได้แจ้งให้ท่านธัมมปาละทราบผ่างทางเจ้าหน้าที่คนอื่นว่าพุทธคยาเป็นของมหันต์ รัฐบาลไม่ประสงค์

จะเข้าไปยุ่งเกี่ยวในการที่ชาวพุทธเรียกร้องนั้น เป็นการยุ่งยากที่ได้เกิดซ้อนขึ้นอีก

ต้นปี พ.ศ. ๒๔๓๕ สำนักงานสมาคมมหาโพธิ์ได้ย้ายจากกรุงโคลัมโบ ประเทศศรีลังกา มาอยู่ที่กัลกัตตาประเทศอินเดีย

ในเดือนพฤษภาคม ท่านธัมมปาละได้ออกวารสารชื่อ "มหาโพธิ์" ภายในเวลาไม่นาน หนังสือ "มหาโพธิ์" ก็ได้รู้จักและอ่านกันอย่างกว้างขวาง ไม่แต่เฉพาะอินเดีย หากยังแพร่หลายไปยังนานาประเทศอีก งานดีแต่เงินไม่ดี กล่าวกันว่าบ่อยครั้งทีเดียว ที่ท่านธัมมปาละกับคณะร่วมงาน ยอมอดอาหารเพื่อนำเงินไปซื้อแสตมป์ส่งหนังสือ ท่านธัมมปาละทำงานตอนนี้อย่างหนัก และด้วยความมานะพยายามอย่างที่สุด ด้วยจุดมุ่งหมายคือการนำเอาพุทธคยาคืนจากกลุ่มของพวกมหันต์ นับถือศาสนาฮินดูซึ่งพุทธคยาไม่มีความหมายอะไรแก่พวกเขาเลย นอกจากเอาไว้เป็นเครื่องมือหากินแก่บุคคลผู้ที่มากราบไหว้บูชาเท่านั้นเอง

ระหว่างการออกหนังสือ "มหาโพธิ์" ท่านธัมมปาละต้องทำงานในด้านทั่วไปเป็นอย่างมาก แทบจะไม่มีเวลาพักผ่อนเลย ท่านจะตื่นนอนประมาณตี ๒ ทุกคืน แล้วเข้าสมาธิ หลังจากสมาธิจึงอ่านคัมภีร์พระพุทธศาสนากับศึกษาเอกสารของนักปราชญ์

ทางพุทธศาสนา กลางวันท่านทำหนังสือที่มหาโพธิ์ตลอดทั้งวัน มีการจัดทำหนังสือมหาโพธิ์ตอบโต้จดหมายสำหรับผู้ที่สนใจผลงานของท่าน ท่านต้องเขียนจดหมายด้วยมือท่านเองวันละ ๒๐–๓๐ ฉะบับเป็นนิจและจัดให้มีการประชุมทุก ๆ สัปดาห์ นอกจากนั้นยังหาโอกาสเดินทางไปแสดงปาฐกถาธรรมชักชวนให้ประชาชนในที่ต่าง ๆ สนใจต่อการสถาปนาพุทธคยา ให้เป็นสมบัติของพุทธศาสนิกชนทั่วโลก และขอให้พี่น้องชาวพุทธได้ร่วมมือกับท่านในการดำเนินงานสำคัญในครั้งนี้ ได้มีชาวพุทธช่วยท่านในด้านการเงินโดยเรี่ยไรกันเป็นเงินถึง ๔,๐๐๐ รูปี ในสมัยเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๓๖ ซึ่งนับว่ามากพอดู ท่านธัมมปาละชี้แจงให้เห็นว่า พวกมหันต์มิได้เอาใจใส่ดูแลต่อสถานที่อันศักดิ์สิทธิ์ของพระพุทธศาสนาแต่อย่างใด มิหนำซ้ำยังเอารั้วหินอันสลักอย่างสวยงามมีลวดลายเอาไปทำเตาหุงข้าวเสียอีก ท่านแสดงความมุ่งหมายของท่านว่า อยากจะตั้งมหาวิทยาลัยทางพระพุทธศาสนาขึ้นที่นี่ให้เป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนาที่จะช่วยนักศึกษาที่อยู่ในอินเดีย เช่นจีน พม่า กัมพูชา ลังกา ไทย และธิเบตได้มาศึกษาเล่าเรียน และให้มีการสอนภาษาของชาติต่าง ๆ ที่นับถือพระพุทธศาสนาในมหาวิทยาลัยนี้ด้วย ท่านเดินทางไปยังประเทศต่าง ๆ และเข้าอินเดียไปยังดาร์จีริ่ง ตอนเหนือของอินเดีย ท่านธัมมปาละได้

ชี้แจงจุดมุ่งหมายของสมาคมให้ทราบ "แม้น้ำทั้งหลายในอินเดีย เกิดจากทิวเขาหิมาลัยฉันใด พุทธศาสนาก็ได้ไหลออกไปทั่วโลกฉันนั้น"

ท่านธัมมปาละได้ประสพพบความสำเร็จอีกครั้งที่ดาร์จีริงทางภาคเหนือของอินเดีย ได้มีการเปิดสาขามหาโพธิ์ขึ้นอีกแห่งและในปีนั้น พ.ศ. ๒๔๓๖ ท่านได้กลับมายังพุทธคยาอีกครั้งพร้อมด้วยพันเอกโอลคอตต์และนายเอดช์ นักเทววิทยาฝรั่งมาจากดาร์จีริง พอมาถึงสิ่งที่ท่านไม่คาดฝันมาก่อนก็ประสพเหตุการณ์ที่ร้ายแรงนั้นคือ พระภิกษุทั้ง ๔ รูป องค์ที่เฝ้าอยู่กุฏิพม่าได้ถูกลูกศิษย์ของมหันต์ทุบตีเอาเกือบตาย ทราบว่าคำวันนั้นบรรดาพระภิกภิกษุสงฆ์กำลังอ่านหนังสือพระธรรมวินัย และใช้ไม้ตีภิกษุ ๒ องค์ โดยไม่มีสาเหตุอะไรมาก่อน ภิกษุที่ถูกตีบอบช้ำมากชื่อภิกษุมงคล ถูกตีศีรษะแตกต้องส่งตัวโรงพยาบาลท่านธัมมปาละกับคณะเข้าไปในกุฏิพม่า เห็นเลือดหยดอยู่กับพื้นทุกคนต่างพากันเศร้าสลดใจในเหตุการณ์ร้ายนี้มาก พันเอกโอลคอตต์ได้รีบไปหามหันต์เพื่อสอบสวนเรื่องราว ท่านธัมมปาละก็เรียกร้องให้เอาตัวผู้ร้ายมาลงโทษตามกฎหมาย แต่มหันต์ปฏิเสธไม่ยอมรับรู้อะไรทั้งนั้น และยังปฏิเสธไม่ยอมขาย หรือให้เช่าที่ดินใด ๆ ในเขตพุทธคยาทั้งสิ้น แม้จะสร้างที่พักสำหรับพวกที่

เดินทางด้วยธรรมยาตรา มหันต์ไม่อนุญาตทั้งนั้น เหตุการณ์ต่าง ๆ ยิ่งเลวร้ายเป็นอันมาก ท่านธัมมปาละได้ส่งข่าวนี้ไปทั่วโลก หนังสือพิมพ์ในแคว้นพิหารได้ลงข่าวนี้อย่างครึกโครม และประณามการลอบทำร้ายครั้งนี้อย่างรุนแรง แต่เสียงของหนังสือและเสียงมหาโพธิ์ก็หาเป็นผลดีขึ้นไม่ ทางราชการอังกฤษต้องการเอาอกเอาใจมหันต์มากกว่า กลุ่มพุทธศาสนิกชนเพียงส่วนน้อย ฉะนั้นผู้ร้ายก็จับไม่ได้ และภิกษุก็เจ็บตัวไปเปล่า ๆ

ในเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๔๓๖ มีการประชุมสภาศาสนาแห่งโลกที่เมืองชิคาโก สหรัฐอเมริกา ท่านธัมมปาละ ได้รับเชิญให้เป็นผู้แทนชาวพุทธฝ่ายเถรวาท เข้าร่วมการประชุมครั้งยิ่งใหญ่นี้ด้วย ท่านธัมมปาละเดินทางโดยเรือกำปั่นจากเกาะลังกา เมื่อไปถึงประเทศอังกฤษ ท่านได้รับการต้อนรับจาก "ท่านเซ่อร์เอดวินอาร์โนลด์" เป็นอันดีและยังได้พบปะวิสาสะกับบุคคลสำคัญในวงการพระพุทธศาสนาหลายท่าน อาทิ ดร. ริสเดวิดน์ นางบีแซนเป็นต้น ท่านธัมมปาละ ได้ขอความสนับสนุนจากบุคคลเหล่านี้ในการกู้พุทธคยาคืน มาให้แก่ชาวพุทธดังเดิม ต่อจากอังกฤษ ท่านธัมมปาละ ก็ข้ามมหาสมุทรแอตแลนติกไปยังสหรัฐอเมริกา และได้เข้าประชุมที่ชิคาโกตามกำหนด มีผู้ประชุมครั้งนั้นประมาณ ๔๐๐๐ คน ท่านธัมมปาละได้ทำชื่อเสียง

ในที่ประชุมอย่างงดงาม หนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ได้ลงข่าวชมเชยกันมากเป็นผลให้มิสเตอร์สเตราสส์ ซึ่งเป็นนักศึกษา ซึ่งเป็นชาวอเมริกาคนแรกที่นับถือพระพุทธศาสนาในดินแดนอเมริกาเองต่อมาได้เป็นสหายที่ดีของท่านธัมมปาละ และได้ช่วยเหลือกิจการของมหาโพธิ์สมาคมเป็นอันมาก เมื่อการประชุมสิ้นสุดลงแล้วท่านธัมมปาละได้รับเชิญให้ไปเลกเชอร์พุทธศาสนาที่โอคแลนด์และซานฟรานซิสโก ทำให้ชื่อเสียงเกียรติคุณของท่านเฟื่องฟุ้งมากยิ่งขึ้น เมื่อสิ้นสุดภาระกิจในสหรัฐอเมริกาแล้ว ท่านก็เดินทางกลับ

เสด็จสิ้นการประชุมสภาการศาสนา ท่านธัมมปาละได้รับเชิญไปปราศรัยที่นั่นที่นี่อีกหลายแห่ง เช่น โฮโนลูลู ญี่ปุ่น จีน ไทย สิงคโปร์ และลังกา เพื่อพบปะกับผู้นำศาสนา และฝ่ายบ้านเมืองของแต่ละประเทศขอความร่วมมือสนับสนุนในกิจการเพื่อพระพุทธศาสนาซึ่งท่านทำอยู่ ในเมืองไทย ท่านได้เข้าเฝ้า "กรมหมื่นเทววงศ์วโรปการ" ซึ่งทรงเป็นเสนาบดีกระทรวงการต่างประเทศขณะนั้น กับบุคคลสำคัญอีหลายท่าน ร่วมเวลาอยู่เมืองไทยประมาณ ๓ อาทิตย์ แต่ว่าไม่ได้รับความสนับสนุนจากคนไทยเท่าที่ควร

เหตุการณ์สำคัญของท่านธัมมปาละระหว่างการเดินเรือ คือที่ โฮโนลูลู เมื่อท่านมาถึง ได้มีเหล่าสมาชิกสมาคมธีออสโซฟีมาต้อนรับ ในจำนวนนี้มี "มิสซิส แมรี่ อี. ฟอสเตอร์" เป็นสุภาพสตรีอายุประมาณ ๕๐ ปี นางเป็นเชื้อสายของเจ้าผู้ครองหมู่เกาะฮาวายนี้ สุภาพสตรีผู้นั้นสารภาพว่าเธอเป็นคนเจ้าอารมณ์ร้อน มีโทษะ อันเป็นเหตุให้เธอลำบากใจ และสร้างความเดือนร้อนให้แก่เธอและทุกคนที่เกี่ยวข้องกับเธออยู่อย่างแก้ไม่หาย เธอได้ยินชื่อเสียงของท่านธัมมปาละและเลื่อมใส จึงใคร่ขอความแนะนำตามแนวทางพระพุทธศาสนา ว่าเธอจะเอาชนะหรือขจัดความเป็นคนเจ้าโทษะนี้ได้อย่างไร

ท่านธัมมปาละ ได้ให้คำแนะนำแก่เธอ ภายในระยะเวลาพบอันจำกัด ด้วยคำพูดง่าย ๆ สั้น ๆ ซึ่งเมื่อเธอได้พยายามปฏิบัติคำแนะนำนั้นแล้ว ในที่สุดเธอก็สามารถเอาชนะอารมย์ร้ายของตนได้อย่างสิ้นเชิง อันทำให้เธอระลึกนึกถึงท่านธัมมปาละด้วยความสำนึกบุญคุณอย่างสูง และนางก็ได้เป็นพุทธศาสนิกซึ่งให้การอุปถัมภ์แก่กิจการของสมาคมมหาโพธิ์เป็นอย่างมาก

มิสซิส แมรี่ อี.ฟอสเตอร์ ได้บริจาคเงิน ๑ ล้านรูปี เพื่อสร้างวัด โรงเรียน โรงพยาบาล และสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ทั้งในอินเดีย และลังกา เป็นประโยชน์อยู่จนกระทั่งปัจจุบันนี้

ธัมมปาละ ออกจากเกาะฮาวาย โฮโนลูลู แวะประเทศญี่ปุ่น ได้รับการต้อนรับอย่างดียิ่ง ท่านได้มีโอกาสปราศรัยกับประชาชนชาวญี่ปุ่นชี้แจงในเรื่องการกอบกู้พุทธคยาคืนมา ในการประชุมสงฆ์ญี่ปุ่นที่วัดเซโชจิ ที่ประชุมมีมติว่า จะพยายามหาเงินช่วย ๒ หมื่นเย็น ภายในเวลา ๒ ปี เพื่อช่วยในการซื้อพุทธคยาคืนมา ท่านธัมมปาละได้รับทราบรู้สึกผิดหวังบ้าง เงิน ๒ หมื่นรูปีย่อมไม่เพียงพอที่จะดำเนินงานอันเป็นล่ำเป็นสัน ระหว่างการเดินทางท่านได้ขอความช่วยเหลือจากประเทศจีน สิงคโปร์ แต่แล้วก็ไม่ได้ดีเท่าที่ควร ธัมมปาละกลับอินเดีย ได้เงินจากมิสซิสแมรี อี. ฟอสเตอร์ เท่านั้นที่ช่วยแข็งแรง และพระพุทธรูปญี่ปุ่นอายุประมาณ ๗๐๐ ปี ปางสดุ้งมาร ซึ่งคณะสงฆ์ญี่ปุ่นมอบให้มา เพื่อนำมาประดิษฐานไว้ที่พระเจดีย์พุทธคยา

พระเจดีย์พุทธคยา ท่านธัมมปาละรู้ดีว่า จะนำพระพุทธรูปไปไว้จะเสี่ยงภัยมาก ท่านจึงเข้าไปพบเจ้าเมืองคยา คือ มิสเตอร์แมคเฟอร์สัน ได้รับคำแนะนำจากเจ้าเมืองว่า ควรจะผูกไมตรีกับฮินดูทั้งหลาย เอาเสียงของชาวฮินดูเข้าช่วย งานจึงจะสำเร็จไปด้วยดี

ท่านธัมมปาละได้เดินทางเข้าเมืองพาราณสี เข้าพบกับผู้ทรงอิทธิพลในศาสนาฮินดูที่นั้น (ศาสนาพราหมณ์เดิม) เพื่อขอ

ความเห็นใจ แต่ปรากฏว่า พวกหัวหน้าศาสนานั้น ไม่เห็นด้วยที่จะให้เอาพระพุทธรูปไปตั้งไว้ที่เจดีย์พุทธคยาอ้างว่าพุทธะ เป็นแต่นารายณ์อวตารปางที่ ๙ และพระเจดีย์พุทธคยาเป็นสมบัติของชาวฮินดู ไม่ควรที่ชาวพุทธจะถือสิทธิเกินไป เมื่อสิ้นหวังท่านธัมมปาละก็กลับมายังพุทธคยาอีกครั้งหนึ่ง และขอความเห็นอกเห็นใจต่อมหันต์ที่จะประดิษฐานพระพุทธรูปของญี่ปุ่นไว้ที่พระเจดีย์พุทธคยา มหันต์แสดงความชิงชังอย่างเห็นได้ชัด บอกว่าถ้าหากธัมมปาละ ขืนเอาพระพุทธรูปเข้าไปตั้งในพระเจดีย์แล้ว พวกมหันต์จะเอาเงินแสนรูปี ว่าจ้างคนมาคอยฆ่าธัมมปาละให้ตาย ท่านธัมมปาละเห็นว่ายังไม่เหมาะที่จะนำพระพุทธรูปประดิษฐานเสียตอนนี้ ท่านจึงรอจังหวะไปอีก ๑ ปี เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๓๘ ท่านธัมมปาละตัดสินใจทำการใหญ่นั้นอย่างเด็ดเดี่ยว ท่านนำพระพุทธรูปมาไว้ที่พระเจดีย์พุทธคยาให้ได้ ดังท่านธัมมปาละเขียนบันทึกประจำวันของท่านไว้ว่า

๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๔๓๘ ฉันตื่นเมื่อ ๒ นาฬิกา แล้วนั่งสมาธิชั่วระยะหนึ่ง มีความรู้สึกแวบอยู่ในใจเหมือนที่เกิดเมื่อวานใต้ต้นพระศรีมหาโพธิ์ ให้นำพระพุทธรูปมายังพระมหาโพธิ์วิหาร ฉันปลุกพระให้ลุก

ขึ้น แล้วนิมนต์ท่านให้นั่งสงบจิตพิจารณาชั่วครู่ และแล้วก็เป็นที่ตกลงกันว่า เราควรนำพระพุทธรูปออกจากคยามายังพุทธคยาในตอนเช้าตรู่ฉันปฏิญาณในใจ ๗ ครั้งสละชีวิตเพื่อพระพุทธองค์ ก่อนรุ่งอรุณเราจัดการบรรจุพระพุทธรูป แล้วตอน ๐๗.๐๐ น. เราออกเดินทาง ในระหว่างทาง เราพบสุภาพบุรุษมุสลิม ๒ คน ขับรถมุ่งไปทางพุทธคยา พอถึงพุทธคยาเรารีบยกหีบบรรจุพระพุทธรูปขึ้นไปยังพระวิหารชั้นบน เป็นการบังเอิญอย่างประหลาด สุภาพบุรุษมุสลิม ๒ คน ที่กล่าวก็ได้มาปรากฏตัวและดูเราจัดการนำพระพุทธรูปมาประดิษฐานอยู่ด้วย เบบินบาบูเพื่อนฉันก็อยู่ที่นั่น พอเรากำลังจะจุดเทียนบูชา เหล่าพระของมหันต์.....ก็กรูกันขึ้นมา และขู่ฉันบังคับฉันให้เอาพระพุทธรูปออก โอ มันช่างเจ็บปวดเหลือแสน ชาวพุทธถูกห้ามไม่ให้บูชาในพระวิหารของตน เรื่องน่าตื่นเต้นที่สุด มหันต์รีบรุดเข้าคยา แล้วในตอนเย็นมิสเตอร์แมคเฟอร์สันก็มาสอบสวนเรื่องราวผู้รู้เห็นหลายคนถูกสอบปากคำ มิสเตอร์แมคเฟอร์สันพูดก่อนจะกลับว่าเกิดมีการดูหมิ่นศาสนาอย่างร้ายแรง

ขึ้นภายในวิหาร และได้สั่งให้ผู้ตรวจการคอยดูแลให้อารักขาพวกเรา เราพักกันที่ที่พักของพม่าข้างพระวิหาร

ท่านธัมมปาละเมื่อนำพระพุทธรูปประดิษฐานไว้ที่พุทธคยาพร้อมกับพระภิกษุสงฆ์รวม ๗ ท่าน เมื่อเสร็จแล้วพร้อมกันจุดเทียนเพื่อบูชาพระรัตนตรัย

ทันใดนั้นมีลูกศิษย์ของมหันต์ ๒ คน เดินทางมาพบเข้าจึงบังคับให้นำพระพุทธรูปออกไปเสียจากพระเจดีย์ท่านธัมมปาละกับพระสงฆ์ชี้แจงว่า ที่นี่เป็นพระมหาเจดีย์ทางพระพุทธศาสนาชั่วแต่ชาวพุทธเอาพระพุทธรูปมาตั้งบูชาก็รังเกียจด้วยหรือลูกศิษย์ของมหันต์ รีบรายงานให้มหันต์ทราบทันที

มหันต์โกรธมาก รีบเดินทางไปมามิสเตอร์แมคเฟอร์สันเจ้าเมืองคยา ชี้แจงให้ทราบว่า ท่านธัมมปาละกับพระภิกษุสงฆ์บุกรุกพระวิหารอันเป็นสมบัติของมหันต์ พร้อมกันนั้น ลูกศิษย์ของมหันต์ประมาณ ๔๐ คน ตรูเข้าใส่ท่านธัมมปาละ กับพระภิกษุสงฆ์ทั้งหลาย พร้อมด้วยไม้พลองตะบองสั้นครบมือ ทุกคนด่าท่านธัมมปาละไม่มีชิ้นดี และจับพระพุทธรูปโยนออกจากที่ตั้งพระพักตร์พระพุทธรูปคว่ำดิน บ่ายวันนั้น เจ้าเมืองคยา มาสอบสวนเรื่องราว จึงให้เจ้าหน้าที่ตำรวจอารักขาคณะของท่าน

ธัมมปาละไว้ในกุฏิพม่า และป้องกันไม่ให้มีการกระทบกระทั่งเกิดขึ้นได้

ข่าวการโยนพระพุทธรูปลงจากพระมหาเจดีย์พุทธคยาแพร่ไปในกลุ่มชาวพุทธทั่วโลก บรรดาที่สัมพันธ์อยู่กับมหาโพธิสมาคมก็เกิดความเสียใจทั่วกัน ท่านธัมมปาละได้ยื่นฟ้องศาลในกรณีที่ถูกสบประมาทและถูกขู่เข็ญอย่างร้ายแรงชั้นต้นศาลตัดสินลงโทษจำเลยลูกศิษย์มหันต์สามคนให้จำคุกคนละ ๑ เดือน และปรับคนละ ๑๐๐ รูปี ศาลแถลงว่า พระเจดีย์พุทธคยานี้ ชาวพุทธได้ใช้ประโยชน์การบำเพ็ญศาสนกิจมาช้านาน มหันต์และลูกศิษย์ก็ไม่ได้ทำกิจอะไรใด ๆ ที่พระเจดีย์พุทธคยานี้เลย ฉะนั้นจึงย่อมไม่มีเหตุผลอันใดที่อ้างได้ว่าวิหารนี้เป็นของมหันต์ มหันต์อุทธรณ์เรื่องนี้ไปยังศาลสูงขอความเป็นธรรม ปรากฏว่าศาลสูงพิพากษากลับคำของศาลชั้นต้นให้ปล่อยตัวเลยไป และยิ่งไปกว่านั้น ยังพิพากษาให้ธัมมปาละ นำพระพุทธรูปญี่ปุ่นออกไปเสียให้พ้นจากพุทธคยาด้วยโดยไม่ฟังเสียงคัดค้านหรือข้ออ้างเหตุผลใดของท่านธัมมปาละทั้งสิ้น เวลานี้พระพุทธรูปญี่ปุ่นตั้งอยู่ที่กุฏิพม่า

ข้าพเจ้าเขียนบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ ของท่านธัมมปาละรู้สึกว่าท่านเป็นผู้ที่เสียสละและอุทิศต่อพระพุทธเจ้าแม้ชีวิตก็ไม่เสียดาย เพื่อให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ของชาวพุทธกลับคืนมาเป็นของชาวพุทธ

ที่พุทธคยานี้ เมื่อข้าพเจ้าไปนมัสการสังเวชนียสถาน(๑) เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๔–๒๕๑๕ เป็นเวลา ๕ เดือนเศษ ได้มาฉลองปีใหม่ที่วัดไทยพุทธคยา และพักอยู่ที่วัดไทยพุทธคยาเป็นเวลา ๓ วัน ได้ดูชมในบริเวณสถานที่ต่าง ๆ ของพุทธคยานี้ โดยเฉพาะที่พระเจดีย์พุทธคยา ซึ่งภายในพระเจดีย์ เป็นสถานที่ประทับของพระพุทธเจ้า มีพระพุทธรูปปางมารวิชัย เป็นลักษณะศิลปแบบของญี่ปุ่น และที่หน้าพระพุทธรูป มีศิวลึงค์แท่งใหญ่ปักไว้ตรงกลางที่กราบบูชา แต่ปัจจุบันนี้ ได้ถูกทำลายหักไปเหลือแต่ตอ พอสังเกตุเห็นเท่านั้น พวกมหันต์นั้นมีอิทธิพลมากในแคว้นพิหารนี้ ถ้าพวกเราไม่ได้บุรุษใจสิงห์อย่างอนาคาริกธัมมปาละแล้วพวกเราอาจจะไม่ได้ทำการเคารพบูชา สังเวชนียสถานทั้ง ๔ แห่ง โดยเฉพาะที่พุทธคยานี้ ได้สะดวกสบายในฐานะเป็นชาวพุทธอย่างปัจจุบันนี้เป็นแน่แท้

ท่านอนาคาริกะธัมมปาละ เมื่อถูกคำพิพากษาของศาลก็เป็นอันว่าแพ้ความต่อมหันต์ กรณีการฟ้องร้องคราวนั้น ค่อนข้างเป็นเรื่องเอิกเกริก และเรียกร้องความสนใจของบรรดาผู้มีสติปัญญาเป็นอันมาก

---

(๑) ดูหนังสือเรื่อง ปัญจมาสในชมพูทวีป หรือ ๕ เดือนในอินเดีย ในหนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ พระครูวิชัยศีลคุณ (กมล คุณสีโล) อดีตเจ้าอาวาสวัดหลักหกรัตนาราม พิมพ์เมื่อ ๑๐ เมษายน ๒๕๒๐

พระเจดีย์พุทธคยาเรื่องของเรื่องก็ยังไม่ยุติลงง่ายนัก เพราะพวกมหันต์นับวันยิ่งเพิ่มความรังเกียจชาวพุทธมากยิ่งขึ้น แม้แต่พระพุทธรูปญี่ปุ่นซึ่งเป็นมูลเหตุแห่งการวิวาท จะตั้งอยู่ในกุฏิพม่าแล้ว มหันต์ก็พยายามจะให้เอาออกเสียให้พ้นรวมทั้งภิกษุที่อยู่ในกุฏินั้นด้วย โดยอ้างว่ากุฏิพม่าเป็นสมบัติของมหันต์แต่ผู้เดียว ชั้นต้นรัฐบาลเบงกอลพยายามไกล่เกลี่ยให้มหันต์เพลามือลงบ้าง ท่านธัมมปาละต้องจ้างทนายความต่อสู้คดีและชนะทั้งสองศาล ภิกษุและพระพุทธรูปญี่ปุ่นจึงอยู่ในกุฏิพม่าได้ต่อไป ชัยชนะของท่านธัมมปาละครั้งนั้น ต้องใช้จ่ายไปเป็นจำนวนมาก แทบสิ้นเนื้อประดาตัวทีเดียว แต่ผลดีก็มีมากเพิ่มขึ้นทุกที เพราะบรรดาบัญญาชนทั้งหลายของอินเดียผู้เห็นการณ์ไกล ต่างให้ความสนับสนุนความพยายามอันชอบธรรมของท่านธัมมปาละมากขึ้น

ต่อมาทางรัฐบาลได้มีคำสั่งมายังท่านธัมมปาละ ให้เอาพระพุทธรูปซึ่งได้นำไปประดิษฐานไว้ ณ ที่พักหรือวัดพม่าออกเสีย แต่เนื่องจากเกิดประชามติตำหนิการกระทำครั้งนี้อย่างรุนแรงทั่วไป รัฐบาลจึงได้ระงับคำสั่งนั้นเสีย

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๔๐ มหันต์หาช่องทางเล่นงานอีกครั้ง โดยยื่นต่อรัฐบาล เรื่องผ่านทางสมาคมราชาที่ดินอันทรงอิทธิพล

เพื่อจัดการเอาพระพุทธรูปออกไปเสียจากที่พักดังกล่าว แต่ดีหน่อยที่คราวนี้รัฐบาลมิได้เล่นด้วย

เรื่องของพระเจดีย์พุทธคยา เป็นเรื่องยืดยาวในที่นี้มีการเล่าอย่างย่อ ๆ เอาแต่เนื้อหาพอได้ใจความ ที่ท่านได้เสียสละแม้ชีวิต เพื่อความเป็นอยู่อย่างสะดวกสบายของชนรุ่นหลังทั้งหลาย นี่แหละน้ำใจของท่าน อนาคาริกธัมมปาละ ชาวลังกา

ในวันวิสาขะ พ.ศ. ๒๔๔๐ ท่านธัมมปาละ ได้จัดพิธีสำคัญทางพระพุทธศาสนา คือเวียนเทียน วันวิสาขะบูชา ขึ้นประชาชนซึ่งมีมากมายมาร่วมพิธีกันอย่างคึกคัก

การต่อสู้ต่าง ๆ เพื่อสิทธิเสรีภาพของท่านธัมมปาละมีมากสุดพรรณนาลงได้ ดังท่านได้เขียนบันทึกจะทอดข้อความออกตามความจดหมายนั้นมีว่า ท่านเขียนที่สหรันปูร์ เขียนเอาไว้ว่า

ขอจงลืมตาขึ้นดู ฟังเสียงร้องไห้ด้วยความระทมทุกข์ของประชากร ๑๔๑ ล้าน และให้น้ำตาของเขาเหล่านั้นปลุกปลอบใจท่านให้มีมานะ จงอย่าได้นึกฝันว่า "พระผู้เป็นเจ้า" จะคอยดูแลคุ้มครองเพราะ "พระผู้เป็นเจ้า" ที่ท่านว่านั้นได้นับเวลาตามนาฬิกาของท่าน ตั้งหนึ่งพันปีจึงจะเท่ากับชั่วโมงหนึ่งของพระผู้เป็นเจ้า จึง

เป็นการโง่อย่างน่าสงสารที่ท่านจะมัวนั่งพนมมือรออยู่ ตื่นเสียเถิดพี่น้องทั้งหลาย ชีวิตในโลกนี้แสนจะสั้น ขอจงสละหลักปรัชญาแห่งความคิดผืนลม ๆ แล้ง ๆ และพิธีกรรม เพิ่มพูนราคะของท่านนั้นเสีย ในแต่ละวันมีคนนับด้วยจำนวนล้านทนทุกข์ทรมานอยู่ด้วยความหิวโหย และดื่มกินน้ำที่แม้แต่สัตว์ในป่าก็จะไม่ดื่ม นอนและอยู่ในบ้านที่ให้สูดยาพิษเข้าไปทุกวัน อินเดียมีทรัพยากรมากพอ สำหรับจะเลี้ยงประชากรทั้งชาติ แต่ความจงเกลียดจงชังด้วยเรื่องชาติชั้นวรรณะ และลัทธินิกาย ทำให้พลเมืองจำนวนล้าน ๆ ตกอยู่ในความทุกข์ทรมาณ

บันทึกของท่านธัมมปาละ ท่านเขียนเอาไว้ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเมื่อประมาณ ๘๐ ปีโน้น สมัยที่ท่านธัมมปาละกำลังจะฟื้นฟูพระพุทธศาสนา เกี่ยวแก่สังเวชนียสถาน คือ ที่พระพุทธเจ้าประสูติ ตรัสรู้ แสดงปฐมเทศนา และปรินิพพาน โดยเฉพาะที่ตรัสรู้ คือพุทธยา ที่พวกมหันต์ยึดครองไป และประเทศอินเดียมีการแบ่งชั้นวรรณะกันอย่างขั้นเด็ดขาดไม่ปะปนกัน เมื่อข้าพเจ้าไปอินเดียมาเมื่อ ๑๐ ปีก่อนโน้น (พ.ศ. ๒๕๑๔) ก็ยัง

มองเห็นการแบ่งชั้นวรรณะกันอย่างเห็นได้ชัด โดยที่ไม่สามารถจะรวมกันได้ คือ

กษัตริย์ จำพวกเจ้า พวกข้าราชการ มีธุระทางการรักษาบ้านเมือง จัดเป็นบุคคลชั้นสูง มีการศึกษาดี

พราหมณ์ จำพวกเล่าเรียน จัดเป็นบุคคลชั้นสูง ผู้จัดพิธีการต่าง ๆ เป็นที่เคารพนับถือของบุคคลชั้นต่าง ๆ แม้กษัตริย์เป็นบุคคลชั้นสูง ก็ยังทำการเคารพนับถือพวกพราหมณ์ เหมือนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในเมืองไทย ทำการเคารพกราบไหว้และนับถือพระภิกษุ

แพศย์ พวกพ่อค้า พานิช ผู้ทำการค้าขายของต่าง ๆ ตลอดจนผู้ที่ทำสวน ทำนา ทำไร่

ศูทร พวกรับจ้างทำงาน กรรมกร ที่ต้องทำการงานด้วยการใช้แรงงานเข้าแลก

ในบุคคลทั้ง ๔ ชั้น หรือวรรณะ ๔ เขาไม่สมสู่กัน ถ้าหากมีการสมสู่กันบุตรที่เกิดมานั้นจะเป็นปมด้อยในชีวิตอย่างน่าสงสาร ไม่มีใครคบค้าสมาคมด้วย เรียกว่าเป็นคน "จัณฑาล" ถือว่าเป็นคนต่ำ ใครคบด้วยจะเป็นที่ไม่ดีเสียหาย ถือว่าอัปรีย์จัญไรทีเดียว แม้ปัจจุบันนี้ในชนบทก็ยังถืออย่างเคร่งครัดอยู่ ของกินของใช้จะไม่ปะปนกัน เช่น ตามร้านขายอาหาร เมื่อ

เราไปซื้ออาหารรับทาน เขาจะใช้ใบไม้แทน เมื่อใช้แล้วก็ทิ้ง ใส่นมสด หรือชาที่ชงขาย เขาใช้พาหนะที่ดินเผา เมื่อเราซื้อมารับทานแล้วก็ขว้างทิ้งไป หากเอาไปให้คืนเขาจะโกรธมาก หาว่าดูถูกเขา การทำเช่นนี้ข้าพเจ้าก็ไม่เห็นแน่เสมอไป ทำไมเมื่อมีคนเข้าไปในร้านเขาก็น่าจะรื้อร้านทิ้งไป จึงเรียกว่าถือเคร่งครัด แต่ว่าก็ว่าไปเขาจะถืออย่างนั้น เป็นเรื่องประจำวันของเขา เราไปพบเข้าจึงถึงว่าเป็นเรื่องแปลก หากใครได้ไปประเทศอินเดียแล้วจะรู้เข้าใจชัดยิ่งขึ้น เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีของเขาซึ่งมีมากมาย

ข้าพเจ้ากำลังบันทึกเรื่องราวของอนาคาริกธัมมปาละ รู้สึกเวียนศีรษะ คล้ายกับได้กลิ่นควันบุหรี่[๑] เป็นอย่างไรไม่รู้ ได้กลิ่นบุหรี่แล้วเวียนศีรษะ ไปเมืองอินเดีย หากไม่สูบบุหรี่ พวก

---

(๑) บุหรี่โดยเฉพาะตรากรุงทอง กรองทิพย์ และสามิตร ๑๔ มีกลิ่นฉุนมาก เมื่อข้าพเจ้าได้กลิ่นแล้วจะรู้สึกเวียนศีรษะทันที และข้าพเจ้าออกจะรู้สึกเป็นเอามาก ๆ ในปัจจุบันนี้ (พ.ศ. ๒๕๒๔) บางทีต้องขอร้องผู้ที่สูบบุหรี่ที่อยู่ใกล้ไม่ให้สูบบุหรี่ บางทีออกจะเสียมารยาทมาก คือที่ห้องรับแขกนั้นข้าพเจ้าไม่มีบุหรี่เลี้ยงรับรอง บางทีขอร้องไม่ให้แขกที่มาหาสูบบุหรี่ แม้พระในวัดหลักหกรัตนารามก็เหมือนกัน เมื่อไปเจริญพระพุทธมนต์ต่าง ๆ ร่วมกัน เป็นอันรู้ว่าข้าพเจ้าได้กลิ่นควันบุหรี่แล้วจะเวียนศีรษะ ท่านจะไม่สูบบุหรี่ จนกว่าจะเจริญพระพุทธมนต์เสร็จแล้ว ถึงเวลาต้อนใกล้เวลาที่จะลาโยม ๆ กลับวัดเท่านั้น และอยู่ห่างข้าพเจ้าจึงมีสูบบุหรี่กันบ้าง

แขกเขาชอบมาก โดยเฉพาะเป็นพระภิกษุ เวียนศีรษะสักพักหนึ่ง เอายาหม่องมาทาขมับ และนำยาดมมาดมค่อยคลายไป เขียนเรื่องอนาคาริกธัมมปาละต่อไป

ท่านธัมมปาละได้พยายามต่อสู้ทุกวิถีทางที่จะเอาพุทธคยาคืนมาเป็นสมบัติของชาวพุทธให้ได้ เมื่อต้นปี พ.ศ. ๒๔๔๓ ท่านได้ไปลังกาและประเทศไทย เพื่อขอรับส่วนแบ่งพระบรมสารีริกธาตุซึ่งเมืองไทยได้รับจากอินเดีย แล้วก็ไปประเทศพม่าหาทุนสร้างที่พักที่พุทธคยา ซึ่งทางคณะกรรมการจังหวัดคยารับคำว่าจะเป็นธุระดำเนินสร้างให้ ขอให้ทางพุทธเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเอง ท่านพยายามจนสำเร็จ ปัจจุบันนี้ใช้เป็นที่พักของผู้ที่แสวงบุญได้ คือตึกมหาโพธิที่พุทธคยาในปัจจุบันนี้

เหตุการณ์ต่าง ๆ ของท่านธัมมปาละ พยายามทุกวิถีทางที่จะเอาพุทธคยา มาเป็นสมบัติชาวพุทธโดยชอบ แต่ก็ยังไม่ได้ ในระหว่าง พ.ศ. ๒๔๔๙ ท่านได้สูญเสียบิดาบังเกิดเกล้า ดอน คาโรลี เหวะวิตารนี ผู้ซึ่งให้กำลังใจและความช่วยเหลือตลอดมา

เรื่องของเรื่องก็ยังไม่หมดสิ้น มีพระญี่ปุ่นรูปหนึ่ง ชื่อ โอกากุระ ได้มาที่พุทธคยา และได้เจรจากับฝ่ายมหายานขึ้นที่พุทยคยา ทางฝ่ายอังกฤษซึ่งขณะนั้นกำลังหวั่นเกรงภัยจากญี่ปุ่นอยู่ ได้ทราบดังนั้นจึงเกิดระแวงสงสัยท่านธัมมปาละว่าจะชักศัตรู

เข้าบ้าน และดำเนินการทุกสิ่งทุกอย่างแบบมีเบื้องหลัง (สมัยนั้นประเทศอินเดียยังเป็นเมืองขึ้นของประเทศอังกฤษอยู่ ระหว่าง พ.ศ. ๒๒๙๐ – ๒๔๙๐) ความปรารถนาดีของทางรัฐบาลที่เคยมีต่อท่านธัมมปาละหรือฝ่ายชาวพุทธ ก็แปรเปลี่ยนไปเป็นตรงกันข้าม

ฝ่ายมหันต์ เมื่อเห็นรัฐบาลไม่พอใจและระแวงในการดำเนินงานของธัมมปาละเช่นนั้นก็ฉวยโอกาสเล่นงานซ้ำเติมทันที โดยได้ยื่นฟ้องต่อศาลในปี พ.ศ. ๒๔๙๙ ดังกล่าว เพื่อแสดงงว่าที่พักของพม่าที่ท่านธัมมปาละกับคณะได้ยึดเป็นที่พักพิงอาศัยตลอดมานั้นเป็นทรัพย์สินของมหันต์ ให้ขับไล่ท่านธัมมปาละกับคณะออกจากที่นั้น และพร้อมกับเอาพระพุทธรูปออกไปด้วย

ทางฝ่ายบ้านเมืองหรือรัฐบาลกำลังไม่พอใจและระแวงท่านธัมมปาละอยู่ดังกล่าว ดังนั้นผลของคดีก็คือมหันต์ชนะ ท่านธัมมปาละได้ยื่นอุทธรณ์ต่อศาลสูงที่กัลกัตตา ศาลสูงยืนตัดสินตามศาลล่าง เป็นอันว่ามหันต์ชนะอย่างงดงาม คณะของท่านธัมมะปาละจึงไม่อาจยึดที่พักของพม่าเป็นที่อยู่อาศัยได้อีกต่อไป อย่างไรก็ตาม ท่านธัมมปาละมิได้ท้อแท้หรือหมดกำลังใจ ยังคงมุ่งมั่นการต่อสู้ เพื่อสิทธิอันชอบธรรมของชาวพุทธต่อไป และ

ได้ใช้ชีวิตนี้ไป ๆ มา ๆ ระหว่างลังกากับอินเดีย สุดแต่ว่างานที่ไหนจะเรียกร้องท่าน

เคราะห์กรรมของท่านธัมมปาละยังไม่สิ้น หลังจากเสียบิดาบังเกิดเกล้าไปแล้ว ท่านต้องมาเสียน้องชายของท่านชื่อเอ็ดมันด์เหวะวิตารณี เนื่องจากว่าในปี พ.ศ. ๒๔๕๘ มีกรณีเกิดความวุ่นวายระหว่างชาวพุทธกับมุสลิม (ผู้นับถือศาสนาอิสลาม) ที่ประเทศศรีลังกา สาเหตุจากมุสลิมได้บุกเข้าตีขบวนแห่ของชาวพุทธ ณ ที่เมืองแกนดี อันเป็นเมืองหลวงเก่าของศรีลังกาปัจจุบันนี้ เมืองหลวงอยู่ที่ "โคลัมโบ" จากเหตุการณ์นั้น มุสลิมได้ฆ่าเด็กหนุ่มชาวพุทธตายไปหนึ่งคน ซึ่งเป็นการกระทำที่อุกอาจมาก และทำต่อหน้าเจ้าหน้าที่ตำรวจ และตำรวจก็ไม่สนใจจากนั้นความวุ่นวายก็แผ่วงกว้างออกไป จนเรียกได้ว่าเกือบทั่วศรีลังกา ถึงทางรัฐบาลประกาศกฎอัยการศึก (ขณะนั้นประเทศศรีลังกายังเป็นเมืองขึ้นของประเทศอังกฤษอยู่) บุคคลสำคัญต่างถูกจับมากมาย น้องชายของธัมมปาละ มีถูกจับไปด้วย ถูกส่งตัวขึ้นศาลและถูกตัดสินจำคุกตลอดชีวิต แต่เนื่องจากในคุกทำไม่ถูกสุขลักษณะ จึงได้ล้มเจ็บและสิ้นชีวิตภายในปีนั้นเอง ธัมมปาละโชคดี ในระหว่างเกิดเรื่องท่านมาอยู่ที่อินเดีย ไม่อย่างนั้นท่านอาจจะโดนอย่างน้องชายท่านถึงตายก็ได้

ธัมมปาละ ยังพยายามทำการฟื้นฟูพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะสังเวชนียสถาน สมาคมมหาโพธิ์ โรงเรียน โรงพยาบาล ท่านพยายามทำประโยชน์ต่อส่วนรวมและพระพุทธศาสนาอย่างมากที่สุด ซึ่งทุนนี้ส่วนมากได้จากมิสซิส แมรี่ อี. ฟอสเตอร์ อยู่ที่โฮโนลูลู เกาะฮาวาย เป็นผู้ส่งเงินมาช่วยเหลือเป็นจำนวนมาก จนเวลาล่วงเลยไปสุขภาพร่างกายของธัมมปาละก็ทรุดโทรมลง และต้องพักทำการรักษาโดยเฉพาะโรคที่เกี่ยวกับขาท่านปวดมาก ได้ไปรักษาที่เมืองซูริค สวิตเซอร์แลนด์ แม้จะเจ็บป่วยแต่ท่านก็พยายามทำงานของท่านต่อไป โดยวางแผนงานเตรียมเอาไว้ หลังจากเมื่อท่านหายดีก็เตรียมโครงการต่อไป

แต่แล้วเหตุการณ์ก็มาเป็นไป น้องชายของท่านที่เป็นกำลังสำคัญของท่าน ชื่อชาร์ลส เหวะวิตารณี ได้ถึงแก่กรรมด้วยอุบัติเหตุทางรถไฟเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๒ และรุ่งขึ้นอีกในปี พ.ศ. ๒๔๗๓ ท่านก็ได้สูญเสียมิสซิส แมรี่ อี. ฟอสเตอร์ เป็นการสูญเสียอันยิ่งใหญ่ของท่าน เพราะยังมีงานอีกมากที่ท่านจะต้องทำและต้องใช้เงินอีกเป็นจำนวนมาก มิสซิสแมรี่ อี. ฟอสเตอร์ ได้จากท่านไป มีเงินมอบให้ท่านเป็นก้อนสุดท้าย ๕๐,๐๐๐ ดอลล่าร์ เท่ากับเงินไทย ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท เมื่อสมัยปี พ.ศ. ๒๔๗๓ เงิน ๑ ล้านบาท เท่ากับสมัยนี้ พ.ศ. ๒๕๒๔ ต้องเอา ๑๐๐

คูณ เป็นเงิน ๑๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งร้อยล้านบาท) เป็นเงินก้อนสุดท้าย ที่มอบให้ไว้กับท่านธัมมปาละ

อิสิปตนมฤคทายวัน[๑] สารนาถ เมืองพาราณสี ประเทศอินเดีย เป็นสถานที่ข้าพเจ้าได้มีเวลาพักอยู่ ในสมัยที่ข้าพเจ้าเดินทางไปนมัสการสังเวชนียสถาน เป็นเวลา ๕ เดือนเศษ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๔ – ๒๕๑๕ ข้าพเจ้ารักสถานที่นี้มาก หรือจะเป็นที่ข้าพเจ้าได้มีโอกาสพักอยู่นานก็เป็นได้ ข้าพเจ้าพักอยู่ที่วัดมฤคทายวันมหาวิหาร กับท่านอาจารย์ศาสนารังษี (ศาสนารัศมี) เจ้าอาวาส ข้าพเจ้าเดินไปที่ "ธัมเมกขสถูป" สถานที่พระพุทธเจ้าแสดงปฐมเทศนาทุก ๆ วัน ได้เห็นผลงานต่าง ๆ ของท่านอนาคาริกธัมมปาละ มากมายหลายอย่าง คือ

---

(๑) ปัจจุบันนี้ได้สร้างวัดไทยที่สารนาถ ชื่อวัดมฤคทายวันมหาวิหาร โดยท่านพระครูประกาศสมาธิคุณ วัดมหาธาตุ คณะ ๒๕ กรุงเทพ ฯ เป็นประธานในการดำเนินงาน มีเนื้อที่ดิน ๓๒ ไร่ ตั้งอยู่ที่หมู่บ้านกันช์ เปอร์กาน่า ซีโอปูร์ สารนาถ เมืองพาราณสี โอนโฉนดที่ดินเมื่อ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๔ อยู่ห่างจากธัมเมกขสถูป ที่แสดงปฐมเทศนา เดินอย่างสมณะประมาณ ๕ นาที มีท่านศาสนรังษี เป็นเจ้าอาวาส ต่อมาท่านเจ้าคุณพระพิมลธรรม (อาจ อาสโภ ป.ธ. ๘) วัดมหาธาตุ ฯ กรุงเทพ ฯ ได้แต่งตั้งเป็นพระครูฐานานุกรมที่พาะครูสรวิชัย เมื่อ๑๐พฤษภาคม ๒๕๒๐

๑. มูลคันธกุฎีวิหาร ซึ่งท่านธัมมปาละเป็นผู้ดำเนินงานการก่อสร้าง เป็นพระวิหารอันสวยงามที่สุดในในสารนาถ มีพระบรมสารีริกธาตุบรรจุห้องล่างภายใต้พระประธานในวิหาร หากใครต้องการจะประสงค์ที่จะนมัสการดูชมพระบรมสารีริกธาตุนั้น ต้องขออนุญาตต่อรัฐบาล กว่าจะดูก็ต้องพร้อมกันหลายอย่าง มีผู้ดูแลกุญแจถึง ๔ ท่าน ที่เป็นพระภิกษุชาวลังกา หากท่านอยู่ไม่พร้อมกันเป็นอันว่าไม่ได้นมัสการและชม ข้าพเจ้าได้นมัสการและชมถึง ๔ ครั้ง และจะมีพิธีเปิดให้ชมและมีการแห่ทุก ๆ ปี ในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ ซึ่งตรงกับเดือนพฤจิกายนของทุก ๆ ปี ที่ฝาผนังเขียนรูปพุทธประวัติ การให้สีดูสวยงามมาก เขียนโดยนักเขียนชาวญี่ปุ่น มูลคันธกุฎีวิหารนี้ได้ทำพิธีเปิดเมื่อบ่ายวันพุธที่ ๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๔ ขึ้น ๒ ค่ำเดือน ๑๒ ปีมะแม ค่าก่อสร้าง ๑๒๐,๐๐๐ รูปี ประมาณเงินไทย ๒๔๐,๐๐๐ บาท เท่ากับเงินไทยในปัจจุบันนี้ (๒๑ เมษายน ๒๕๒๔) จำนวน ๒๔๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๒. ต้นพระศรีมหาโพธิ์ (โพธิ์ลังกา) อยู่ข้างมูลคันธกุฎีวิหาร ที่เรียกชื่อ "โพธิ์ลังกา" เนื่องจากว่าพระนางสังฆมิตราเถรีพระราชธิดาของพระเจ้าอโศกมหาราช นำกิ่งจากต้นพระศรี-

มหาโพธิ์[๑] ที่พุทธคยา นำไปปลูกประเทศศรีลังกา และท่านได้ไปนำกิ่งจากประเทศศรีลังกา มาปลูกที่สารนาถอีก เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๑๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๔ จึงเรียกว่าโพธิ์ลังกา ข้าพเจ้าได้ไปนมัสการต้นพระศรีมหาโพธิ์ลังกานี้ เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๒ เมื่อต้นพระศรีมหาโพธิ์ อายุได้ ๓๘ ปี นับว่าเป็นต้นไม้ที่ร่มรื่นมีกิ่งก้านสาขาให้ความร่มเย็นดี เหมือนพระบรมศาสดา ประทับใต้ต้นพระศรีมหาโพธิ์ เมื่อมีอายุได้ ๓๕ ปี และได้ตรัสรู้ เมื่อวันเพ็ญเดือนหก ก่อนพระพุทธศักราช ๔๕ ปี นับตั้งแต่พระบรมศาสดาได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธ-เจ้า ถึงปัจจุบันนี้ได้ ๒๕๖๘ ปี ๑๑ เดือน ๒ วัน นับแต่วันเพ็ญกลางเดือน ๖ ก่อน พ.ศ. ๔๕ ถึง เพ็ญกลางเดือนหก พ.ศ. ๒๕๒๓ ถึงปัจจุบันนี้ เดือน ๕ แรม ๒ ค่ำปีระกาวันที่ ๒๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๔

๓. โรงเรียนที่สารนาถ เป็นตึกมีชั้นเดียว กว้างประมาณ ๖ วา ยาวประมาณ ๑๒ วา มีรูปวาดของท่านธัมมปาละแขวนอยู่อย่างเป็นสง่า และเป็นสถานที่พักอยู่ในระหว่างที่อุปสมบทเป็น

---

(๑) ดูหนังสือเรื่องประวัติต้นพระศรีมหาโพธิ์ (โพธิ์ตรัสรู้) ทั้ง ๔ ต้น ในหนังสืออนุสรสรณ์งานฌาปนกิจศพ นายยู่อี้ คุณูปธานินทร ณ ฌาปนสถาน วัดหลักหกรัตนาราม พิมพ์เมื่อ ๑๐ มีนาคม ๒๕๒๓

พระภิกษุอยู่ และก็มรณภาพ ณ ที่นี้ ปัจจุบันได้ดัดแปลงเป็นสถานที่โรงเรียน เนื่องจากสถานที่เรียนไม่พอ เมื่อข้าพเจ้าไปพบเห็นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๕[๑] ต้องให้เด็กมาเรียนข้างนอกกับพื้นดินเด็กแต่ละคนเสื้อผ้าเก่ามาก ๆ และก็ขาด ๆ ล้วนแต่เป็นเด็กที่ยากจน แม้ครูที่สอนเองก็เหมือนกัน เสื้อผ้าดูไม่สะอาดนักและก็ผ้าสีขาวคล้ำ และก็ขาดเพราะความเก่า แต่เขาก็ยังทำการสอนไปตามหน้าที่ของครู และเด็กแม้จะยากจนเป็นส่วนมากก็ตั้งใจเรียนอยู่กับพื้น พร้อมกับกระดานดำที่ง่อนแง่นเพราะเก่าแก่เต็มที

๔. อนุสาวรีย์ธัมมปาละ เป็นรูปปั้นหินอ่อน อนาคาริกธัมมปาละ อยู่หน้ามูลคันธกุฎีวิหาร ด้านข้างซ้ายมือ เขาสร้างด้วยหินสีขาว ทำด้วยความปราณีต จึงมองดูเด่นในที่นั้น และข้าง ๆ รูปปั้นนั้นเขาปลูกต้นช่อฟ้า ซึ่งกำลังออกดอกสพรั่ง พร้อมทั้งพุทธรักษา กุหลาบดอกใหญ่มาก ขนาดชามก๋วยเตี๋ยว มีหลากสีงดงาม ตามที่ข้าพเจ้าได้ไปเห็นมา เมื่อ มกราคม ๒๕๑๕

๕. พระเจดีย์บรรจุอัฐิของท่านธัมมปาละ อยู่ทางสวนกวางเขาก่อสร้างเนินดินสูงขึ้นเหมือนร่องสวน กว้างประมาณ ๓ วา ข้างมีรั้วต้นมะขามเทศขึ้นอยู่รอบ ๆ มีต้นฝรั่งขึ้นด้วย พระเจดีย์สลักด้วยหินทราย แม้จะไม่ใหญ่นัก มีจารึกชื่อหินอ่อนของผู้

---

(๑) ไปกับคณะธัมมาทัวร์ โดยธัมมา อารีราษฎร์ ๓๒๐ ถนนกรุงเกษม หน้าวัดมกุฏกษัตริยาราม กรุงเทพฯ ๒ โทร. ๒๘๑๓๒๑๔

มรณะกรรม คือมีการบอกชาตะและมรณะ ติดจารึกชื่อไว้ที่แผ่นหินอ่อนด้วย และใกล้ ๆ ก็มีสวนกวาง เช้าเย็นเมื่อได้เวลาอาหารก็จะมากินอาหารกันเป็น ๑๐๐ ตัว เพื่อเป็นอนุสรณ์แต่หนหลัง ที่เรียกกันว่าสวนกวางธรรมชาติ ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน กวางจำคนเหมือนกัน ข้าพเจ้าตอนเย็นจะไปดูและมีหญ้า ผลไม้ไปให้บ้าง พอเห็นกวางเหล่านั้นก็จะเดินมาหา เพื่อจะได้กินอาหารตามที่เคยกินของกวางนั้น

อิสิปตนมฤคทายวัน สารนาถ เมืองพาราณสี นี้ เป็นเป็นสถานที่สำคัญทางพระพุทธศาสนามาก เป็นหนึ่งในสังเวชนียสถานทั้ง ๔ แห่งและมีปูชนียสถาน กับสิ่งสำคัญที่ควรดูควรชมอีกหลายอย่าง คือ

๑. ธัมเมกขสถูป สถูปใหญ่รูปทรงกลมเหมือนกระบอกสถานที่พระพุทธเจ้าแสดงปฐมเทศนา

๒. ธัมมราชิกาสถูป ที่เก็บพระบรมสารีริกธาตุ ปัจจุบันนี้เหลือแต่ทราก ถูกเจ้าเมืองพาราณสี "ยะมัตสิงห์" พังสถูปเอาหินไปสร้างเมือง เมื่อ พ.ศ. ๒๓๓๗ เอาพระบรมสารีริกธาตุไปทิ้งแม่น้ำคงคาอย่างน่าเสียดาย

๓. มูลคันธกุฎีที่ประทับ สถานที่พระพุทธองค์เสด็จประทับจำพรรษาแรก

๔. เสาหินจารึกอโศกมหาราช เดิมเป็นเสาสูงใหญ่ แต่ถูกทำลายโดยพวกมุสลิม ตอนเรืองอำนาจมีข้อความจารึกของพระเจ้าอโศกมหาราช ว่า "ให้สงฆ์ทั้งหลายพร้อมด้วยพุทธบริษัทสามัคคีกัน ให้ข้าราชการรักษาศีลในวันอุโบสถ ให้ทุกคนเชื่อตามพระบรมราชโองการที่สั่งนี้"

๕. ที่เสด็จจงกรม มีแผ่นหินวางไว้เป็นระยะ ได้รับการดูแลจากรัฐบาลเป็นอย่างดี เพื่อเป็นอนุสรณ์ว่าพระบรมศาสดาได้ทรงประทับไว้ซึ่งผ่าพระบาท ณ ที่นี้

๖. สวนกวางธรรมชาติ มีกวางเลี้ยงอยู่ประมาณ ๑๐๐ตัว ในเนื้อที่ประมาณ ๔๐ ไร่

๗. วัดเชน ของศาสนาเชน อยู่ด้านหลังธัมเมกขสถูป เป็นวัดที่สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๓๖๗

๘. พิพิธภัณฑ์สารนาถ มีโบราณวัตถุ ที่ขุดพบที่สารนาถ ส่วนมากเป็นพระพุทธรูปเก่าแก่ที่ถูกมุสลิมทำลายตอนเรืองอำนาจ ค่าชมคนละ ๕๐ ไปซ่า เท่าเงินไทย ๑ บาท (ระยะพ.ศ. ๒๕๑๕) เปิดให้ดูฟรีทุกวันศุกร์

๙. วัดมฤคทายวันมหาวิหาร หรือเรียกว่า "วัดไทยสารนาถ" เป็นวัดที่ท่านพระครูประกาศสมาธิคุณ วัดมหาธาตุ กรุงเทพ ฯ คณะ ๒๕ เป็นประธานในการก่อสร้าง ได้ทำการซื้อ

ที่ดินเมื่อ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๔ มีเนื้อที่ ๓๒ ไร่ ปัจจุบันมีอาจารย์ศาสนรังษีภิกขุ "ศาสนรัศมี" เป็นเจ้าอาวาส ต่อมาพระพิมลธรรม (อาจ อาสโภ ป.ธ. ๘) วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ แต่งตั้งให้เป็นพระครูฐานานุกรม ที่พระครูสรวิชัย เมื่อ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๒๐

๑๐. เจาคันทีสถูป สถานที่พระพุทธเจ้าทรงพบปัญจวัคคีนักบวช ๕ รูป ครั้งแรกเมื่อตรัสรู้แล้วใหม่ ๆ

นอกจากนั้นยังมีวัดจีน วัดพม่า วัดลังกา ปีร่า ธรรมศาลา ดอมิตรี หอพัก ๒๕ พุทธศตวรรษ การไปที่สารนาถเมืองพาราณสีนี้ ข้าพเจ้าเคยนั่งเครื่องบิน จากเดลี เมื่อ ๙ มีนาคม ๒๕๑๕ แวะที่ลัคเนาว์ไปพาราณสี ใช้เวลา ๑ ชั่วโมงครึ่ง เมื่อถึงพาราณสี จะมีรถบัสของบริษัทการบินรับส่งผู้โดยสารไปส่งที่ตัวเมืองพาราณสีฟรี จะไปแท๊กซี่ก็ได้ราคาประมาณ ๑๐ รูปี (๒๐ บาท) สำหรับค่าโดยสารเครื่องบิน ตั๋วไปกลับจาก เดลี–พาราณสี พาราณสี–เดลี ราคา ๖๐ ดอลล่าร์ ในเรื่องค่าเครื่องบินจะต้องซื้อเป็นเงินดอลล่าร์ ยกเว้นคนในประเทศจึงจะซื้อเป็นเงินรูปีได้ มาถึงพาราณสีไปสารนาถ ค่าแท๊กซี่ ๑๐ รูปี สามล้อ ๒ รูปี รถบัสประจำทาง ๔๐ ไปซ่า ระยะทางจากตัวเมืองพาราณสี ถึงสารนาถ ๙ ก.ม.

เมื่อเล่าแล้วเรื่องก็จะเลยไป ขอย้อนตอนอีกสักหน่อย ท่านธัมมปาละ เมื่อได้เงินก้อนสุดท้ายจากมิสซิสแมรี่ อี.ฟอสเตอร์ ท่านได้นำเงินมาก่อสร้างมูลคันธกุฏีวิหาร ที่กำลังก่อสร้างค้างอยู่ให้สำเร็จลุล่วงไป

มูลคันธกุฏีวิหาร กำลังก่อสร้างใกล้จะสำเร็จอยู่นั้น ท่านธัมมปาละ รู้สึกว่าชีวิตของท่านใกล้เข้ามาแล้ว ก็อยากจะอยู่ในผ้ากาสาวพัตร์เป็นสาวกของพระพุทธองค์ จึงได้ทำการบรรพชาเป็นขั้นแรก โดยท่านพระเรวตะเถระ ภิกษุศรีลังกา เป็นพระอุปัชฌาย์ ณ มูลคันธกุฏีวิหาร เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๔๗๔ ได้นามฉายาว่า "เทวมิตฺต ธมฺมปาล" เมื่อได้บรรชาเป็นสามเณรแล้วปรากฏว่าท่านมีสุขภาพดีขึ้น สามารถเดินทางไปกัลกัตตา เพื่อดูแลการงานและกล่าวปราศรัยในที่ประชุมได้ และแล้วเมื่อเวลาผ่านมา จนถึงวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๔๗๔ ซึ่งเป็นวันพิธีเปิดมูลคันธกุฏีวิหาร

วันพิธีเปิดมูลคันธกุฏีวิหาร ได้ทำพิธีการใหญ่โต ผู้แทนรัฐบาลอินเดียได้มอบพระบรมสารีริกธาตุ ให้แก่ผู้แทนสมาคมมหาโพธิ์ ท่ามกลางผู้มาร่วมพิธีไม่น้อยกว่า ๑๐๐๐ คน ซึ่งประมาณ ๕๐๐ คน เป็นชาวพุทธทั้งหลาย รวมทั้งประเทศไทยด้วย จากนั้นผู้แทนของสมาคมก็ได้อัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุ

ขึ้นสู่หลังช้างเข้าขบวนแห่ ซึ่งได้จัดขึ้นอย่างมโหฬาร เมื่อขบวนแห่มาถึงพระวิหาร และทำการประทักษิน ๓ รอบแล้ว ก็อัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุลงจากหลังช้าง นำเข้าสู่ที่ประดิษฐานในพระคันธกุฎีวิหาร ท่านธัมมปาละได้กล่าวปราศรัยต่อที่ชุมนุม เล่าให้ทุกคนฟังถึงความเป็นมาของการก่อสร้างพระวิหาร กับอุปสรรคนานาชนิดที่ท่านได้รับ กับวัตถุประสงค์เพื่อการจะนำพุทธศาสนากลับมาสู่อินเดียอีก ตอนหนึ่งท่านพูดถึงวันที่ท่านมาที่สารนาถนี้ครั้งแรก ในเดือน มกราคม พ.ศ. ๒๔๓๔ โน้นว่า ท่านพบสังเวชนียสถานอันศักดิ์สิทธิ์แห่งนี้ อยู่ในสภาพที่ถูกทอดทิ้งอย่างน่าสลดใจ ชาวบ้านได้ใช้เป็นสถานที่เลี้ยงหมู และก็สกปรกเลอะเทอะ บัดนี้ชาวพุทธทั้งหลายก็ได้กลับมาคืนมายังพุทธสถานอันเป็นที่รักของตนนี้อีก เป็นความปรารถนาของสมาคมมหาโพธิ์ที่จะมอบพระธรรมคำสอนอันเปี่ยมด้วยพระมหากรุณาของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ให้แก่ประชาชนชาวอินเดียทั้งมวลไม่เลือกชาติชั้นวรรณะ และลัทธินิกาย ข้าพเจ้ามั่นใจ ว่าท่านทั้งหลายที่จะพร้อมใจกันเผยแผ่ "อารยธรรม" ของพระตถาคตเจ้านี้ไปให้ตลอดทั่วทั้งอินเดีย

อนิจฺจํ เป็นของไม่เที่ยง สังขารทั้งหลายของท่านธัมมปาละใช้งานมานานถึง ๖๘ ปี เป็นสิ่งธรรมดาของสังขาร ในปลายปี

พ.ศ. ๒๔๗๕ ท่านธัมมปาละ ซึ่งเป็นสามเณรได้ล้มป่วยถึง ๒ ครั้ง พอหายป่วยท่านก็คิดที่จะอุปสมบทเสียให้เรียบร้อยโดยเร็ว จึงทำการอุปสมบท ได้ประกอบพิธีสมมติสีมาตามพระวินัย ณ บริเวณกำหนดที่ท่านธัมมปาละอุทิศถวายสงฆ์ พอประกอบพิธีสมมติสีมาเสร็จเรียบร้อยแล้วก็ได้ทำสังฆกรรมให้อุปสมบทแก่ท่านธัมมปาละทันที มีพระเถระจากศรีลังกา ๑๐ รูป โดยมีท่านพระสิทธัตถะอนุนายกเถระ แห่งคณะสยามนิกาย วัดมัลวัตวิหาร กับท่านสองอธิการ แห่งสำนักวิทโยทยะ และวิทยาลังการะมหาวิทยาลัยพุทธศาสนาแห่งลังกาในปัจจุบัน ในการอุปสมบทท่านธัมมปาละ ในวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๔๗๕ ชีวิตท่านได้เป็นพระภิกษุโดยสมบูรณ์

ท่านธัมมปาละ ได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา มีนามฉายาว่า "ภิกขุ เทมตฺต ธมฺมปาล"(๑) มีความปีติปลาบปลื้มอย่างยิ่ง จิตใจแช่มชื่นเบิกบาน ร่างกายแข็งแรงกระปี้กระเปร่า ท่านได้บันทึกในสมุดประจำวันว่า

ข้าพเจ้ามีความสุขรู้สึกดุจหนึ่งพรหมชั้นอาภัสสร ผู้ซึ่งเป็นอยู่ด้วยมีปีติเป็นภักษาหาร ท่านถึงกับปรารภและคิดกะการ ที่จะ

---

(๑) ผู้เป็นมิตรกับเทวดา รู้รักษาและถนอมไว้ซึ่งธรรมะ

ตั้งศูนย์การค้าที่พุทธคยา แล้วดำเนินการขั้นสุดท้ายเพื่อที่จะเอาพุทธคยาคืนมาจากมหันต์ให้ได้

ท่านอยู่ในเพศภิกษุไม่นานก็ล้มเจ็บอีกในเดือน เมษายน ๒๔๗๕ การล้มเจ็บคราวนี้ดูจะมากกว่าทุก ๆ คราว และท่านก็ปลงตกเสียแล้ว อาการป่วยของท่านคือโรคหัวใจ สร้างความลำบากให้แก่ท่านอย่างมาก ท่านปฏิเสธยา บอกให้เก็บเงินไว้เพื่อศาสนาที่จะต้องทำต่อไป เมื่ออาการท่านป่วยมากขึ้น ท่านได้เขียนข้อความที่น่าเห็นใจเอาไว้คือ

"ขอให้ข้าพเจ้าตายเสียเร็ว ๆ เถิดและขอให้ได้เกิดมาในโลกอีก ๒๕ ครั้ง เพื่อประกาศพระบวรธรรมจักรอันเอกอุดม ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า"

ในขณะที่ท่านธัมมปาละป่วย ท่านได้เปล่งวาจาในลักษณะตั้งปณิธานว่า ขอให้ท่านได้เกิดในตระกูลพราหมณ์เมืองพาราณสี แล้วต่อสู้เพื่อเอาพุทธคยากลับมาเป็นสมบัติของชาวพุทธ ท่านได้พูดให้ทุกคนที่มาเยี่ยมไข้ท่าน จงดำเนินงานต่อไปอย่าหยุดยั้งจนกว่าพุทธคยาจะเป็นสมบัติของชาวพุทธดังเดิม ท่านปฏิเสธอาหาร หมอต้องใช้อาหารถวายท่านด้วยการฉีดเข้าไป แม้ว่าจะเป็นการฝืนความประสงค์ของท่านก็ตาม อาการของท่านมีแต่ทรงกับทรุดลง ท่านได้ขอกระดาษและปากกา แล้วพยายามเขียนด้วย

ความยากลำบาก พออ่านข้อความที่ท่านเขียนว่า **"หมอนันที ฉันเบื่อฉีดยาเหลือเกินแล้ว ให้ฉันตายเถิด"** ต่อจากนั้น ตาของท่านก็หรี่ลงและก็หลับไป ท่านไม่สามารถที่จะกล่าวอะไรได้อีก

เช้าวันรุ่งขึ้น ท่านธัมมปาละมีอาการทรุดหนักมาก ไม่มีเสียงอะไรผ่านออกมาจากปากท่านเลย นอกจากได้ยินท่านพึมพำออกมาว่า "เทพปรียะ"(๑) เพียงครั้งเดียว ถึงเที่ยงปรากฏว่าอุณหภูมิในร่างกายเริ่มสูงขึ้น และพอถึงเวลา ๑๔.๐๐ น. แม้หมอจะพยายามอย่างเต็มความสามารถแล้ว อุณหภูมิก็ทวีขึ้นจนถึง ๑๐๔.๐ ทุกคนที่ห้อมล้อมอยู่รอบตัวท่าน ต่างก็ตระหนักดีว่าชั่วโมงสุดท้ายแห่งชีวิตท่าน ซึ่งจะช่วยปลดเปลื้องท่านจากทุกขเวทนาที่กำลังเบียดเบียดอยู่ได้มาถึงแล้ว พระภิกษุสามเณรทั้งหมดได้มาพร้อมกัน และสวดพระปริตให้ท่านฟัง พอสิ้นเสียงสวด วิญญาณของบุรุษผู้ยิ่งใหญ่คนหนึ่งผู้ซึ่งเกิดมาเพื่อประโยชน์สุขของคนส่วนรวม เพื่ออุ้มชูพระศาสนาของพระพุทธองค์ ก็ได้ลาร่างกายอันเก่าคร่ำคร่าเกินกว่าที่จะทำการรักษาได้แล้ว ภิกขุเทวมิตฺต ธมฺมปาล ได้มรณภาพ ละจากโลกนี้ไปแล้ว ใน

---

(๑) "เทพปรียะ" คือ นายเทพปรียะ วาลีสิงห์ เลขาธิการสมาคมมหาโพธิ ผู้เป็นเลขานุการใกล้ชิดกับท่านธัมมปาละ

วันเสาร์ที่ ๒๙ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๖ เดือน ๖ ขึ้น ๖ ค่ำ ปีระกา ณ ตึกชั้นเดียวสถานที่พักของท่าน สารนาถ อิสิปตนมฤคทายวัน เมืองพาราณสี อินเดีย สิริรวมอายุของท่านได้ ๖๘ ปี ๗ เดือน ๑๓ วัน เป็นสามเณร ๑ ปี ๖ เดือน ๔ วัน พระภิกษุ ๓ เดือน ๔ วัน ท่านธัมมปาละ จบสิ้นชีวิตลงแล้ว บุคคลผู้ทำงานเพื่อศาสนาของพระองค์ ผู้เป็นบุรุษใจสิงห์ แห่งศรีลังกา ท่านจากไปสิ่งที่เหลือไว้คือผลงานที่ท่านได้สร้างสรรค์เอาไว้ให้คนข้างหลังนึกถึงคุณความดีของท่านจนถึงวันนี้

ชีวิตท่านธัมมปาละ ปิดฉากไปแล้ว แต่ผลงานท่านยังค้างอยู่ ในการต่อสู้ที่จะเอาพุทธคยามาเป็นสมบัติของชาวพุทธ ที่เริ่มต่อสู้ทำมาโดยท่านธัมมปาละ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๙ ชนะบ้างแพ้บ้าง แต่ก็ยังไม่ซึ่งสิทธิของชาวพุทธผลการต่อสู้ทางกฎหมายของศาลสูงให้ขับท่านธัมมปาละกับคณะออกจากที่พักวัดพม่าพร้อมทั้งพระพุทธรูปโดยไม่มีทางขัดขืน ซึ่งเป็นความพ่ายแพ้อย่างเศร้าและเห็นใจ แต่ท่านธัมมปาละก็มิได้ท้อหรือหมดกำลังใจ ยังคงมุ่งมั่นในการต่อสู้เพื่อสิทธิอันชอบธรรมของชาวพุทธต่อไป

นายเทวปริยะหรือเทพปรียะ วาลีสิงห์ เลขาธิการสมาคมมหาโพธิ์ ได้พูดถึงความเป็นผู้มีใจเด็ดเดี่ยวมั่นคงของธัมมปาละว่า

ท่านธัมมปาละต้องสู้เดี่ยวกับมหันต์ ผู้ทรงอิทธิพลผู้มีทรัพย์ประมาณมิได้หนุนหลัง ทั้งยังได้รับการสนับสนุนอย่างเข้มแข็งจากเหล่าชาวฮินดูหัวเก่าอีกด้วย มีอยู่บ่อย ๆ ที่ท่านต้องทำงานโดยไม่มีอาหารเพียงพอ ชนิดต้องอดมื้อกินมื้อ หรืออาศัยหลับนอนต่างถิ่นต่างที่ แต่ท่านก็มิเคยคิดท้อและมิได้หันเหไปแม้จนกระเบียดนิ้ว จากอุดมการที่ตั้งไว้ มันเป็นการต่อสู้ที่ต้องอาศัยความกล้าหาญอย่างมาก ซึ่งบุคคลผู้ไม่เข้มแข็งพอจะต้องคิดว่าเป็นเรื่องเหลือวิสัยและยอมแพ้แน่นอน แต่ท่านธัมมปาละมิได้เป็นเช่นนั้น การต่อสู้ยิ่งหนักและยากลำบากเพิ่มขึ้นเท่าใด ก็ยิ่งทำให้ท่านมีใจแน่วแน่มั่นคงเพิ่มขึ้นเท่านั้น เมื่อไม่ประสพผลสำเร็จในการขอความเป็นธรรมจากศาลก็หันเข็มไปขอพึ่งประชามติ โดยเปิดฉากการรณรงค์อย่างเข้มแข็งทางหนังสือพิมพ์และจัดพิมพ์หนังสือเปิดเผยความจริงออกแจกจ่ายทั่วไป วิธีนี้ได้ผล ชาวฮินดูชั้นปัญญาชน ต่างพากันเห็นตามท่านธัมมปาละและได้สนับสนุนอย่างเต็มที่ในการอ้างสิทธิของฝ่ายชาวพุทธ ซึ่งทุกคนเห็นว่าตั้งอยู่บนรากฐานแห่งความจริงทางประวัติศาสตร์และกรรมสิทธิ์ซึ่งไม่อาจปฏิเสธได้

วันและเวลาผ่านไป ประชามติสนับสนุนข้อเรียกร้องของชาวพุทธก็ยิ่งดังทวีขึ้น ๆ โดยลำดับชนชั้นผู้นำของชาวอินเดีย

หลายท่านได้แสดงความสนับสนุนออกมาอย่างเปิดเผย "ระพินทรนาถตะกอร์" มหากวีแห่งอินเดียผู้มีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วโลก ผู้เป็นเจ้าของเสียงซึ่งมีอิทธิพลเหนือจิตใจของคนอินเดียทั้งชาติ ก็แสดงทัศนะของท่านออกมาให้ทราบว่า

ข้าพเจ้าแน่ใจ ว่าชาวฮินดูผู้ซื่อตรงต่อคติของตนจะต้องยอมรับว่า การปล่อยให้พระวิหารซึ่งสร้างขึ้น ณ จุดที่ตรัสรู้ของพระพุทธองค์ ตกอยู่ภายใต้การครอบครองของลัทธินิกายที่ตรงกันข้าม ซึ่งไม่อาจจะมีความเข้าใจและเห็นใจต่อพุทธศาสนาและพิธีการบูชาของทางพุทธเลยนั้น เป็นความผิดซึ่งไม่น่าอภัยให้ ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นหน้าที่ที่ทุกคนผู้รักเสรีภาพและความยุติธรรม และความยุติธรรมจักต้องช่วยกัน เพื่อคืนสถานที่อันมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ตามความเชื่อความเลื่อมใสอันยังคงดำรงอยู่ของตน

จากการที่ได้มีเสียงแสดงประชามติสนับสนุนข้อเรียกร้องของชาวพุทธอย่างแข็งขันและกว้างขวางทั่วไป ดังกล่าวเมื่อ "อินเดียนแนชชันนัลคองเกรส" พรรคการเมืองสำคัญและทรงอิทธิพลที่สุดของอินเดีย นำโดยบุรุษผู้มีชื่อเสียงโด่งดังทั่วโลกของประเทศ เช่นมหาตมะคานธี และเยาวะหาร์ลาลเนห์รู จัดให้มีการประชุมใหญ่ของพรรคที่เมืองพุทธคยา พรรคการเมือง

ที่ขึ้นต่อเมืองคยาในเดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๖๕ และที่อื่นๆ อีกหลายแห่ง

ในที่สุดหลังจากดำเนินการค้นคว้าประมวลเรื่องราวต่าง ๆ พิจารณาอย่างถี่ถ้วนรอบคอบดีแล้ว คณะกรรมการหลายท่านได้ลงความเห็นว่า พุทธคยา เป็นปูชนียสถานของพระพุทธศาสนาอย่างแน่นอน โดยพระวิหารมิเคยได้ถูกเปลี่ยนแปลงเป็นวัดฮินดูเลย หรือเคยได้รับการบูรณะปฏิสังขรณ์โดยชาวฮินดูเลย ในที่สุดก็ได้รับการตัดสินชี้ขาด ตามสภาพเหตุการณ์ขณะนั้น คือ

ให้มีกรรมการร่วมขึ้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วยฝ่ายพุทธ ๕ คน และฝ่ายฮินดู ๕ คน การควบคุมดูแลและจัดการทุกอย่างเกี่ยวกับพระวิหารและการบูชาภายในพระวิหาร ให้ขึ้นอยู่กับกรรมการคณะนี้

ให้ชาวพุทธและฮินดูทั้งสองฝ่ายได้รับสิทธิ์อย่างสมบูรณ์ในการที่จะทำการบูชากราบไหว้ ตามลัทธิธรรมเนียมของตน

ธรรมย่อมชนะอธรรม ในวันที่ ๑๔ เมษายน พ.ศ. ๒๔๙๖ รัฐบาลแห่งรัฐพิหาร ได้ประกาศข่าวนี้ให้ประชาชนทราบโดยทั่วกัน แต่ชาวพุทธทำพิธีการรับมอบอำนาจการจัดการจากมหันต์ ได้ทำกันในวันที่ ๒๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๖ อันเป็น

วันที่พระพุทธเจ้า ประสูติ ตรัสรู้ แสดงปฐมเทศนา และปรินิพพาน

คณะกรรมการที่จัดแต่งตั้งมีดังนี้คือ

๑. ศรี ค.น. สิงห์

๒. ศรีเทพปรียะ วาลีสิงห์

๓. ภิกขุ ชินรัตนะ

๔. ภิกขุ กัสสปะ

๕. ด.ร. อรพินท์ลาบัว

๖. ศรีกฤษณาโมหัน พยารีสิงห์

๗. ศรี ร.ล. นันทโกลยาร์

๘. ศรีราชกิสโชร์ ประสาทสิงห์

๙. มหันต์แห่งศิวอาราม

เป็นอันว่าพุทธคยา ได้เป็นสมบัติของชาวพุทธ ถึงแม้ว่าในคณะกรรมการจะแบ่งหน้าที่กัน คือผู้เป็นชาวฮินดู ๔ ท่าน ชาวพุทธ ๔ ท่าน โดยทั้งหมดต้องเป็นคนสัญชาติอินเดีย และมีประธาน ๑ ท่าน เวลาประชุมกันมีประธานรวมอยู่ ๑ ท่าน รวมเป็น ๙ ท่านพอดี

สังเวชนียสถานทั้ง ๔ แห่ง ในปัจจุบันนี้ ได้รับการเอาใจใส่ดูแลเป็นอย่างดีจากเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล ทั้งที่สถานที่ประสูติ

ลุมพินี(๑) เนปาล สถานที่ตรัสรู้ พุทธคยา สถานที่แสดงปฐมเทศนา พาราณสี สถานที่ปรินิพพาน กุสินารา ทำให้ชาวพุทธเราได้รับการสะดวกสบาย และมีสิทธิเสรีในการไปจาริกแสวงบุญ นมัสการบูชา ณ พุทธสถานทั้งหลายเหล่านี้ และมีความปลื้มปีติเมื่อเห็นสถานที่ ดังพระพุทธองค์ทรงตรัสไว้แก่พระอานนท์ก่อนที่พระพุทธองค์จะปรินิพพานว่า

ดูก่อนอานนท์ สังเวชนียสถาน ๔ แห่ง เป็นที่ควรจะดูจะเห็น ควรให้เกิดสังเวชแห่งกุลบุตรผู้มีศรัทธา คือ สถานที่พระพุทธองค์ประสูติ สถานที่พระพุทธองค์ตรัสรู้พระอนุตตร

---

(๑) ลุมพินี สถานที่ประสูติ ประเทศเนปาล ปัจจุบันบูรณะและพัฒนา และจัดทำเหรียญ "ลุมพินี" ได้ทำพิธีพุทธาภิเษกถึง ๔ ครั้ง ณ สถานที่พระพุทธเจ้าประสูติ ตรัสรู้ แสดงปฐมเทศนา ปรินิพพาน เนื้อโลหะผสมสัมฤทธิ์บูชาเหรียญละ ๕๐ บาท เหรียญเงินบูชาเหรียญละ ๓๐๐ บาท ติดต่อบูชาได้ที่

๑. องค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก ถนนสุขุมวิทย์ กรุงเทพ ฯ ๑๑

๒. มูลนิธิมหามงกุฏราชวิทยาลัย ถนนสุเมรุ บางลำภู กรุงเทพ ฯ ๒

๓. พระธรรมปัญญาจารย์ วัดราชประดิษฐ์สถิตมหาสีมาราม กรุงเทพ ฯ

๔. พระธรรมธีรราชมหามุนี วัดปากน้ำ อ. ภาษีเจริญ กรุงเทพ ฯ ๑๖

๕. พระอาจารย์ประจวบ กิตติญาโณ กุฏิ ก. ๒๙ วัดโพธิ์ กรุงเทพ ฯ

๖. พระปลัดวรรณะ วณฺโณ เจ้าอาวาสวัดหลักหกรัตนาราม โทร. ๒๔๑๑๐๗

วัตถุประสงค์ในการจัดสร้างเหรียญ "ลุมพินี" เพื่อหารายได้ร่วมสมทบทุนฟื้นฟูบูรณะลุมพินี สถานที่พระพุทธเจ้าประสูติ ณ เมืองกบิลพัสดุ์ ประเทศเนปาล

สัมมาสัมโพธิญาณ สถานที่พระพุทธองค์ทรงแสดงปฐมเทศนาธรรมจักร สถานที่พระพุทธองค์ทรงดับขันธ์ปรินิพพาน สถานที่ ๔ แห่งนี้ เป็นที่ควรจะเห็นจะดู และควรให้เกิดของกุลบุตรผู้มีศรัทธา

พระพุทธองค์ทรงแสดงอำนาจประโยชน์ว่า ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ผู้มีศรัทธา จักมาสถานที่ ๔ แห่งนี้ ด้วยความเชื่อว่า พระพุทธองค์เกิดแล้ว ณ ที่นี้ ได้ตรัสรู้พระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว ณ ที่นี้ ได้แสดงปฐมเทศนาธรรมจักรแล้ว ณ ที่นี้ เสด็จดับขันธ์ปรินิพพานแล้ว ณ ที่นี้ ชนทั้งหลายเหล่าใดเหล่าหนึ่งเที่ยวไปยังเจดีย์จาริกอยู่ จักเป็นผู้มีจิตใจเลื่อมใส เมื่อถึงแก่ความตายลง เขาเหล่านั้นจักเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ พระพุทธองค์ทรงแสดงสังเวชนียสถานทั้ง ๔ แห่งแก่พระอานนท์ว่าเป็นที่ควรเห็นควรดูควรให้เกิดสังเวชของกุลบุตรผู้มีศรัทธา

ชีวิตของท่านธัมมปาละ หรือ ภิกขุ เทวมิตฺต ธมฺมปาล ท่านดับไปแต่เพียงสังขาร ผลงานของท่านเป็นที่ให้บุคคลข้างหลังนึกถึงท่านอยู่เสมอ ธัมมปาละบุรุษใจสิงห์แห่งศรีลังกา ที่มากอบกู้พระพุทธศาสนาในประเทศอินเดีย โดยเฉพาะสังเวชนียสถาน ๔ แห่ง ได้เป็นสิทธิอันชอบธรรมของชาวพุทธทั่วโลก ได้รับความสะดวกสบายและมีสิทธิเสรีในการไปจาริกแสวงบุญนมัสการ

บูชา ณ พุทธสถานทั้งหลายจนตราบเท่าถึงทุกวันนี้ ขอให้ท่านธัมมปาละ จงประสพความสมหวังดังที่ตั้งปณิธาน ให้กลับมาเกิดใหม่ใน ๒๕ หน เพื่อเผยแพร่สัจจธรรมอันเอกอุดมของพระพุทธองค์ ดังตั้งปณิธานเอาไว้นั้น จงสำเร็จสมหวังในสิ่งที่ปรารถนาทุก ๆ ประการ เทอญ ฯ

จงเสียสละทรัพย์เพื่อ รักษาไว้ซึ่งอวัยวะ
จงเสียสละอวัยวะเพื่อ รักษาไว้ซึ่งชีวิต
จงเสียสละชีวิตเพื่อ รักษาไว้ซึ่งธรรม

พระครูสิริวรรณวิวัฒน์
เจ้าอาวาสวัดหลักหกรัตนาราม

วัดหลักหกรัตนาราม โทรศัพท์ (๐๓๒)๒๔๑๑๐๗, ๓๖๐๓๐๔
เลขที่ ๙๘ หมู่ที่ ๔ ต.ศรีสุราษฎร์ อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี ๗๐๑๓๐

การกอบกู้พระพุทธศาสนา
ในอินเดีย
โดย ท่านธรรมปาละ และ ดร.เอมเบดการ์

เอมเบดก้าร์ สะระณัง คัจฉามิ

โดย... พระครูสิริวรรณวิวัฒน์

จากการที่ข้าพเจ้าได้ไปนมัสการสังเวชณียสถาน อรหันตสถาน **ที่ประเทศอินเดีย เนปาล และศรีลังกา** เมื่อวันที่ ๒๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๔ ถึงวันที่ ๒๙ มีนาคม พ.ศ.๒๕๑๕ **เป็นระยะเวลา ๕ เดือนเศษ** มีความประทับใจมากในหลายๆ อย่างในเรื่องของการที่จะ**ฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในประเทศอินเดีย** คือเมื่อวันอาทิตย์ที่ ๑๒ มีนาคม พ.ศ.๒๕๑๕ เวลา ๐๑.๐๐ น. โยมธัมมา อารีราษฎร์ หัวหน้าคณะทัวร์ไปอินเดีย ได้เหมารถแท๊กซี่ ๑ คัน จากอารังกาบาด ไปบอมเบย์ ระยะทางประมาณ ๔๐๐ กม. เป็นรถคันใหญ่นั่งได้ ๗ คนพอดี **ในราคา ๓๐๐ รูปี เป็นไทยก็ประมาณ ๖๐๐ บาท** จากอารังกาบาด วันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ เวลา ๒๑.๐๐ น. ถึงบอมเบย์ ๐๒.๐๐ น. ของเช้าวันใหม่ วันอาทิตย์ที่ ๑๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ เป็นเวลา ๕ ชั่วโมง

ในขณะที่พักทานอาหารของฆราวาสเครื่องดื่มของพระในระหว่างทาง ข้าพเจ้าได้ยินเสียงบ้านหนึ่งกำลังสวดมนต์ในกลางดึกเขาท่องด้วยเสียงอันดังเข้าใจว่าคงเป็น**ชาวฮินดู** คือผู้นับถือ**ศาสนาพราหมณ์** ที่เรียกใหม่ว่า**ฮินดู** คงเปลี่ยนมานับถือ**ศาสนาพุทธ** ขณะที่คณะของเรานั่งห่างจากบ้านนั้นประมาณ ๑๖ เมตร (๘ วา) ยังได้ยินชัดเขาเคร่งต่อศาสนามาก ข้าพเจ้าตั้งใจฟังเสียงสวดมนต์นั้นเกี่ยวกับ**นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ** สงสัยว่าจะเป็น**ชาวฮินดู** เปลี่ยน นับถือ**ศาสนาพุทธ** เป็นแน่ จึงได้กล่าว **นะโมและพระไตรสรณะคมว่า**

พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ

ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ

สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ

เอมเบดก้าร์ สะระณัง คัจฉามิ

ด้วยความสงสัยก็ได้ถามโยม ธัมมา อารีราษฎร์ (อดีตธัมมานันทะภิกขุ) พระภิกษุนักเผยแพร่พระพุทธศาสนา คือ **พุทธทาสภิกขุ ปัญญานันทะภิกขุ ธัมมานันทะภิกขุ** ก็ทราบว่า ใน**ประเทศอินเดีย**ตอนใต้ คือ **อารังกาบาด บอมเบย์ มัทราส ประชาชนในวรรณะศูทรและจัณฑาล** ซึ่งเป็นวรรณะที่ต่ำได้ให้ความเคารพ นับถือ บูชา **ดร.เอมเบดก้าร์มาก** เพราะท่าน**เป็นผู้บุกเบิกฟื้นฟูพระพุทธศาสนาให้เกิดมาใหม่ในประเทศอินเดีย** เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ.๒๔๙๙ โดย **ดร.เอมเบดการ์**พยายามยกระบบ**สังคมอินเดีย** ให้เจริญขึ้นกว่าเดิม เห็นว่า **คำสอนของพระพุทธศาสนา** จะลบล้างการถือชั้นวรรณะให้หมดไปจากอินเดียได้ จึงได้นำคนนั้น **วรรณะศูทร และจัณฑาล** ให้ปฏิญาณตนเป็น**พุทธศาสนิกชน** เมื่อ ๑๔ ตุลาคม ๒๔๙๙ ที่เมือง**นาคปุระ แคว้นบอมเบย์** พร้อมด้วย**ชาวศูทร และจันฑาล** จำนวน **๕๐๐,๐๐๐ คน** นับว่าเป็นพิธีหรือเหตุการณ์ที่**จารึกในประวัติศาสตร์ของพระพุทธศาสนา**

ตามสถิติการสำรวจ**ผู้ที่นับถือศาสนาต่างๆ ในประเทศอินเดียเมื่อปี พ.ศ.๒๔๙๖** มีตัวเลขดังนี้ของประชากรทั้งหมดประมาณ ๔๕๐ ล้านคน คือ

๑. ศาสนาฮินดู ๓๐๓,๒๐๐,๐๐๐ คน

๒. ศานาอิสลาม ๓๕,๔๐๐,๐๐๐ คน

๓. ศาสนาคริสต์ ๘,๒๐๐,๐๐๐ คน

๔. ศาสนาซิกข์ ๖,๒๐๐,๐๐๐ คน

๕. ศาสนาเชน ๑,๖๐๐,๐๐๐ คน

๖. ศาสนาพุทธ ๒๐๐,๐๐๐ คน

๗. ศาสนาโซรัสเตรียน ๑๐๐,๐๐๐ คน

๘. ศาสนาอื่นๆ ๒,๑๐๐,๐๐๐ คน

ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๐๐ เป็นต้นมามีชาวพุทธในอินเดียเพิ่มขึ้นอีกประมาณ ๓,๐๐๐,๐๐๐ คน แต่ทางการยังไม่ได้สำรวจใหม่ จึงไม่ทราบจำนวนเพิ่มที่แน่นอน ที่มี**ชาวพุทธมากที่สุดคือ แคว้นบอมเบย์** นอกนั้นมีอยู่ใน **เบงกอล อัสสัม ไนนิตาล อาจีลิ่ง แวชเมอร์ เดลฮี โอริสสา** และที่อื่นๆ อีกประปราย

ในประเทศอินเดีย สมัยที่ข้าพเจ้าได้ไปเมื่อ **พ.ศ.๒๕๑๔ มีประชาชนประมาณ ๖๐๐ ล้านคน** และในปัจจุบันนี้ **พ.ศ.๒๕๕๗ มีประชาชนประมาณ ๑.๒๐๐ ล้านคน**

อสวสานแห่งชีวิต ของดร.เอมเบดก้าร์ ลงเอยกันในวันพฤหัสบดี ที่ ๖ ธันวาคม พ.ศ.๒๔๙๙ ขึ้น ๔ ค่ำ เดือน ๑๒ ปีวอกด้วยความรักอันมีประมาณยิ่งใหญ่ของมวลชน**ชาวพุทธในอินเดีย**จนพวกเขาถึงกับใช้คำศัพท์ว่า **มหาปรินิพพานของ ดร.เอมเบดก้าร์** ผู้มีอายุได้เพียง **๖๕ ปี ๗ เดือน ๒๒ วัน ก็อวสาน** เหลือแต่ผลงานให้ระลึกถึง คือ**อะนาคาริก ธัมมะปาละชาวลังกา และดร.เอมเบดก้าร์ ชาวอินเดีย** หากไม่ได้ท่านทั้งสองคนนี้ พวกเราชาวพุทธทั้งหลาย ก็ไม่รู้จะไปกราบไหว้ **สังเวชนียสถานที่ไหน สถานที่พระพุทธเจ้าประสูติ ตรัสรู้ ปฐมเทศนา ปรินิพพาน** จะถูกลบเลือนหายไปอย่างไม่รู้จุดหมาย จึงเหมาะสมแล้วที่ชาวพุทธในอินเดีย จึงกล่าวคำบูชาต่อจากพระไตรสะระณะคมว่า **เอมเบดก้าร์ สะระณัง คัจฉามิ**

ดร.เอมเบดก้าร์

ดร.เอมเบดก้าร์ เกิดในตระกูลศูทร ซึ่งเป็นตระกูลที่ได้รับการเหยียดหยามจากพวกพราหมณ์ว่าเป็นตระกูลหรือวรรณะที่ต่ำสุด เมื่อวันอังคารที่ ๑๔ เมษายน พ.ศ. ๒๔๓๔ ขึ้น ๓ ค่ำ เดือน ๕ ปีเถาะ ชีวิตในเบื้องต้นของ **ดร.เอมเบดก้าร์**เป็นไปด้วยความลำบากและเดือดร้อน เพราะนอกจากจะได้รับการดูถูกเหยียดหยามแล้วและกดขี่ทางสังคมของพวกพราหมณ์แล้ว ยังได้รับความเดือดร้อนจากทางด้านเศรษฐกิจอีกด้วย เข้าได้ถือกำเนิดมาในตระกูลที่ยากจนภายใต้ความมืดมนอนธการ ในวงล้อมของพวกพราหมณ์ผู้ยึดมั่นอยู่ในการถือชั้นวรรณะ ***ภายใต้ความอยุติธรรมเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของมนุษยชน***

แม่จะประสบอุปสรรครอบด้านก็ตาม แต่บิดาของ **ดร.เอมเบดก้าร์** ก็ได้พยายามอย่างยิ่งที่จะส่งลูกชายของตนเข้าเรียนหนังสือในโรงเรียน และด้วยความพยามยามนี้ บิดาของ ดร.เอมเบดก้าร์ จึงได้ส่งลูกชายของตนเข้าโรงเรียน จนกระทั่งสำเร็จชั้นเตรียมอุดมศึกษา ดร.เอมเบดก้าร์ เป็นผู้ที่มีความพยายมสูง มีความอดทนเป็นเลิศมีอุดมคติที่แน่วแน่ และได้ทำตามอุดมคตินั้นทุกประการ ความพยายามในขั้นต่อไปก็คือการเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย แต่เนื่องจากฐานะของท่านยากจนมาก จึงมิอาจที่จะหาทุนมาเป็นค่าศึกษาเล่าเรียนในขั้นมหาวิทยาลัยได้ ครั้นต่อมาพระมหาราชาแห่งแคว้นบาโรดาได้ทรงทราบ จึงได้พระราชทานทุนการศึกษาให้แก่ **ดร.เอมเบดก้าร์** ซึ่งท่านก็ได้รับสนองพระราชประสงค์ของพระองค์เป็นอย่างดี คือ ได้เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยจนกระทั่งสอบได้ปริญญาตรี (บี.เอ.)

ในขณะที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยนี้ **ดร.เอมเบดก้าร์** ได้ถูกข่มเหงจากนักศึกษาต่างวรรณะ นักศึกษาบางคนได้ข่มเหง รังแก ทุบตี **ดร.เอมเบดก้าร์** อย่างทารุณ ดร.เอมเบดก้าร์ได้กัดฟันต่อสู้กับเหตุการณ์เหล่านั้นด้วยความระทมขมขื่น สิ่งเหล่านี้หาได้เป็นอุปสรรคแก่ท่านไม่ แต่กลับเป็นกำลังใจให้มีความมุมานะในการศึกษาเล่าเรียนยิ่งขึ้น เพื่อยกระดับฐานะของตนให้เทียมเท่าหรือเด่นกว่านักศึกษาเหล่านั้น

ครั้นภายหลังต่อมา **ดร.เอมเบดก้าร์** ได้เดินทางไปศึกษาเล่าเรียนต่อในต่างประเทศ จนได้รับปริญญาเอกหลายแขนง ตั้งแต่นั้นมา **ดร.เอมเบดก้าร์** ก็ได้กลายเป็นบุคคลที่สำคัญในวงการศึกษาทั่วไปในประเทศอินเดีย กิตติศัพท์ของท่านได้แพร่หลายไปทั่วประเทศอย่างรวดเร็ว เป็นเหตุให้พวกพราหมณ์ทั้งหลายต้องยอมรับในภูมิความรู้และความสามารถของท่าน จนกระทั่งได้รับการแต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมของอินเดีย **ดร.เอมเบดก้าร์**เป็นผู้เชี่ยวชาญในการร่างกฎหมาย และทำหนังสือสัญญาต่างๆ ระหว่างอินเดียกับอังกฤษ

ดร.เอมเบดก้าร์ ได้พยายามที่จะยกระบบทางสังคมของอินเดียให้เจริญขึ้นยิ่งกว่าเดิม จึงได้ประกาศที่จะลบล้างลัทธิการถือชั้นวรรณะให้หมดไปจากประเทศอินเดีย และเห็นว่าไม่มีอะไรที่จะดียิ่งไปกว่าหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา ที่สามารถลบล้างระบบการถือชั้นวรรณะนี้ให้หมดไปจากประเทศอินเดียได้ จึงปฏิญาณตนเป็นพุทธศาสนิกชน เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๙ ขึ้น ๑๐ ค่ำ เดือน ๑๑ ปีวอก **ที่เมืองนาคปุระ แคว้นบอมเบย์** พร้อมด้วย

ชาวศูทรจำนวนห้าแสนคน นับว่าเป็นพิธีหรือเหตุการณ์ที่ควรจะจารึกไว้ในประวัติศาสตร์ของพระพุทธศาสนา

ในการปฏิญาณตนเป็นพุทธศาสนิกชนครั้งนี้ ดร.เอมเบดก้าร์ได้ตั้งปฏิญาณไว้สำหรับพุทธศาสนิกชนรวม ๒๒ ข้อ ดังต่อไปนี้

๑. ข้าพเจ้าจะไม่เคารพบูชาพระพรหมพระวิษณุและพระศิวะต่อไป

๒. ข้าพเจ้าจะไม่เชื่อว่าพระรามและพระกฤษณะเป็นพระเจ้าและข้าพเจ้าจะไม่เคารพบูชาต่อไป

๓. ข้าพเจ้าจะไม่เคารพบูชาเทวดาทั้งหมดของศาสนาฮินดูต่อไป (เทวะ ๓๖๐ ล้านตน)

๔. ข้าพเจ้าจะไม่เชื่อลัทธิอวตารของพระเจ้าต่อไป

๕. ข้าพเจ้าไม่เชื่อว่า พะพุทธอวตารมาจากพระวิษณุและการเชื่อเหล่านั้น ก็คือความบ้า

๖. ข้าพเจ้าจะไม่ทำพิธีสารท และบิณฑบาต (แบบฮินดู) ต่อไป

๗. ข้าพเจ้าจะไม่กระทำที่ขัดต่อคำสอนของพระพุทธเจ้า

๘. ข้าพเจ้าจะไม่เชิญพราหมณ์มาประกอบพิธีทุกอย่างต่อไป

๙. ข้าพเจ้าเชื่อว่า ทุกคนที่เกิดมาในโลกนี้มีศักดิ์ศรี

และฐานะเสมอกัน

๑๐. ข้าพเจ้าจะต่อสู้เพื่อความมีสิทธิเสรีภาพเสมอกัน

๑๑. ข้าพเจ้าจะปฏิบัติตามมรรคมีองค์ ๘ โดยครบถ้วน

๑๒. ข้าพเจ้าจะบำเพ็ญบารมี ๑๐ ทัศ ให้ครบถ้วน

๑๓. ข้าพเจ้าจะแผ่เมตตาแก่มนุษย์และสัตว์ทุกจำพวก

๑๔. ข้าพเจ้าจะไม่ลักของคนอื่น

๑๕. ข้าพเจ้าจะไม่ประพฤติผิดในกาม

๑๖. ข้าพเจ้าจะไม่พูดปด

๑๗. ข้าพเจ้าจะไม่ดื่มสุรา

๑๘. ข้าพเจ้าจะบำเพ็ญตนอยู่ในญาณ ศีล และกรุณา

๑๙. ข้าพเจ้าจะเลิกนับถือศาสนาฮินดูซึ่งทำให้สังคมเลวทราม นิยมการแบ่งชั้นวรรณะเป็นอันตรายต่อสังคมอย่างยิ่ง ข้าพเจ้าจะนับถือแต่พระพุทธศาสนาเท่านั้น

๒๐. ข้าพเจ้าเชื่อว่า พระพุทธศาสนาเท่านั้นเป็นศาสนาที่แท้จริง

๒๑. ข้าพเจ้าถือว่าการที่ข้าพเจ้าหันมานับถือพระพุทธศาสนานั้นเป็นการเกิดใหม่อีกครั้ง

๒๒. ข้าพเจ้าขอปฏิญาณว่า ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ข้าพเจ้าจะปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธศาสนาอย่างเคร่งครัด

ดร.เอมเบดก้าร์ ได้ถึงแก่กรรมหลังจากได้ปฏิญาณตนเป็นพุทธศาสนิกชนแล้วไม่นาน เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๙ ขึ้น ๔ ค่ำ เดือน ๑๒ ปีวอก จุลศักราช ๑๓๑๘ ท่านพูดว่า ***"ข้าพเจ้าเกิดมาจากตระกูลที่นับถือศาสนาฮินดู แต่ข้าพเจ้าจะตายในฐานะเป็นพุทธศาสนิกชน"*** แม้ว่าท่านจะได้ล่วงลับไปแล้ว แต่ผลงานของท่านก็ยังคงอยู่ไม่รู้สูญทุกวันนี้**พวกศูทรทั่วอินเดียนับถือ ดร.เอมเบดก้าร์คล้ายกับพระโพธิสัตว์องค์หนึ่ง ตามบ้านเรือนมีรูป ดร.เอมเบดก้าร์ประจำ มรณกรรมของดร.เอมเบดก้าร์ ได้สร้างความยุ่งเหยิงให้แก่พวกศูทรมาก เพราะเขาเชื่อว่า ดร.เอมเบดก้าร์ ตายเพราะถูกวางยาและคนที่วางยาก็คือภรรยาของ ดร.เอมเบดก้าร์ นั่นเอง เชื่อว่ามีคนจ้างให้ทำเช่นนั้นเพราะภรรยาของ ดร.เอมเบดก้าร์ เป็นหญิงฮินดูชาวฮินดูกลัวว่าเมื่อ ดร.เอมเบดก้าร์ ยังอยู่ ก็จะทำการประกาศพระพุทธศานาอย่างกว้างขวาง จะทำให้ศาสนาฮินดูเสื่อมลง ดังนั้นจึงคิดหาทางกำจัดเสีย เรื่องนี้จะเป็นจริงเพียงไร ผู้เขียนไม่ขอยืนยันเพราะเป็นเพียงข่าวเล่าลือกันเท่านั้น**

เพื่อที่จะให้ท่านผู้อ่านได้ทราบรายละเอียดและความสำคัญของ **ดร.เอมเบดก้าร์** ข้าพเจ้าจะขอคัดเอาความของ **อ.อนันต์ คุณานุภาพ** ซึ่งเป็นเพื่อนที่สนิทและเคารพของข้าพเจ้า ที่ได้เขียนลงในหนังสือ **วิปัสสนาสาร** มาลงประกอบไว้ ขอให้ท่านได้โปรดติดตามอ่านต่อไป

ดร.เอมเบดก้าร์/บิดาแห่งรัฐธรรมนูญอินเดีย

อายุ ๖๕ ปี ๗ เดือน ๒๒ วัน

กอบกู้พระพุทธศาสนา
ปทุมทองผุดเหนือกองขยะ
ดร.เอมเบดก้าร์

๑. เรื่องของเรื่อง

ท่านผู้อ่านที่รัก ก่อนการพูดถึงเรื่องปทุมทองผุดเหนือกองขยะนี้ สิ่งสำคัญที่ควรเรียนเพื่อท่านทราบ ก็คือว่า **ปทุมทองผุดเหนือกองขยะ** เกิดเป็นสารคดีสั้นขึ้นมาได้อย่างไร? นี้คือปัญหาสำคัญประการแรก เมื่อไม่นานมานี้เอง ผู้เขียนบังเอิญได้พบกับท่านผู้เป็นเจ้าของหนังสือพิมพ์วิปัสสนาบันเทิงสาร ทั้งสองฝ่ายสนทนากันเกี่ยวกับเรื่องกิจการทางศาสนาในประเทศอินเดีย พร้อมกันนั้นก็ได้ปรารภถึงบุคคลสำคัญของอินเดียคนหนึ่ง ผู้ซึ่งได้รับสมัญญาว่า **เป็นบิดาของรัฐธรรมนูญแห่งประเทศอินเดีย** นักการเมือง และการศาสนาผู้ล้ำเลิศ นักการพุทธศาสนาคนแรกในยุคใหม่ ที่ได้พยายามอย่างสุดแรงกำลังในการหมุนกงล้อพระธรรมจักรของพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากลับสู่ดินแดนเดิม นักการศึกษาและนักการปฏิรูปทางสังคมที่เรืองนามในอินเดีย เขาผู้นั้นคือ **ดร.เอมเบดก้าร์** การสนทนาระหว่างทั้งสองฝ่ายได้ยุติลง ด้วยผู้เขียนได้รับคำขอร้องอันมีเกียรติให้เขียนในหัวเรื่องที่ท่านกำลังอ่านอยู่นี้ และนี่คือการเกิดขึ้นแห่งเรื่อง หรือเรื่องของเรื่องภายใต้หัวข้อว่า

"ปทุมทองผุดอยู่เหนือกองขยะ ดร.เอมเบดก้าร์"

๒. โลกพระพรหมสะท้าน

จากอดีตกาลผ่านมานานไกลจนถึงยุคใหม่สมัยอินเดียได้เอกราช ระบบการแบ่งแยกชาติชั้นวรรณะได้ฝังรากลงอย่างแน่นสนิทในชีวิตและจิตใจของชาวอินเดียเกือบทั้งชาติ ลัทธินิยมของศาสนาพราหมณ์หรือฮินดูเชื่อกันว่า **พระพรหมเป็นผู้สร้างโลก** แล้วแบ่งมนุษย์ออกเป็น ๔ จำพวก คือ **กษัตริย์ พราหมณ์ แพศย์ ศูทร** พระพรหมสร้างกษัตริย์แล้ววางดาบไว้ในกำมือ และมอบหมายหน้าที่อย่างแน่นอนให้ว่า กษัตริย์ต้องเป็นนักรบ ดาบประกาศิตที่มีอยู่ในมือนั้นให้ใช้รบราฆ่าฟันกัน และทำศึกสงครามได้ตามใจชอบ กษัตริย์แต่ละพระองค์ปกครองกันแต่ละประเทศ แม้จะถูกสร้างมาจากพระพรหมและเป็นลูกของพระพรหมด้วยกัน ก็ให้ฆ่าและทำสงครามกันได้ ฝ่ายไหนฆ่าได้มากก็ให้เป็นฝ่ายชนะ และฝ่ายไหนตายมากและกำลังน้อยก็ให้เป็นฝ่ายแพ้

พระพรหมสร้างพราหมณ์แล้วมอบหน้าที่ให้ว่า **พราหมณ์ต้องทำหน้าที่สาธยายมนต์** และยกย่องพราหมณ์ว่า เป็นผู้ประเสริฐสุดซึ่งมาจากพระพรหมโดยตรง ดังนั้น พราหมณ์จึงยกตนว่าวิเศษกว่าวรรณะอื่นๆ ในประการทั้งปวง และอ้างว่าฝ่ายตนฝ่ายเดียวที่รู้จัก**พระพรหมหรือเข้าถึงพระพรหม** ผู้ใดต้องการความช่วยเหลือจากพระพรหม ก็ต้องเข้าหาพราหมณ์

พวกวรรณะแพศย์ก็ถือว่า พวกตนถูกสร้างมาให้เป็นชาวนาเป็น พ่อค้าแม่ค้า เป็นกรรมกรมีฝีมือ เป็นครูเป็นอาจารย์ มอบหมายหน้าที่ให้ทำงานอาบเหงื่อต่างน้ำเพื่อเลี้ยงปากเลี้ยงท้องของตนเองด้วย

วรรณะศูทร ถูกสร้างมาให้เป็นวรรณะต่ำ แต่ไม่พึงเข้าใจว่าต่ำอย่างธรรมดาสามัญ หากเป็นชั้นต่ำที่สุด เท่าที่จะเรียกว่าต่ำได้

หน้าที่ก็คือเป็นลูกจ้าง เป็นข้าทาส บ้านก็ไม่จำเป็นต้องห่วงใย ถ้าไม่จำเป็นก็ให้นอนอยู่ข้างถนน ตากแดดกรำฝนอยู่ตามใจชอบ แต่ต้องทำงานหนักๆ และกินน้อยๆ เพื่อว่าวรรณะทั้งสามข้างต้นจะได้กินอย่างเต็มที่

ในวรรณะทั้ง ๔ นี้นั้น จะกินอยู่หลับนอนด้วยกันมิได้ ใครถูกสร้างมาให้เป็นวรรณะไหนก็ให้เป็นวรรณะนั้น **ไปจนถึงหลุมฝังศพ ความรักระหว่าวรรณะต่อวรรณะ** ก็ต้องมีพรหมแดนกางกั้น การแต่งงานต่างวรรณะกัน ถือว่าไม่ชอบความประสงค์ของพระพรหม

เมื่อ ๗๐ ปีเศษมานี้เอง หลุมฝังระบบการแบ่งชั้นวรรณะของพระพรหมโดยพราหมณ์ก็ถูกขุด หลุมนี้เริ่มถูกขุดในวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๔๓๔ เพราะวันนั้นเป็นวันให้กำเนิดแก่เอมเบดการ์ เท่าที่ทราบกันดีอยู่ทั่วไป เอมเบดการ์เกิดมาในสังคมที่ดกหนาและป่าทึบ แห่งระบบการแบ่งชาติชั้น **วรรณะ** มิหนำซ้ำเขายังตกมาอยู่ในวรรณะศูทรอีก การมาถึงยุคของเอมเบดการ์ คือการเปิดปากหลังฝังระบบการแบ่งชั้นวรรณะ และเอมเบดการ์ไม่เพียงแต่ต้องการยกฐานะของคนยากจนขึ้นเท่านั้น แต่เขาต้องการฝังระบบการของพระพรหมที่ตั้งขึ้นโดยพราหมณ์ด้วย บุคคลสำคัญที่ร่วมกันฝังระบบการแบ่งชั้นวรรณะนั้นคือ **มหาตมคานธี** ท่านนายกเนห์รู และ เอมเบดการ์ **มหาตมคานธี** ประกาศยกเลิกระบบชาติชั้นวรรณะ โดยการยกฐานะของบุคคลยากจนขึ้น **ท่านนายกเนห์รู**ประกาศไม่ยอมรับในความมีอยู่ของระบบดังกล่าว ซึ่งเห็นได้อย่างชัดแจ้งในอารัมภบทแห่งรัฐธรรมนูญอินเดีย เอมเบดการ์ได้ประกาศไม่ยอมรับ ทั้งความมีอยู่แห่งพระพรหมตามศาสนาพราหมณ์ด้วย ไม่ยอมรับในความวิเศษแห่งการแบ่งชั้นวรรณะด้วย เขาต้องการฝังทั้งหมดแล้ว ให้ทุกคนหันเข้าสู่พระพุทธศาสนา

เอมเบดก้าร์ เรียกร้องให้มหาชนเรือนล้านหวนกลับไปมองดูยุคทองของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ภายใต้ร่มโพธิ์ทอง คือพระบวรพุทธศาสนาของพระองค์ **ไม่มีชาติ ไม่มีชนชั้น ไม่มีวรรณะ** ในพระศาสนาของพระองค์เลย มิได้มีการเหยียดหยามกันเพราะชาติเพราะโคตรและวรรณะ **พระพุทธเจ้าทรงยกฐานะอันสูงของมนุษย์**โดยสมบูรณ์ คนชั้นสูงพระองค์ก็ส่งเสริมให้สูงขึ้นไป คนชั้นกลางพระองค์ก็ส่งเสริมให้สูงขึ้น คนชั้นต่ำพระองค์ก็พยายามพยุงและชี้ทางให้ก้าวไปสู่ฐานะอันสูง พระองค์ต้องการให้ทุกฝ่ายอยู่กันโดยปราศจากการเอาเปรียบและกดขี่กันและกัน ทั้งให้มีความเข้าใจดีแก่กันและกัน ชาติชั้นวรรณะจะสร้างคนให้เป็นคนวิเศษมิได้เลย กรรมหรืองานต่างหากที่เสกสรรสร้างคนให้เป็นคนดีคนเลว คนทุกคนเสมอกันภายใต้กฎของกรรมหรืองาน งานดี ทำงานดีและทำด้วยดีบุคคลนั้นก็เป็นคนดีไป งานเลว ทำงานเลวและทำอย่างเลวๆ บุคคลนั้นก็เลวไปตามงานที่ตนทำ งานประการเดียวเท่านั้นที่ทำให้คนเราแตกต่างกันไป และก็งานเท่านั้นที่ทำให้โลกทรงตัวอยู่ได้

ยังมีอีก เอมเบดการ์ยังได้ย้ำอีกว่า พระพุทธเจ้าทรงยอมรับว่าบุคคลเกิดมาแล้วย่อมได้รับความเป็นมนุษย์เสมอเหมือนกันหมด และทรงยอมรับทุกๆ **วรรณะเข้าสู่พระศาสนาของพระองค์** แม้กระทั่งศูทรและจัณฑาลที่กำลังถือกระเบื้องขอทานอยู่ พระองค์ก็ทรงยอมรับเข้าสู่พระศาสนา **แล้ววรรณะก็หายไป** ทุกคนอยู่กันตามหลักแห่งภราดรภาพ

เอมเบดก้าร์เกิดมาในวรรณะศูทร เขาอุบัติมาท่ามกลางแห่งความปวดร้าว จากการดูถูกเหยียดหยาม จากการกดขี่ของพวกสถาปนาตนขึ้นว่าเป็นวรรณะสูง เท้าของเขาก้าวไปถึงไหน เสียง

หัวเราะเย้ยหยันก็ไปถึงนั่น เขาเป็นคนยากจนมาแต่กำเนิด การเข้าหมู่คณะก็เต็มไปด้วยความประดักประเดิดใจ แม้กระทั่งในโรงเรียนก็ยังได้ยินเสียงเย้ยหยันประณามหยามน้ำหน้า เขาพบตัวของเขาอยู่ในความขมขื่นตลอดเวลา **ภาวะทางสังคมเต็มไปด้วยระบบนาย และระบบทาส** จะหาความยุติธรรมและความเสมอภาคอะไรมิได้เลย จากสังคมของกลุ่มชนที่นิยมการมีชาติชั้นวรรณะ **เอมเบดก้าร์** เห็นว่าการแบ่งชนออกเป็นชาติวรรณะดังกล่าว คือการสร้างกำแพงมหึมามากางกั้นความเข้าใจดีต่อกันและกัน เมื่อใดระบบแห่งการแบ่งแยกยังมีอยู่ เมื่อนั้นความเกลียดชังกันก็ยังจะมีอยู่ในหัวใจของมนุษย์ชาติ

ความยุ่งเหยิงทางสังคม ทำให้เอมเบดการ์ระลึกถึงพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามากขึ้น เขามีความเชื่อมั่นว่า **พระธรรมของพระองค์**เท่านั้นที่จะสถาปนาสังคมมนุษยชาติขึ้นสู่ความเป็นสังคมที่น่าอยู่ พระพุทธเจ้ามิได้ทรงสอนคนให้ยกตนว่าวิเศษกว่าคน มิได้สอนคนให้เหยียดหยามตนเองว่าเลวกว่าคนอื่น เอมเบดการ์ตระหนักเสมอว่าเมื่อใดก็ตามที่คนเรายังยกตนว่าเป็นคนถูกคนเดียวในโลก และคนอื่นนอกจากตนนั้นเป็นคนผิดทั้งนั้น ทั้งยกตนเองว่าตนคนเดียวเป็นคนวิเศษ **เมื่อนั้นแลพึงทราบว่าบุคคลนั้นคือคนบอดในแสงสว่าง** บุคคลประเภทนี้แหละที่ทำการเหยียดผู้อื่นมากที่สุดในโลก ความวิเศษของเขาดังกล่าว ไม่มีอะไรอื่นเลย นอกจากความบ้าและความบอด พระธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเท่านั้นที่จะทำการแก้ไขความบกพร่องที่อยู่ในโลกอันนี้ได้ พระองค์ทรงถือว่า โลกทั้งโลกคือทะเลหลวง มนุษย์ทั้งปวงในโลกคือแม่น้ำสายน้อยใหญ่ เมื่อไหลลงสู่ทะเลแล้วก็ย่อมเป็นน้ำทะเลอันเดียวกัน ไม่มีใครจะพึงแยกประเภทแล้วบอกได้ว่าไหลมาจากแม่น้ำสายไหน **มนุษย์เราก็เช่นเดียวกัน** เมื่อเกิด

มาแล้วย่อมได้สิทธิความเป็นมนุษย์เสมอเหมือนกันหมด เสมอกันโดยงาน **แตกต่างกันโดยการกระทำ** และทรงตัวอยู่ได้ด้วยงานหรือกรรม ความกดดันทางสังคมดังกล่าว เป็นผลให้ความคิดเห็นของเอมเบดการ์ทวีความรุนแรง เขาแสดงความคิดความเห็นดังกล่าวต่อมวลชนอย่างเปิดเผย จนทำให้สะเทือนถึงจักรภพของพระพรหม ความสะเทือนอันนี้เป็นความสะเทือนอย่างรุนแรงมาก ซึ่งเราเรียกกันว่า ***"กระทบกระทั่งดั่งไข่กระทบหิน"***

๓. เช็ดน้ำตา

เมื่อยังเยาว์คราวทำการศึกษาเล่าเรียนอยู่นั้น **เอมเบดก้าร์เผชิญกับปัญหาเหล่านี้เป็นนิจ** บางคราวได้รับการเหยียดหยามถึงกับน้ำตาตก เขาเชื่อว่าน้ำตาของเขาจะไม่ยอมหยุดไหลรินลงอาบแก้มตลอดเวลาที่วรรณะยังมีอยู่ **เอมเบดก้าร์เป็นชาติชายใจสิงห์** ความปวดจากความกดดันต่างๆ ทำให้เขากลายเป็นคนเข้มแข็ง การดูถูกเหยียดหยามสร้างเขาให้เป็นบุรุษเหล็ก น้ำตาของชาติชายชาตรีเยี่ยงเอมเบดการ์เป็นของตกลงอาบแก้มได้ยาก แต่ถ้าตกลงเมื่อไร นั่นย่อมหมายถึงการพลิกหน้าประวัติศาสตร์หรือการเปิดหน้าประวัติศาสตร์ใหม่ ความลำบากและอุปสรรคนานาประการที่เอมเบดก้าร์พบมาในชีวิตของเขา จะต้องกลายเป็นผ้าเช็ดน้ำตาแก่คนยากจนต่อไปในอนาคต

เอมเบดก้าร์ เด็กนักเรียนหนุ่มได้ตระหนักถึงความจริงว่า เขาเองถูกสังคมเสกสรรให้เป็นศูทร กระนั้นก็ตาม เขายังเห็นว่า **ศูทรก็ยังมีหัวใจ ศูทรก็ยังมีมันสมอง** เขาอุทิศตัวยอมตายในการทุ่มเทมันสมองเข้าสู่การศึกษาเล่าเรียน เขาต้องการใช้ความรู้ที่ได้จากการศึกษาเล่าเรียนเป็นอาวุธอันมีประสิทธิภาพในการแก้ไขความเลวร้ายทางสังคม

ชั้นวรรณะ เขาขอเรียนเพื่อแก้ไขเหตุการณ์ดังกล่าว การศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งความเป็นผู้มีความรู้ดีเท่านั้น ที่จะทำให้การต่อสู้เป็นผลสำเร็จและเรียบร้อย

จากวินาทีนั้นเป็นต้นมา **เอมเบดก้าร์**ได้นั่งอยู่ภายใต้แสงเทียนขมุกขมัวเล่มจิ๋วๆ เร่งศึกษาเล่าเรียนด้วยความมานะพยายาม เขาค่อยๆ ก้าวไปทีละก้าว แต่ทุกฝีก้าวของเขานั้นมั่นคง ความพลาดหวังไม่เคยทำให้เอมเบดก้าร์ต้องปวดร้าว เขาก้าวเดินไปใหม่หลังจากพลาดหวัง **และพระธรรมของสัมมาสัมพุทธเจ้า**เป็นดังหนึ่งว่าผู้เตือนเขา ให้มีมานะและเข้มแข็ง กฎแห่งความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ของเอมเบดก้าร์ ***"ความสำเร็จอยู่กับการทำบ่อย ทำเสมอ ทำไม่หยุด"*** นี้คือเคล็ดลับแห่งความมีชัยของเขา

๔. การศึกษา

ท่านทราบมาบ้างแล้วจากตอนก่อนว่า เอมเบดก้าร์ขอเรียนเพื่อแก้ไขสังคม จึงไม่ขอกล่าวซ้ำอีกในที่นี้ เด็กที่เกิดมาในกองเงินกองทอง บิดามารดามั่งมีศรีมีสุขจะสำเร็จในชีวิตการศึกษาและการงานมากเท่ามาก มีเกียรติศักดิ์ลอยเด่นเหนือคนทั้งหลายก็ยังไม่นับว่าเป็นสิ่งที่น่าอัศจรรย์แต่ประการใด แต่เด็กที่เกิดมาในกองแห่งความยากแค้นลำเค็ญ บิดามารดายากจน ไม่มีเงินใช้ และข้าวไม่มีกิน บ้านเล่าก็ไม่มีจะอยู่ ถึงมีก็มีฐานะดังกระท่อม แต่เขาสามารถยกตัวของเขาให้ลอยขึ้นมาเด่นเหนือมนุษย์ทั้งหลายอีกหลายร้อยคน เรื่องนี้นับว่าเป็นเรื่องที่น่าอัศจรรย์ **โดยเฉพาะเอมเบดก้าร์** ผู้ซึ่งเกิดมาในพวกศูทรซึ่งมีฐานะดังกองขยะในสังคม แต่เอมเบดก้าร์สามารถชูตัวของเขาขึ้นเหนือสิ่งที่โลกรังเกียจได้ดังที่เห็น นับว่าเป็นเรื่องควรชมยิ่ง

ฐานะทางครอบครัวของบิดามารดาเอมเบดก้าร์ยากจนหาเช้ากินเช้า หาเย็นกินเย็น บางคราวหาเช้าไม่พอกินเช้า หาเย็นไม่พอกินเย็นเสียอีก ชีวิตภายใต้แสงจันทร์และแสงพระอาทิตย์เต็มไปด้วยความเดือดร้อนหลายพันประการ กระนั้นก็ตาม ก็พยายามเก็บหอมรอมริบเงินทอง เพื่อช่วยในการศึกษาเล่าเรียนของลูก แต่ที่น่าเบาใจหน่อยก็คือ **เอมเบดก้าร์เป็นเด็กมีสติปัญญาดี** มีความพยายามดี มีความกระตือรือร้นในการศึกษาเล่าเรียน ความยุ่งยากทั้งหลายแหล่นำเอมเบดก้าร์เข้าสู่ความลำบากนานาประการ และก้มหน้ามุมานะต่อไป โดยไม่หยุดยั้ง จนกระทั่งจบมัธยมศึกษา และเตรียมอุดมศึกษา **นี้คือความสำเร็จก้าวแรกของเด็กยากจน**

หลังจากจบเตรียมอุดมศึกษาแล้ว เอมเบดก้าร์ก็เผชิญปัญหาหนักเข้าอีก เพราะไม่รู้ว่าจะได้ทุนที่มาจับจ่ายใช้สอย ในการศึกษาในชั้นปริญญาต่อไป ท้องฟ้าในขณะนั้นเต็มไปด้วยหมอกเมฆอันมืดมนความยากจนเหมือนมารร้ายที่ทรมานดวงใจของเอมเบดก้าร์ และครอบครัวแห่งบิดามารดาของเขา แต่อย่างไรเสียโลกนี้ก็ยังไม่สิ้นผู้เมตตาธรรม **ด้วยความประพฤติดี** ความรู้ดี การเรียนสติปัญญาฉลาดหลักแหลมของเอมเบดก้าร์เอง ทำให้มีผู้เวทนาสงสาร มหาราชาแห่งบาโรดา ได้ให้ทุนการศึกษาแก่เอมเบดก้าร์ ความกรุณานี้เองเอมเบดก้าร์หายใจขึ้นมาได้อีกครั้งหนึ่ง เขาได้ทุกอันนั้นเองใช้ในการศึกษาเล่าเรียน เขาได้มุมานะอย่างเต็มความสามารถจนเรียนจบปริญญาตรี (B.A) เขารู้สึกตัวเขาว่าได้สำเร็จไปอีกก้าวหนึ่งแล้วในชีวิตและหายใจคล่องขึ้นมาได้บ้างแล้ว นี้คือกำไรแห่งชีวิตอันมีค่ายิ่งสำหรับเด็กที่ลำบากยากจนนี้ นอกจากนี้ยังได้กำไรพิเศษอีกเกี่ยวกับชีวิตทางสังคม ตลอดเวลาที่เขาทำการศึกษาเล่าเรียน เสียงถูกเย้ย

หยันยังได้ยินอยู่เสมอภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน เขาสำนึกตัวของเขาเองอยู่เสมอว่า **เขาเป็นคนยากจน สังคมเขาเหยียดหยามประณามคนยากจน คนยากจนไม่มีใครต้องการคบ ไม่มีใครต้องการเหลียวแล** แล้วเขาหวนมามองดูพวกที่ยากจน ซึ่งกำลังยืนอยู่ในเงามืดของโลกเหมือนตัวของเขาเอง ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนหลายร้อยล้านคนด้วยความเวทนา แล้วเขาได้อุทิศตนว่า ในชั่วชีวิตของเขา เขาจะต้องยกฐานะของคนยากจนที่ถูกลืมขึ้นจากข้างถนนให้ได้ **นี้คือความสำเร็จในการศึกษาก้าวที่สอง** และประสบการณ์ในชีวิตที่สำคัญอีกตอนหนึ่ง

ลำพังแต่ปริญญาตรียังไม่เป็นการพอเพียงสำหรับเอมเบดก้าร์ผู้คิดการใหญ่ เขาดิ้นรนหาทุนเรียนต่อไปอีก ในปี ๒๔๕๖ เอมเบดการ์ได้ทุนการศึกษาต่อ **ณ ประเทศอเมริกา** นับจากได้ก้าวถึงประเทศอเมริกาแล้ว เขาเร่งทำการศึกษาอย่างเคร่งเครียด ทุ่มเทเวลาที่มีอยู่เข้าใส่การเรียนอย่างสุดฝีมือ ตกมาปี ๒๔๕๘ เขาได้รับปริญญาโท (M.A.) ตอนนี้ประจักษ์แก่เราแล้วว่า เด็กชายยากจนได้เขยิบฐานะของตนสูงขึ้นทีละน้อยๆ เหมือนดังดอกปทุมที่กำลังชูก้านและดอกขึ้นเหนือกองขยะ แต่ก็ย่อมเป็นที่ปรารถนาของชนทั่วไป ตั้งตนจากราชาจนถึงยาจก เอมเบดก้าร์ก็ดุจเดียวกัน **แม้เขาจะเกิดในวรรณะศูทร** ด้วยความรู้ดีของเขาทำให้เขากลายเป็นบุคคลที่พึงปรารถนาต่อคนทั่วไปฉะนั้น นี้คือความสำเร็จชิ้นสำคัญอีกชิ้นหนึ่งของเอมเบดก้าร์

เขาเห็นว่า ปริญญาโทนั้นเป็นของธรรมดาที่ใครๆ ก็อาจศึกษาได้ และก็มีมากดกดื่นทั่วไป เพียงแต่ชั้นการศึกษาชั้นปริญญาโทยังไม่มีแรงกำลังพอที่จะช่วยให้เขาผลักดันฐานะอันต่ำต้อยของคนยากจนให้พ้นจากข้างถนนได้ ดังนั้น เขาจึงได้เร่งก้าวหน้าต่อไปอีกอย่างสุดเรี่ยวแรงและกำลังเพียรของบุรุษ ไม่นานเลยหลังจากความ

มานะพยายามอย่างแข็งเข้ม **เขาทำปริญญาเอกทางปรัชญา (PH.D) เป็นผลสำเร็จจากมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย** ความสำเร็จขั้นนี้นับว่าเป็นความสำเร็จอันสูงสุดในชีวิตของการศึกษาของทุกๆ คน โดยเฉพาะเอมเบดก้าร์แล้วถือไดว่า เป็นความสำเร็จอันใหญ่หลวงทีเดียว เนื่องจากเป็นของยากยิ่งที่คนยากจนอย่างเอมเบดการ์จะพึงก้าวถึงฐานะอันสูงส่งเช่นนั้นได้ บัดนี้ดอกปทุมได้แย้มบานอย่างเต็มที่แล้ว โลกต้องชะเง้อคอมาเอื้อมมอง ฐานะของเขาสูงกว่าพวกวรรณะสูงพันหลายเท่า พวกที่สมมติตัวว่าเกิดมาในวรรณะสูงทั้งหลาย ต้องหลีกทางให้คนชั้นศูทรเดินอย่างน่าละอายและด้วยความจำใจ ความสำเร็จของเขาไม่เพียงแต่ทำให้วรรณะสูงของพระพรหมเดินตามหลังศูทรเท่านั้น แต่เป็นการประกาศออกมาด้วยว่า ระบบวรรณะนั้นเป็นความบกพร่อง ใครเกิดมาเป็นวรรณะเลว ก็ต้องเลวอยู่ชั่วชาติ จะทำอย่างไรก็ไม่มีทางดีขึ้นมาได้ ข้อนี้จึงเป็นเรื่องฟังไม่ขึ้นอีกต่อไปแล้ว **เอมเบดก้าร์** สำนึกดีอยู่เสมอว่า **"กฎแห่งกรรมของพระพุทธเจ้าไม่มีใครลบล้างได้"** พระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญความเพียร ชัยชนะของแต่ละคนขึ้นอยู่กับความเพียร ยากจนก็สามารถยกตนขึ้นเป็นมหาเศรษฐีได้เพราะความเพียรพยายาม เอมเบดก้าร์พยายามเพื่อความหวังและความมีหวังเสมอ เขาต่อสู้ไปเพื่อความสมหวัง มิได้ต่อสู้ไปเพื่อความสิ้นหวัง

เอมเบดก้าร์มาคิดคำนึงว่า วิชาการแขนงทั่วไปนั้น นับว่าพอสมควรแล้วสำหรับเขาเอง แต่วิชาจำเป็นที่สำคัญบางประการ เช่น **วิชากฎหมาย** เป็นวิชาที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง และจะเป็นกุญแจอันดีในการแก้ไขสังคมที่สร้างกฎหมายขึ้นบนรากฐานแห่งอยุติธรรม ดังนั้นเขาจึงตัดสินใจเดินทางไปสู่กรุงลอนดอน เพื่อทำเนติบัณฑิตทางกฎหมายอังกฤษอีก แต่เป็นโชคร้ายในตอนนั้น เนื่องจากเหตุ

ขัดข้องทางการทุนศึกษา ทุนขาดมือในทันทีทันใด ดังนั้นเขาจึงตัดสินใจเดินทางกลับประเทศอินเดีย อย่างไรก็ตามเขายังไม่ล้มเลิกความคิดเดิมนั้น เขาได้ทำความพยายามต่อไปอีก นอกจากนั้น **เอมเบดก้าร์** ยังเป็นคนมีอุดมคติสูง **มีน้ำใจหนักแน่น เสียสละเด็ดขาด** และกล้าหาญ เป็นยอดและเป็นตัวอย่างอันดีของบุคคลผู้มีมานะพยายาม ความพยายามและความกระเสือกกระสนดิ้นรนอันไม่มีขอบเขต ได้เปิดช่องทางให้เขาอีกจนได้ ตกมาในปี ๒๔๖๓ เอมเบดก้าร์ได้เดินทางไปประเทศอังกฤษอีกครั้งหนึ่งเพื่อศึกษากฎหมาย เขาได้ใช้ความเพียรพยายามอย่างแรงกล้าเป็นเวลาสามปีเต็ม จึงสำเร็จเป็นเนติบัณฑิตทางกฎหมายอังกฤษ จากบัดนั้นมา **เอมเบดก้าร์ได้เป็นนักกฎหมายแล้วอย่างสมบูรณ์** กฎหมายนี้เองจะเป็นเครื่องมืออันดีขั้นหนึ่งในการยกฐานะของคนยากจน และช่วยเหลือมวลชนที่ถูกทอดทิ้ง นี้เป็นความสำเร็จอีกขั้นหนึ่งของเขาในทางกฎหมาย

ท่านผู้อ่านที่รัก ท่านได้ทราบมาเป็นลำดับๆ ในส่วนที่เกี่ยวด้วยความสำเร็จของเอมเบดก้าร์แล้ว พึงทราบอีกด้วยว่า ความพยายามของเขายังไม่ยุติแต่เพียงเท่านั้น เขาได้ก้าวหน้าเรื่อยไปอย่างบุรุษชาติ**อาชาไนย** เขาเห็นว่าวิทยาศาสตร์เป็นวิชาอันสำคัญยิ่งในการที่จะช่วยเหลือประชาชนที่ลำบากยากจน ดังนั้น เขาจึงทำปริญญาเอกอีกในแขนงวิทยาศาสตร์ และได้สำเร็จปริญญาเอกทางวิทยาศาสตร์ จาก**มหาวิทยาลัยลอนดอน แห่งประเทศอังกฤษ** เอมเบดก้าร์ได้ยกฐานะของตนขึ้นมาเป็นเพชรอันล้ำค่าได้อย่างมหัศจรรย์ยิ่ง จากไม่มีอะไรจนมีอะไรอย่างที่เห็น เขาได้สร้างบทเรียนอันงดงามในการสร้างเนื้อสร้างตัวแก่อนุชนได้อย่างประเสริฐ

หากคิดดูแต่เพียงผิวเผินแล้ว การศึกษาที่เอมเบดก้าร์สำเร็จมานับว่าจะเป็นเรื่องเพียงพอแล้วสำหรับตนเอง และสำหรับการช่วยเหลือผู้อื่น แต่สำหรับตัวเอมเบดก้าร์แล้ว เขาเห็นว่ายังไม่เป็นความพอเพียง เขาหาโอกาสก้าวหน้าต่อไปอีกโดยไม่ยอมหยุดชะงัก ไม่นานนักเลย **เอมเบดก้าร์ได้สำเร็จปริญญาเอกทางกฎหมายอีก** จากมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย เป็นอันว่าไม่มีใครลบล้างเอมเบดก้าร์ในด้านความรู้ได้เลย เสียงที่หัวเราะเยาะเย้ยหยันที่ได้ยินมานานได้จางหายไปจนหมดสิ้น เอมเบดก้าร์ทิ้งเหล่าชนที่ยกตนว่าเป็นวรรณะสูงไว้เบื้องหลังอย่างไกลลิบโลกทีเดียว

ยังอีก ท่านผู้อ่านที่รัก เอมเบดก้าร์ไม่ยอมหยุดยืนอยู่กับที่ เพราะการยืนอยู่กับที่จะทำให้เขาถอยหลังได้อย่างง่ายๆ ดังนั้น เขาจึงรุดหน้าต่อไปอีกในด้านการศึกษา **เขามีความปรารถนาอย่างร้อนแรงในการที่ปริญญาเอกทางวรรณคดี** ไม่มีสิ่งใดที่จะนำความสำเร็จมาให้เขาได้ นอกจากความพยายามแต่ปรารถนาเดียวเท่านั้น ผลอันเกิดมาจากความพยายามของเขาในขั้นนี้ก็คือ ได้สำเร็จปริญญาเอกทางวรรณคดี (D.Litt) **จากมหาวิทยาลัยออสมาเนีย** นี้คือความสำเร็จอันยิ่งใหญ่หลวงของเอมเบดก้าร์การต่อสู้ทางการศึกษาของเอมเบดก้าร์ขอยุติแต่ย่อเท่านี้ก่อน

๕. มิตรแท้ของคนยาก

หลังจากได้รับการศึกษาพอสมควรแก่ความต้องการแล้ว **ดร.เอมเบดก้าร์** ได้ลงมือทำงานตามโครงการเดิมของเขาทันที เขาทำการเผยแพร่พระธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และในปี

พ.ศ. ๒๔๖๗ เขาได้ตั้งสถาบันทางการศึกษาขึ้นภายใต้นามว่า **"บาฮีสกรีต ฮีตากรนี สภา" (Bahiskrit Hitakarni Sbha)** เพื่อส่งเสริมและช่วยคนที่ยากจนในด้านการศึกษาและเพื่อทำการเผยแพร่วัฒนธรรมทั้งพระธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้าสู่กลุ่มชนที่ยากจน ที่ถูกโลกเขารังเกียจเหยียดหยาม **งานของเอมเบดก้าร์รุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว เขาสร้างห้องสมุดเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่ยากจน** ซึ่งไม่มีทุนเพียงพอในการที่จะซื้อตำรับตำราเรียน เปิดสอนนักเรียน ตั้งหน่วยส่งเสริมการศึกษา จัดตั้งศูนย์กลางสำหรับช่วยเหลือทางด้านสวัสดิภาพของประชาชนผู้ยากจน และถูกเอารัดเอาเปรียบมานาน **เอมเบดก้าร์ได้ประเดิมขบวนการปลดชนชั้นวรรณะศูทรครั้งแรก** ที่มาหัด ณ จังหวัดโคละบะ **แห่งรัฐบอมเบย์** สถานที่ดังกล่าวแล้ว เวลานี้กลายมาเป็นสัญลักษณ์แห่งการรอดพ้นจากการเป็นศูทรของวรรณะศูทร และสถานที่ดังกล่าวตกเป็นอนุสาวรีย์อันอมตะของ **ดร.เอมเบดก้าร์**

ในปี ๒๔๖๘ ดร.เอมเบดก้าร์ สร้างหอพักสำหรับโรงเรียนชั้นสูงที่จังหวัดโสละปูร์ และสร้างสถาบันเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่เป็นศูทรที่ยากจน ไม่มีทุนเรียน และไม่มีที่เรียน เนื่องจากพวกนักเรียนดังกล่าวถูกสังคมเขาเหยียดหยาม จึงทำให้หาที่เรียนลำบาก แต่เอมเบดก้าร์ได้แก้ปัญหาข้อนี้ไปได้อย่างชมเชย เขาทำงานด้วยความเสียสละ และยอมพลีทุกอย่างเพื่องาน ด้วยความดีและความเสียสละที่ไม่เห็นแก่ตัวของเขา ทำให้ **ดร.เอมเบดก้าร์กลายเป็นคนที่รัฐบาลประสงค์** ในปี ๒๔๖๗ ดร.เอมเบดก้าร์ได้รับการแต่งตั้งจากรัฐบาล **ให้เป็นศาสตราจารย์ สอนวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง และสอนกฎของเมอร์แคนไตล์ในวิทยาลัยและสถาบันของรัฐบาล** จนในที่สุดเขาได้รับมอบหมายอย่างสูงสุดเด็ดขาดของรัฐบาลที่วิทยาลัยฝ่ายกฎหมายแห่งรัฐบาลโดยตรง

และทำการสอนกฎหมายรัฐธรรมนูญ ในปีหลังๆ ต่อมาเขาได้รับแต่งตั้งจากรัฐบาลให้ดำรงตำแหน่งเป็นอาจารย์ใหญ่ของวิทยาลัยทางกฎหมายของรัฐบาลอีก ทั้งงานหลวงและงานราษฎร์ **ดร.เอมเบดก้าร์** ทำด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ในปี ๒๔๗๑ **ดร.เอมเบดก้าร์สร้างหอพัก** ขึ้นอีกสองแห่ง และก่อตั้งสมาคมการศึกษาขึ้นด้วยเพื่อช่วยเหลือประชาชนเกี่ยวกับการศึกษา เขาขอร้องความช่วยเหลือจากทางรัฐบาล และรัฐบาลก็ให้ความสนับสนุนเป็นอันดี จากนั้นเขาก็ควักทั้งทุนของตนเองเพื่อช่วยเหลือคนจน **ขอเรี่ยไรจากคนจนเพื่อคนจน** ขอเงินจากคนรวยมาช่วยคนจน ขอเงินจากรัฐบาลมาช่วยการศึกษาของคนอยากจน เขาได้งานด้วยความยากลำบาก เหน็ดเหนื่อย แต่สิ่งเหล่านี้มิได้ทำให้เขาต้องท้อถอยต่อหน้าที่การงาน ผลที่ได้รับจากการกระทำจริงเขาก็คือเขาได้รับทุนสนับสนุนมาจากทั้งวงของรัฐบาลและเอกชนผู้ที่ร่ำรวยบางคนก็ให้ทุน บางคนก็ให้ที่ดินสำหรับสร้างหอพักนักเรียน บางคนลดค่าเล่าเรียนที่ยากจน สถาบันทางการศึกษาบางแห่งประกาศให้ทุนนักเรียนที่ขัดสน ผลที่กล่าวเหล่านี้เกิดขึ้นด้วยอานุภาพแห่งความซื่อสัตย์ ความจริง และความเสียสละ ของเอมเบดก้าร์โดยแท้

ดร.เอมเบดก้าร์ ไม่ต้องการสิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นเครื่องตอบแทนความเสียสละและงานของเขา **เขาไม่ต้องการชื่อเสียง** ไม่ต้องการความร่ำรวยเป็นเครื่องตอบแทน เขาอุทิศทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อหมู่ชนที่ตกยากและหาทางช่วยเหลือผู้ได้ทุกข์ ตามเยี่ยงพระโพธิ์สัตว์ เขาได้รับความไว้วางใจทั้งจากรัฐบาลและประชาชนในปีต่อๆ มา ดร.เอมเบดก้าร์ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่คนสำคัญจากรัฐบาลแห่งรัฐบอมเบย์ ในการสำรวจและตรวจสถานการณ์ทางการศึกษาเศรษฐกิจ และทางสังคมของประชาชนที่ยากจน การทำงานของเขา

ได้ผลเป็นที่พอใจของรัฐบาล ผลที่ได้รับก็คือ ทางการได้ทุนแก่นักเรียนที่ยากจนมากขึ้น งานของ **ดร.เอมเบดก้าร์** มิใช่เป็นงานอย่างชนิดธรรมดาสามัญ แต่หากเป็นงานหนัก ซึ่งแทบกล่าวได้ว่าเป็นงานหนักหรือลำบากกว่าแรงที่จะหามาได้ อย่างไรก็ตาม เขาพยายามแบกหามงานนั้นไปด้วยความรัก พร้อมกันนั้นเขายังสามารถกลับคนเป็นพันๆ มาสู่ความเป็นพุทธศาสนิกชนได้ในเวลาอันรวดเร็ว ทุกแห่งทุกสถานเอมเบดก้าร์ผ่านไป จะได้ยินแต่เสียงไชโยโห่ร้องด้วยความชื่นบานหรรษาของประชาชน สายตาของมวลชนที่เคยถูกทอดทิ้งมานานต่างมาจับจ้องอยู่กับ **ดร.เอมเบดก้าร์** ด้วยความรักและบูชา พวกเขาถือเสมือนหนึ่งว่า **ดร.เอมเบดก้าร์** ผู้ปลดปล่อยพวกเขาออกจากเครื่องพันธนาการโบราณ คือระบบการแบ่งชั้นวรรณะ เอมเบดก้าร์นำชนเป็นจำนวนมากเท่ามากเข้าสู่ร่มธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เสียงประกาศตนเป็นพุทธดังขึ้นและแรงขึ้นทุกวันทุกเวลารูปของพระพุทธเจ้าปลิวว่อนเข้าสู่เรือนชานบ้านช่องของประชาชนมากขึ้น และมากขึ้นเป็นลำดับ แท่นบูชาชาวฮินดูซึ่งไม่เคยสนใจในพุทธศาสนามาก่อนก็อัญเชิญพระพุทธรูปเข้าสถิตแทน โดยเฉพาะแล้ว ก็เป็นบ้านคนยากจนที่หาเช้ากินค่ำเห็นรูปของพระพุทธเจ้าอยู่ที่ไหนก็จะพบรูปของเอมเบดก้าร์อยู่ที่นั้นด้วย ผู้บูชาพระพุทธรูปแล้วจะหลับตาไม่ลงเลย ถ้าไม่ได้บูชาเอมเบดก้าร์ด้วย เอมเบดก้าร์ทำงานเพื่อประชาชนด้วยความรัก และเขาก็ได้ความรักจากประชาชนเป็นเครื่องตอบแทน ยิ่งกว่านั้น ดร.เอมเบดก้าร์ยังสอนให้ประชาชนรับศีล เข้าถึงพระรัตนตรัยปฏิญาณตนเป็นพุทธ เสียง **พุทธัง ธัมมัง สังฆัง สรณัง คัจฉามิ** ดังกังวานออกจากบ้านของประชาชนทุกหนทั้งเช้าเย็น มวลชนเป็นเรือนแสนเดินตามหลัง ดร.เอมเบดก้าร์ออกจากศาสนาพราหมณ์หรือศาสนาฮินดู

สู่พุทธศาสนา ทุกๆ คนที่เดินตามหลัง ดร.เอมเบดก้าร์ ได้ยืนยันอย่างเด็ดขาดมั่นคงว่า จะไม่ยอมนับถือพระเจ้าอีกต่อไป ดร.เอมเบดก้าร์ได้ย้ำอย่างหนักแน่นว่า

นี่คือกฎที่แท้จริง

"ทางของพระพุทธเจ้า ซึ่งได้แก่พระธรรมของพระองค์ ไม่มีอะไรที่จะต้องเกี่ยวข้องอยู่กับพระเจ้าและวิญญาณ

พระธรรมของพระพุทธเจ้ามิได้มีอะไรที่จะผูกพันอยู่กับชีวิตหลังจากตายไปแล้ว

พระธรรมของพระพุทธเจ้าหาเกี่ยวข้องอยู่กับลิทธิกรรมและพิธีการบวงสรวงแต่ประการหนึ่งประการใดไม่เลย

ศูนย์รวมแห่งพระธรรมของพระพุทธเจ้าคือมนุษย์ และความสัมพันธ์กันระหว่างมนุษย์ต่อมนุษย์ด้วยกัน ในชีวิตของมนุษย์ในโลกนี้ พระองค์ตรัสว่า เป็นหลักธรรมประการแรกของพระองค์

หลักธรรมประการที่สองของพระองค์ก็คือว่า พวกมนุษย์กำลังตกอยู่ในความเศร้า ความทุกข์และยากจน โลกเต็มไปด้วยความทุกข์ และการเคลื่อนเอาทุกข์ออกจากโลกเป็นความประสงค์อันเที่ยงแท้อันแน่นอนประการเดียวของพระธรรม สิ่งอื่นใดนอกจากนี้ไม่เรียกว่าพระธรรม การยอมรับหรือรับรองความมีอยู่แห่งความทุกข์และการชี้ให้เห็นทางกำจัดทุกข์ออกคือรากแก้วหรือมูลฐานแห่งพระธรรมของพระพุทธเจ้า....." (โดย ดร.เอมเบดก้าร์)

เท่าที่ได้กล่าวนี้ ย่อมแสดงให้เห็นอย่างแจ่มกระจ่างแล้วว่า **ดร.เอมเบดก้าร์** คือมิตรแท้ของประชาชน และคนยากจนที่ถูกลืม

๖. นักการศึกษาและนักปฏิรูปทางสังคม

ดร.เอมเบดก้าร์ อ่านเหตุการณ์ออกอย่างชัดแจ้งว่า การจะพลิกแผ่นดินอินเดียทั้งประเทศให้เป็นแผ่นดินแห่งพุทธธรรมก็ดี การจะช่วยเหลือยกฐานะของคนยากจนขึ้นก็ดี จำต้องเริ่มงานจากการดำเนินการศึกษาเพื่อเยาวชน หากเยาวชนได้รับการศึกษาดี และนำเข้าสู่พระพุทธธรรมเสียแต่เมื่อยังเยาว์ อย่างน้อยได้สักรุ่นสองรุ่น ผลก็คือเยาวชนในวันนี้ จะกลายเป็นชาวพุทธที่แท้จริงในวันหน้า ดังนั้น ดร.เอมเบดก้าร์จึงลงมือดำเนินงานทางการศึกษาก่อนเพื่อน

ในปี พ.ศ. ๒๔๘๙ **ดร.เอมเบดก้าร์** ได้ก่อตั้งสมาคมการศึกษาของประชาชนขึ้นเพื่อช่วยนักเรียนที่ยากจนซึ่งหาที่เรียนมิได้และที่ไม่มีโอกาสได้เรียนเพราะความยากจนเป็นมูลเหตุ จากนั้น **ดร.เอมเบดก้าร์** ก็ได้เริ่มขยายกิจการทางการศึกษาไปถึงการศึกษาชั้นสูง ซึ่งเรียกว่า **ชั้นศึกษาเพื่อรับปริญญาบัตร** เขาได้เร่งทำงานอย่างเร่งร้อน ตัวของเขาเองเผชิญหน้าอยู่กับงานหนักตลอดเวลา งานชิ้นโบว์แดงของเขาคือ การก่อตั้งวิทยาลัยทางพุทธศาสนาขึ้นเป็นผลสำเร็จในปี ๒๔๘๘ และเปิดทำการในปี ๒๔๘๙ เรียกชื่อว่า **สิทธัตถวิทยาลัย** เป็นวิทยาลัย**อักษรศาสตร์ และวิทยาศาสตร์** ในเริ่มแรกมีนักศึกษาเข้าเรียนเพื่อทำปริญญาในวิทยาลัยนี้เพียง ๑,๓๖๓ คน ชั่วเวลาอันเล็กน้อย ต่อมามีนักศึกษาเพิ่มขึ้นอีกถึง ๒,๖๖๓ คน

เมื่องานชิ้นสำคัญ ที่กล่าวข้างต้นเสร็จไปแล้วอย่างน่าพึงพอใจ เขาต้องการให้เยาวชนที่รักของเขามีความรู้กว้างขวาง ในทุกแขนง เพื่อที่จะดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างผาสุกสบาย ด้วยเหตุนี้เอง **เขาจึงตั้งสิทธาร์ถวิทยาลัยทางการพาณิชย์และเศรษฐศาสตร์ขึ้นอีก**

วิทยาลัยหนึ่ง ในปี ๒๔๙๖ เริ่มแรกมีนักศึกษาเพียง ๓๙๖ คน แต่เมื่อสองปีที่ผ่านมามีนักศึกษาถึง ๑,๑๓๔ คน ระยะหลังจากนั้นมาอีกเล็กน้อย เขาจัดตั้งวิทยาลัยขึ้นอีกสองแห่งคือ **ออรังกาบาดวิทยาลัยทางอักษรศาสตร์ และวิทยาศาสตร์** และ **ดร.เอมเบดก้าร์**วิทยาลัยทางการค้าที่เมืองออรังกาบาด มีนักศึกษา ๑,๕๐๕ คน

อนึ่งในฐานะที่ ดร.เอมเบดก้าร์เป็นนักกฎหมาย เป็นศาสตราจารย์ทางกฎหมายมาอย่างโชกโชน จึงเห็นเป็นการสมควรที่จะขยายการศึกษาทางกฎหมายขึ้น ด้วยความคิดเห็นดังกล่าวเขาจึงจัดตั้งวิทยาลัยทางพุทธศาสนาขึ้นอีก เพื่อทำการสอนกฎหมาย เรียกว่า **สิทธาร์ถวิทยาลัยทางกฎหมายที่เมืองบอมเบย์** มีนักศึกษาที่เรียนจบ B.A. หรือปริญญาตรีแล้วไปเรียนต่อ I.I.B. หรือปริญญาทางกฎหมายเป็นจำนวนไม่น้อยเลย ซึ่งในขั้นแรกมีเพียง ๑๘๑ คน แต่เวลานี้มี ๘๐๕ คน เปิดทำการสอนทั้งภาคเช้าและภาคเย็น

กิจการทางด้านการจัดตั้งสถาบันการศึกษาซึ่งดำเนินการโดย ดร.เอมเบดก้าร์นั้นมีมากมาย แต่เท่าที่นำมากล่าวไว้ในที่นี้เป็นส่วนน้อยและที่เห็นสำคัญที่สุด แม้แต่เพียงส่วนเท่าที่กล่าวมานี้ พอเป็นหลักยืนยันได้แล้วถึงความเป็นนักการศึกษาของ **ดร.เอมเบดก้าร์**

๗. ดร.เอมเบดก้าร์ บิดาแห่งรัฐธรรมนูญอินเดีย

ดร.เอมเบดก้าร์ เป็นนักการเมืองชั้นหนึ่งของประเทศอินเดีย การเมืองของ **ดร.เอมเบดก้าร์นั้น** เหมือนการทำศึกสองหน้า ประการแรกต่อสู้เพื่อเอกราชของอินเดีย ประการหลังต่อสู้เพื่อยกฐานะของ**พวกศูทร**ขึ้นให้พ้นจากภาวะกดขี่และเอารัดเอาเปรียบจากวรรณะอื่นๆ

ดร.เอมเบดก้าร์ต้องการให้ศูทรได้รับสิทธิเสมอภาคในทางการเมืองเหมือนวรรณะของฮินดูอื่นๆ เขาได้ทำการต่อสู้อย่างแข็งขัน จนพวกศูทรมากต่อมากได้เข้าไปนั่งทำงานเป็นเสมียน เป็นเจ้าหน้าที่ตามกรมกองต่างๆ **ของรัฐบาล** และเป็นจำนวนมากที่เข้าไปนั่งในสภาของประเทศในปี ๒๔๗๕ ที่นั่งในสภาแห่งชาติของอินเดียได้รับการสงวนไว้แก่พวกศูทร เกือบถึงสองเท่า พวกศูทรเป็นนักการเมืองที่แข็งขันและทำงานด้วยความเสียสละอย่างแท้จริง **เพื่อแก้ไขความไม่เสมอภาคทางสังคม** และเดินเข้าไปนั่งในสภาดกหนาขึ้นเป็นลำดับจนเป็นที่คร้ามเกรงแก่พวกวรรณะสูงทั้งหลาย ในประการดังกล่าวนี้เองได้ก่อให้เกิดความวิวาทบาดหมางกันอย่างรุนแรงระหว่างพวกศูทร ภายใต้การนำของ **ดร.เอมเบดก้าร์** และพวกวรรณะสูงของพวกฮินดู ในคราวครั้งนั้น **มหาตมคานธี**ต้องทรมานตนโดยการอดข้าว เพื่อประสานรอยร้าวของพลเมืองสองฝ่าย เพื่อเห็นแก่ความสงบของประเทศชาติบ้านเมือง **ดร.เอมเบดก้าร์**ซึ่งเป็นที่รักที่โปรดปรานยิ่งของพลเมืองที่ยากจน จึงยื่นมือเข้าแก้ไขเหตุร้ายนั้น เสียงห้ามปรามของ ดร.เอมเบดก้าร์ดังขึ้น ประชาชนพลเมืองได้น้อมรับเอาคำสั่งนั้นด้วยความชื่นชมยินดี แล้วหันหน้าเข้าหากันด้วยความเข้าใจดีต่อกันและเป็นมิตรต่อกัน หาก **ดร.เอมเบดก้าร์**ไม่ยื่นมือเข้าไปจัดการแล้วเรื่องจะต้องทวีความรุนแรงขึ้นอย่างหนีไม่พ้น **และมหาตมคานธี** จะรอดตัวมาได้หรือไม่นั้นเป็นเรื่องยากที่จักทราบได้...

เมื่ออังกฤษ ให้ความเป็นเอกราชคืนแก่อินเดียแล้ว ก็เป็นสิ่งจำเป็นอยู่เองที่อินเดียจักต้องพึ่งตัวของตัวเองต่อไป พร้อมกันนั้นเอง **ดร.เอมเบดก้าร์**ก็โผล่โฉมหน้าขึ้นมาท่ามกลางประชาชนเป็นจำนวนหลายร้อยล้านคน เมื่อนักการเมือง **นักปราชญ์** และรัฐบัณฑิตทั้งหลาย

ได้พิจารณาอย่างถี่ถ้วนรอบคอบแล้ว ในผืนแผ่นดินใหญ่แห่งประเทศอินเดียว่า ไม่มีใครอีกแล้วที่จะมีความรู้ทางกฎหมายเชี่ยวชาญเหมือน ดร.เอมเบดก้าร์ **ผู้นำที่ยิ่งใหญ่ของศูทร** ดังนั้น ชะตากรรมของประเทศอินเดียจึงได้รับมอบหมายให้อยู่ในกำมือของ **ดร.เอมเบดก้าร์** นั่นคือ เขาได้รับแต่งตั้งให้เป็นประธานร่างรัฐธรรมนูญแห่งประเทศอินเดีย

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (Drafting Committee) มี ๗ คน ด้วยกัน มี ดร.เอมเบดก้าร์เป็นประธาน การที่ **ดร.เอมเบดก้าร์** ได้รับมอบอำนาจให้ร่างรัฐธรรมนูญแห่งประเทศอินเดียเช่นนี้นั้น ก็เท่ากับว่ามอบหมายได้ **ดร.เอมเบดก้าร์** ขุดหลุมฝังระบบชาติชั้นวรรณะ เพราะว่าร่างอันนี้คลอดตัวออกมาเป็นรัฐธรรมนูญเมื่อใด ระบบแห่งการมีชาติชั้นวรรณะก็สูญซากเมื่อนั้น

ดร.เอมเบดก้าร์ กับสหายอีก ๖ คน ทำงานกันอย่างหนักที่สุดเท่าที่จะเรียกว่าหนักได้ **ประเทศอินเดียเป็นประเทศที่ใหญ่เป็นอันดับสองของโลก มีพลเมืองมากเป็นที่สองของโลก** มีพูดภาษามากที่สุดในโลก ฉะนั้น ปัญหาเรื่องการร่างรัฐธรรมนูญจึงมิใช่เรื่องเบา งานอย่างนี้ต้องเป็นงานของผู้เสียสละเพื่อประเทศชาติอย่างแท้จริง และเป็นยอดแห่งนักปราชญ์ด้วยดร.เอมเบดก้าร์กับสหายได้ใช้ความพยายามอย่างยิ่งยวดในการร่าง และชั่วระยะเวลาเพียง ๘ เดือน **ดร.เอมเบดก้าร์กับคณะก็ร่างรัฐธรรมนูญสำเร็จ** ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่เหลือเชื่อทีเดียว ร่างรัฐธรรมนูญทั้งหมดมี ๒๙๕ มาตรา มีบทพิเศษอีก ๙ มาตรา พิมพ์เป็นเล่มได้ ๒๕๔ หน้า เป็นหนังสือเล่มใหญ่ขนาด ๘ หน้ายกพิเศษ ซึ่งเด็กอายุ ๓ ขวบ คงไม่สามารถแบกไปได้อย่างแน่นอน เป็นรัฐธรรมนูญที่ใหญ่ที่สุดในโลกเท่าที่ข้าพเจ้าเคยได้พบเห็นมา นี้ย่อมแสดงให้โลกทั้งโลกเห็นว่า **ดร.เอมเบดก้าร์** ทำงานได้ผลเป็นที่พึงพอใจ

ทั้งของหลวงและของราษฎร์ จากนั้นร่างรัฐธรรมนูญฉบับนั้น ก็ส่งเข้าสู่สภาร่างรัฐธรรมนูญและคณะสภาร่างรัฐธรรมนูญแห่งอินเดียก็ทำงานรวดเร็วดังสายฟ้า นับจากวันที่ **ดร.เอมเบดก้าร์** ลงมือร่างจนถึงวันที่ร่างรัฐธรรมนูญผ่านเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศนั้นใช้เวลาน้อยมากอย่างยิ่งสำหรับอินเดีย ซึ่งเป็นประเทศใหญ่ เป็นเวลาเพียง ๒ ปี ๑๑ เดือน ๑๙ วันเท่านั้น ร่างรัฐธรรมนูญก็สำเร็จเป็นกฎหมายปกครองประเทศอย่างสมบูรณ์

ในสภาร่างรัฐธรรมนูญนั้น ดร.เอมเบดก้าร์ได้ทำการต่อสู้อย่างเต็มที่ในการสร้างประเทศอินเดียมิให้ชาติชั้นวรรณะ เขาเป็นพุทธคนเดียวในท่ามกลางคนที่เป็นฮินดูล้านๆ ที่ต่อสู่เพื่อจุดหมายปลายทางดังกล่าว ในที่สุดชัยชนะตกมาอยู่ข้าง **ดร.เอมเบดก้าร์** ประชาชนชาวอินเดียได้รับความเสมอภาคเหมือนกันหมด มีสิทธิเท่าเทียมกันทุกประการ รัฐธรรมนูญไม่ยอมรับในความมีอยู่แห่งการแบ่งแยกมวลชนออกเป็นชาติชั้นวรรณะ ชัยชนะของเอมเบดก้าร์สร้างผืนแผ่นดินอินเดียให้อบอุ่นชุ่มเย็น เสียงแซ่ซ้องสาธุการดังมาจากทั่วทิศ ดร.เอมเบดก้าร์ได้รับสมัญญาจากประชาชน ปัญญาชน และมุขบุรุษทั้งหลายว่า เป็นบิดาแห่งรัฐธรรมนูญอินเดีย **ดร.ราเชนทรประสาท** อดีตประธานาธิบดีแห่งประเทศอินเดีย กล่าวชม **ดร.เอมเบดก้าร์** ว่า **"เป็นแชมเปี้ยนแห่งรัฐธรรมนูญอินเดีย"**

เมื่ออินเดีย **ตั้งรัฐบาลขึ้นครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญ มีท่านเนรูห์เป็นนายก** ดร.เอมเบดก้าร์ได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีว่ากระทรวงยุติธรรมหรือเรียกอีกอย่างว่ากระทรวงกฎหมายแห่งประเทศอินเดีย ซึ่งนับว่าเป็นตำแหน่งอันสูงลิ่วสำหรับ **ดร.เอมเบดก้าร์** ผู้ก้าวไปจากวรรณะศูทร

๘. พลิกหน้าประวัติศาสตร์

ในคราวฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ ซึ่งจัดการฉลองโดยรัฐบาลอินเดียภายใต้การนำของ**นายเนรูห์** ถือว่าเป็นประวัติการณ์อันสำคัญยิ่งในประวัติศาสตร์แห่งอินเดีย และแห่งพระศาสนาด้วย ในคราวครั้งนั้น **ดร.เอมเบดก้าร์ผู้นำที่ล้ำเลิศของคนยากจน** ได้ทำการปฏิญาณตนพร้อมด้วยชาวศูทรไม่น้อยกว่า ๕ แสนคน

พิธีประกาศตนเป็นพุทธมามกะ จัดขึ้นที่นาคปูร์ (Nagapur) ในวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๔๙๙ ประชาชนประมาณ ๕ แสน เหล่านั้นประกาศตนเป็นชาวพุทธขอถึงพระรัตนตรัย รับศีล ๕ มวลชนที่ล้นหลามเหล่านั้นพากันมายืนอยู่ภายใต้ร่มธง แห่งผู้นำที่ยิ่งใหญ่ของเขา คือ **ดร.เอมเบดก้าร์และภรรยา**

ท่านผู้อ่านที่รัก พอเขียนมาถึงตรงนี้ใจของข้าพเจ้าได้หวนกลับไปมองดูภาพ **ดร.เอมเบดก้าร์** กับภรรยาคู่ชีวิตของเขา ปรากฏตัวอยู่ต่อหน้าพระภิกษุสงฆ์พุทธสาวก นักปราชญ์และรัฐบัณฑิตทั้งหลาย แวดล้อมด้วยศิษยานุศิษย์ ห้อมล้อมด้วยประชาชนมืดฟ้ามัวดิน มองเห็นลับลิบสุดสายตา **เพื่อประกาศตนเข้าถึงพระรัตนตรัย** ท่านที่รักภาพเช่นนี้ไม่เคยปรากฏมาเลยในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ ภาพดังกล่าวในคราวนั้น **ทำให้น้ำตาของข้าพเจ้าไหลพรากออกมาทันที** ในครั้งนั้นคงจะมีน้อยคนนักที่อดทนการสะอื้นไว้ได้ ความปลื้มปิติอย่างสุดซึ้งก่อให้น้ำตาของมวลชนต้องร่วงลงอาบแก้ม ข้าพเจ้าไม่สามารถจะหาภาษาอันคู่ควรมาบรรยายให้ตรงต้องกับความรู้สึก และความเป็นจริงอันนั้นได้เลย

การประกาศตนเป็นพุทธมามกะของ ดร.เอมเบดก้าร์ ทำให้ผืนแผ่นดินอินเดียสะเทือนสะท้าน ทั้งในวงรัฐบาลและประชาชน การกระทำของ **ดร.เอมเบดก้าร์** เป็นการกระทำด้วยความกล้าหาญ เขาประกาศตนเป็นพุทธมามกะ ในผืนแผ่นดินแห่งฮินดู โดยเฉพาะอย่างยิ่ง **ดร.เอมเบดก้าร์เป็นบุคคลชั้นนำ** นั่งอยู่เหนือบัลลังก์แห่งความยุติธรรมของอินเดียทั้งชาติ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกฎหมายหรือกระทรวงยุติธรรมแห่งประเทศอินเดีย เป็นนักการศึกษาผู้เชี่ยวแห่งชาติ ด้วยเหตุฉะนี้นั่นเอง ภายในวงการและประชาชนจึงสะท้านหวั่นไหวไปทั่วกัน ชื่อเสียงหรือเกียรติประวัตินั้นมิได้จำกัดอยู่ในขอบรั้วของอินเดีย แต่ดังกังวานไปทั่วจักรภพของชาวพุทธทั่วโลก **รวมทั้งเมืองไทยเราด้วย** คำพูดที่เหี้ยมหาญและสำคัญอย่างยวดยิ่งในคราวประกาศครั้งนั้นคือ ***"ข้าพเจ้าต้องการสร้างประเทศอินเดียทั้งชาติให้เป็นพุทธ"*** คำประกาศนี้ไม่มีวันสลายตัวไปจากประวัติศาสตร์แห่งพระพุทธศาสนา

คำประกาศของเขามิใช่ชนิดที่ว่ามีปากก็พูดไป หรือชนิดที่ว่าเขียนด้วยมือลบด้วยเท้า คำพูดของเขาคือภาษแห่งหัวใจของเขาเอง **หนักแน่น แน่นอน มั่นคง** เขาพูดได้อย่างที่เขาคิด เขาทำได้ตามที่เขาพูด ร.ม.ต.เอมเบดก้าร์ ดำรงชีพอยู่อย่างคนธรรมดาสามัญ เขาคลุกคลีอยู่กับประชาชน และทำงานเพื่อประชาชนเหมือนบิดาคลุกคลีอยู่กับบุตรฉะนั้น **ร.ม.ต.เอมเบดก้าร์**ผู้ยิ่งใหญ่แห่งอินเดีย ไปที่ไหนมาจากที่ไหน ไม่ต้องมีกองเกียรติยศแห่แหน ไม่ต้องการตำรวจติดตามพิทักษ์อารักขา เพื่อความปลอดภัยแห่งชีวิต บ้านอยู่ก็ไม่ผิด

อะไรนักจากบ้านของคนธรรมดาสามัญ **ร.ม.ต.เอมเบดก้าร์**ถือเสมอว่า คนเราถึงคราวตายก็ต้องตาย แม้ไม่อยากตายก็ต้องตาย การตายไปในท่ามกลางการทำงานเพื่อมหาชนนั้น ถือว่า เป็นความตายอันมีเกียรติ

พูดในแง่การเมือง **ร.ม.ต.เอมเบดก้าร์** เป็นนักการเมืองมือขาวสะอาด เขาเล่นการเมืองอย่างนักการเมืองที่แท้จริง โดยทั่วไปนักการเมืองแห่งอินเดียเป็นนักการเมืองที่แท้จริง ถึงคราวเล่นก็เล่นกันอย่างเต็มที่และขาวสะอาด เมื่อเห็นว่า ตนมีความสามารถไม่พอก็หลีกทางให้คนอื่นเข้ามาแทน เขาไม่หวงอำนาจ เขาอาจลาออกได้จากตำแหน่งทุกขณะ ทั้งไม่ต้องคิดเลยว่า จะมีการคิดบัญชีย้อนหลังอย่างที่เรียกว่า **"น้ำลดตอผุด"** การเดินออกจากตำแหน่งก็ออกอย่างสมเกียรติและสง่างาม มิหนำซ้ำยังมีกองเกียรติยศนำส่งถึงบ้านมีเกียรติยิ่งใหญ่กว่าตอนเข้ารับตำแหน่งเสียอีก **ดูแต่เกียรติประวัติอันงามสง่าของท่าน ดร.ราเชนทรประสาท** คราวลาออกจากตำแหน่งประธานาธิบดีแห่งอินเดียนั้นเถิด

ดร.ราเชนทรประสาท กับ **ดร.เอมเบดก้าร์** มีความคิดและอุดมคติตรงกันในการสร้างอินเดีย **ให้เป็นสังคมไม่มีขั้นวรรณะ** ก่อนร่างรัฐธรรมนูญเข้าสู่สภาร่างรัฐธรรมนูญ **ดร.ราเชนทรประสาท**ได้ย้ำถึงข้อนี้ เท่าที่กล่าวมาในตอนนี้ คงจะแจ่มกระจ่างเป็นอันดีแล้วว่า การประกาศตนเป็น**พุทธมามกชนของเอมเบดก้าร์และภรรยา** พร้อม**ทั้งจำนวนคนครึ่งล้าน** การนี้ถือว่าเป็นการพลิกหน้าประวัติศาสตร์ โดยแท้ทีเดียว

๙. ปิดฉาก

ชีวประวัติของ ร.ม.ต.เอมเบดก้าร์ เป็นชีวประวัติที่น่ารู้ควรแก่การศึกษา การอ่านชีวประวัติของเขาจะเป็นยาชูกำลังแก่ทุกๆ คน ผู้ซึ่งกำลังยืนอยู่ในเงามืดแห่งชีวิต และกำลังต่อสู้อย่างหนักหน่วงเพื่อให้ยืนอยู่ได้บนลำแข้งของตนเอง เราทุกๆ คนสามารถสร้างวิถีชีวิตของเราให้รุ่งเรืองจำเริญได้ประดุจเดียวกันกับ **ร.ม.ต.เอมเบดก้าร์** เขาต่อสู้อย่างไร และด้วยหลักการเช่นไร **เพื่อประเทศชาติและประชาชน** เขาเผชิญหน้ากับอุปสรรคและความยุ่งยากมาอย่างไรบ้างในชีวิตของเขา เขาเดินจากความสำเร็จสู่ความพลาดหวัง **เดินจากความพลาดหวังไปสู่ความสำเร็จ** และเดินจากความสำเร็จไปสู่ความสำเร็จอย่างไร เหล่านี้เองจะเป็นมิตรปลอบใจทุกคนในยามยุ่ง และมีความสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะสร้างบทเรียนอันล้ำค่าแก่เราทุกคน

อ้า! ท่านที่รัก โรงละครย่อมมีการเปิดฉากและปิดฉาก ชีวิตของ **ร.ม.ต.เอมเบดก้าร์**ก็ดุจเดียวกัน เปิดฉากแรกแห่งละครชีวิตของ **ร.ม.ต.เอมเบดก้าร์ เต็มไปด้วยความขมขื่น** ภาวะแวดล้อมทางสังคมก่อให้เขาเกิดความหวานอมขมกลืนตลอดเวลา ชีวิตในเริ่มต้นมากไปด้วยการต่อสู้กับอุปสรรคนานาประการ **เราเห็นเขามุมานะ** คร่ำเคร่งอยู่ในการศึกษา บางคราวน้ำตาของเขาต้องตกลงแข่งกับน้ำค้างในยามดึก เมื่อเขาหวนปรารภถึงตัวและชีวิตอันแสนเศร้า

ฉากที่สองแห่งชีวิตของ ร.ม.ต.เอมเบดก้าร์ เต็มไปด้วยความหวาดเสียวและตื่นเต้นด้วยการต่อสู้อยู่บนเวที เขาบากหน้ามานะประจันหน้ากับการโรมรันพันตูกันด้วยการต่อสู้เพื่อประชาชนผู้ตกยาก

พร้อมกันนั้นเสียงไชโยโห่ร้อง **ปรบมือให้จากผู้ทัศนา** แทบจะทำให้ฟ้าถล่ม ปฐพีทลาย

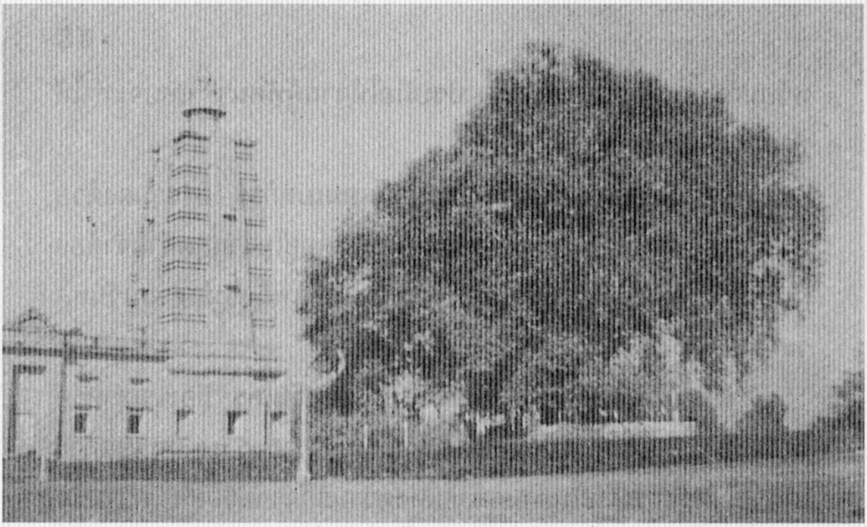
ละครฉากสุดท้าย แห่งชีวิตของเอมเบดก้าร์ อวสานลงด้วยความเศร้า **และหยดน้ำตาของประชาชน** ผู้ดูอยู่ในฉากสุดท้ายจำต้องก้มหน้าฟุบลงกับพื้น แล้วเช็ดน้ำตาด้วยกองเพลิงแห่งความรันทดระทมใจ

น่าอนาถจริงแท้ **มัจจุราชเจ้าไม่เคยยกเว้นใคร** มีอะไรเล่าหรือในโลกนี้ ที่จะแน่นอนเท่ากับการมาถึงแห่งมัจจุราช ร.ม.ต.เอมเบดก้าร์ได้หายใจครั้งสุดท้ายในท่ามกลางแห่งความรักจากมวลชน **ความรักของประชาชนที่มีให้แก่เอมเบดก้าร์นั้น** มิใช่ความรักชนิดผู้ตามรักผู้นำ แต่เป็นความรักชนิดที่เรียกว่า **"ลูกรักพ่อ"**

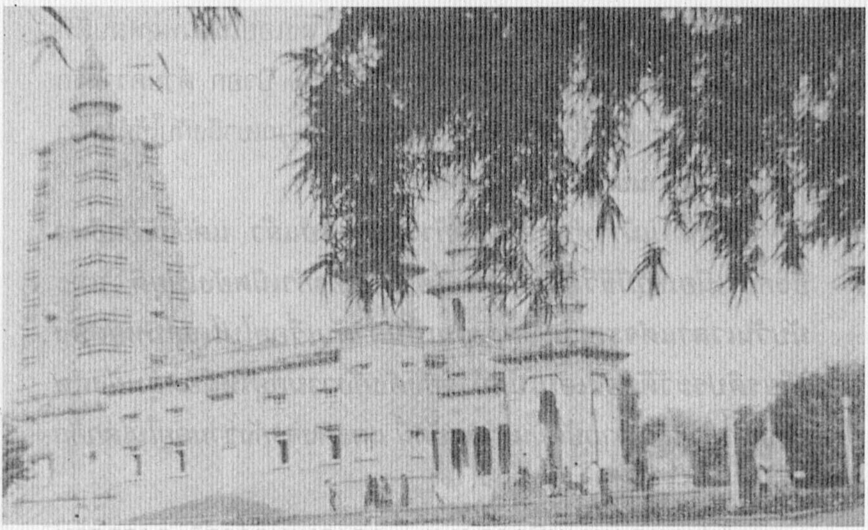
อวสานแห่งชีวิต ของเอมเบดก้าร์ ลงเอยในวันพฤหัสบดีที่ ๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๙ ขึ้น ๔ ค่ำ เดือน ๑๒ ปีวอก ด้วยความรักอันมีประมาณยิ่งใหญ่ในดวงใจของมวลชน จนพวกเขาถึงกับใช้ศัพท์ว่า **"มหาปรินิพพานของ ดร.เอมเบดก้าร์"**

บัดนี้ แม้ว่าท่านเอมเบดก้าร์สูญชีพไปแล้ว แต่ยังมีอิทธิพลยิ่งกว่าเมื่อเขามีชีวิตอยู่ งานที่ทำโดยเขากำเนิดยังไม่ยุติ และนับวันเวลาแต่จะเจริญงอกงามเป็นลำดับเรื่อยไปโดยไม่หยุดยั้ง เกียรติประวัติของเอมเบดก้าร์ยังดังกังวานอยู่เหนือหลุมฝังศพของเขามาแล้ว จากบัดนั้นมาจนบัดนี้ และคงจะกังวานอยู่ในโลกอีกต่อไป

"ปทุมทองผุดเหนือกองขยะ ดร.เอมเบดก้าร์" คงอวสานเพียงเท่านี้ก่อน สวัสดี พบท่านผู้อ่านที่รักใหม่ในโอกาศอันสมควรฯ

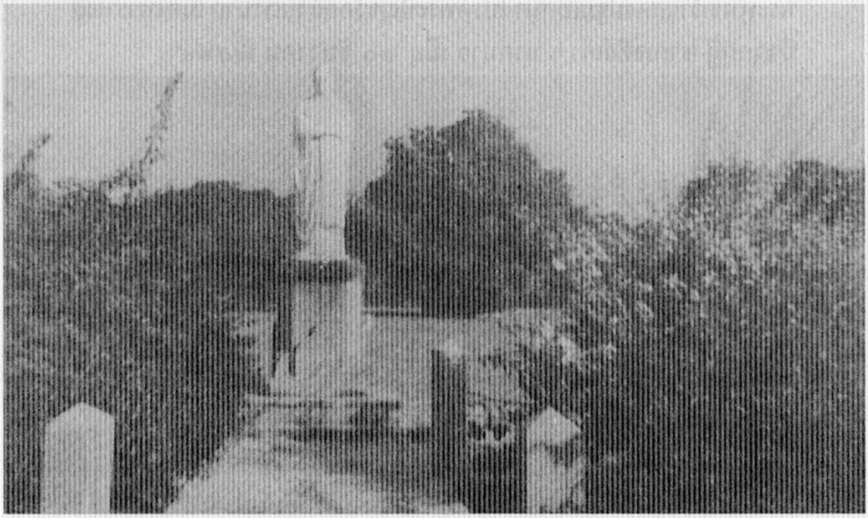
พระศรีมหาโพธิ์ลังกา ที่ท่านอนาคาริกธัมมปาละ นำหน่อจากประเทศศรีลังกา มาปลูกประเทศอินเดีย อิสิปตนมฤคทายวัน เมืองพาราณสี

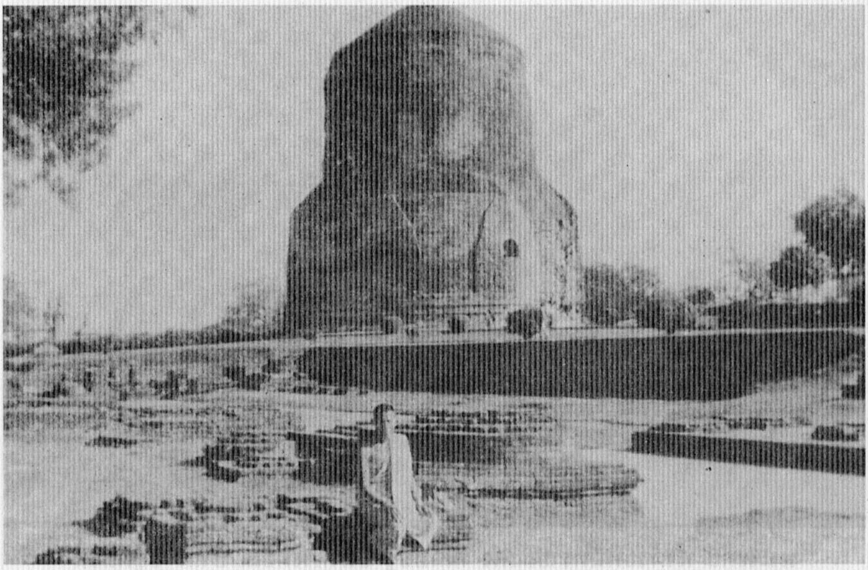
มูลคันธกุฎีวิหาร ที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ที่ท่านอนาคาริกธัมมปาละเป็นผู้ก่อสร้าง ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน สารนาถ เมืองพาราณสี ประเทศอินเดีย

พระเจดีย์ ทำด้วยหินทรายสีแดง ที่เก็บอัฐิ อนาคาริกธัมมปาละ อยู่ที่สวนกวางธรรมชาติ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน เมืองพาราณสี ประเทศอินเดีย

รูปแกะสลักหินอ่อน เป็นอนุสรณ์แด่ อนาคาริกธัมมปาละ ที่บริเวณหน้ามูลคันธกุฎีวิหาร บริเวณที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน เมืองพาราณสี ประเทศอินเดีย

พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ (วรรณะ วณฺโณ) และธัมเมกขสถูป สถานที่พระพุทธเจ้าแสดงปฐมเทศนา โปรดพระปัญจวัคคีย์ ที่สารนาถ เมืองพาราณสี มีซากกุฏิ ซากเจดีย์เก่า ๆ มากมาย เมื่อ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๑๔

โรงเรียนที่สารนาถ เมืองพาราณสี ที่ท่านอนาคาริกธัมมปาละสร้างไว้ และท่านก็มาเสียชีวิตที่นี้ ปัจจุบันสถานที่เรียนไม่พอเด็ก ๆ และครูต้องสอนต้องเรียนและสอนหนังสือกันที่พื้นดินอย่างนี้ เมื่อ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๑๔

ท้ายเล่ม

การจัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้ เพื่อเป็นธรรมบรรณาการแก่ท่านทั้งหลายเพื่อเป็นการตอบแทนน้ำใจ ที่ท่านได้ไปร่วมงานเป็นเกียรติในงานฌาปนกิจศพ นางสาวสายสุนีย์ (ยู่เกียว) คุณูปธานินทร์ สีกาพี่สาวของข้าพเจ้า ณ ฌาปนสถาน วัดอุบลวรรณาราม เลขที่ ๑๒ หมู่ที่ ๓ ต.ศรีสุราษฎร์ อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

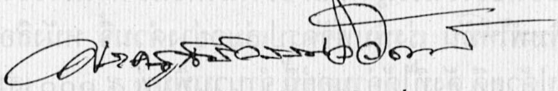
หนังสือเล่มนี้ที่ข้าพเจ้าพิมพ์ เป็นเหตุบันดาลใจ เมื่อคราวที่ประเทศอินเดียและศรีลังกา โดยเฉพาะเรื่อง **อนาคาริกธัมมปาละ บุรุษใจสิงห์ แห่งประเทศศรีลังกา** และ **ดร.เอมเบดก้าร์ บิดารัฐธรรมนูญอินเดียแห่งประเทศอินเดีย** มีความประทับใจของข้าพเจ้ามาก จึงตกลงใจพิมพ์หนังสือนี้

การพิมพ์หนังสือนี้มีเวลาจัดพิมพ์ที่กระชั้นมาก เพียงระยะเวลา ๔ วัน ต้องให้แล้วเสร็จ คือ ๑๑ - ๑๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ หนังสือทั้งสองเรื่องข้าพเจ้าได้เคยจัดพิมพ์มาแล้ว ในงานฌาปนกิจศพอุบาสิกานิ่ม ปุจฉาการ และ อุบาสิกาสาลี่ คุณูปธานินทร์ มาจัดพิมพ์ใหม่ แม้กระนั้นก็แทบจะไม่ทัน ข้าพเจ้าได้ติดต่อกับโรงพิมพ์เลี่ยงเซียงจงเจริญ กทม. อย่างเร่งด่วนจี๋ ทางเจ้าของโรงพิมพ์ก็ใจดีรับพิมพ์ให้ทัน เร่งพิมพ์จัดรูปเล่มอย่างด่วนจี๋ หนังสือจึงได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ดังที่ได้อ่านอยู่นี้ จำนวนพิมพ์ ๕,๐๐๐ เล่ม เป็นเงินจำนวน ๑๒๕,๐๐๐ บาท หนังสือเล่มนี้ หากท่านผู้ใดมีความต้องการเป็นสมบัติของท่านอีก มีหนังสือคือจดหมายไปหาข้าพเจ้า ข้าพเจ้ายินดีที่จะจัดส่งไปให้ท่านฟรีโดยจัดส่งทางไปรษณีย์

นางสาวสายสุนีย์ (ยู่เกียว) คุณูปธานินทร์ ได้จากพวกเราทั้งหลายไปอย่างไม่มีวันกลับ แต่ก็ดับไปตามภาวะของสังขาร ดังภาษิต

มีกล่าวรับรองไว้ว่า **รูปํ ชีรติ มจฺจานํ นามโคตฺตํ น ชีรติ** แปลเป็นใจความว่า แม้รูปร่างกายและสังขาร ย่อมที่จะย่อยยับไป แต่ชื่อเสียงสกุล คุณงามความดี หาได้ย่อยยับตามไปด้วยไม่ ความดีเป็นสิ่งของที่คงทนนาน จะอยู่ตลอดไป

สุดท้ายแห่งนี้ ข้าพเจ้าขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย ตลอดจนบุญกุศลทั้งหลายที่ข้าพเจ้าได้บำเพ็ญมาแล้วนี้ ขอจงได้เป็นพละปัจจัย เอื้ออำนวยอวยผลให้สีกาพี่สาว นางสาวสายสุนีย์ (ยู่เกียว) คุณูปธานินทร์ จงมีความสุขสโมสร เกษมสำราญในสัมปรายภพนั้น ๆ โดยสมควรแก่คติวิสัยในภพในภูมิสถานแห่งคติวิสัยในภพภูมิแห่งนั้น ๆ จงทุกประการ และข้าพเจ้าขอให้ท่านผู้อ่านและผู้เป็นเจ้าของหนังสือเล่มนี้ จงตลอดทุก ๆ ท่านที่ได้มาร่วมงานนี้ จงมีความสุข ความเจริญงอกงาม ด้วยจตุรพิธพรชัย คือขอให้จงมี อายุ วรรณะ สุขะ พละ ปฏิภาณ ธนสารสมบัติ มีความร่มเย็นเป็นสุข อยู่ในธรรมะของพระพุทธเจ้า จะมีความปรารถนาในสิ่งหนึ่งประการใด ที่ไม่เหลือวิสัยและเป็นไปโดยชอบธรรม ก็ขอให้ท่านจงสมความประสงค์ ตามที่นึกที่คิดและปรารถนาในสิ่งนั้น ๆ จงทุกสิ่งทุกประการ ตลอดกาลนาน เป็นนิตย์เทอญ ฯ

(พระครูสิริวรรณวิวัฒน์)

เจ้าคณะตำบลท่านัด เจ้าอาวาสวัดหลักหกรัตนาราม

~~~~~~

พิมพ์ที่ *เลี่ยงเชียงจงเจริญ*

๒๐๑ ถนนบำรุงเมือง แขวงสำราญราษฎร์ เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

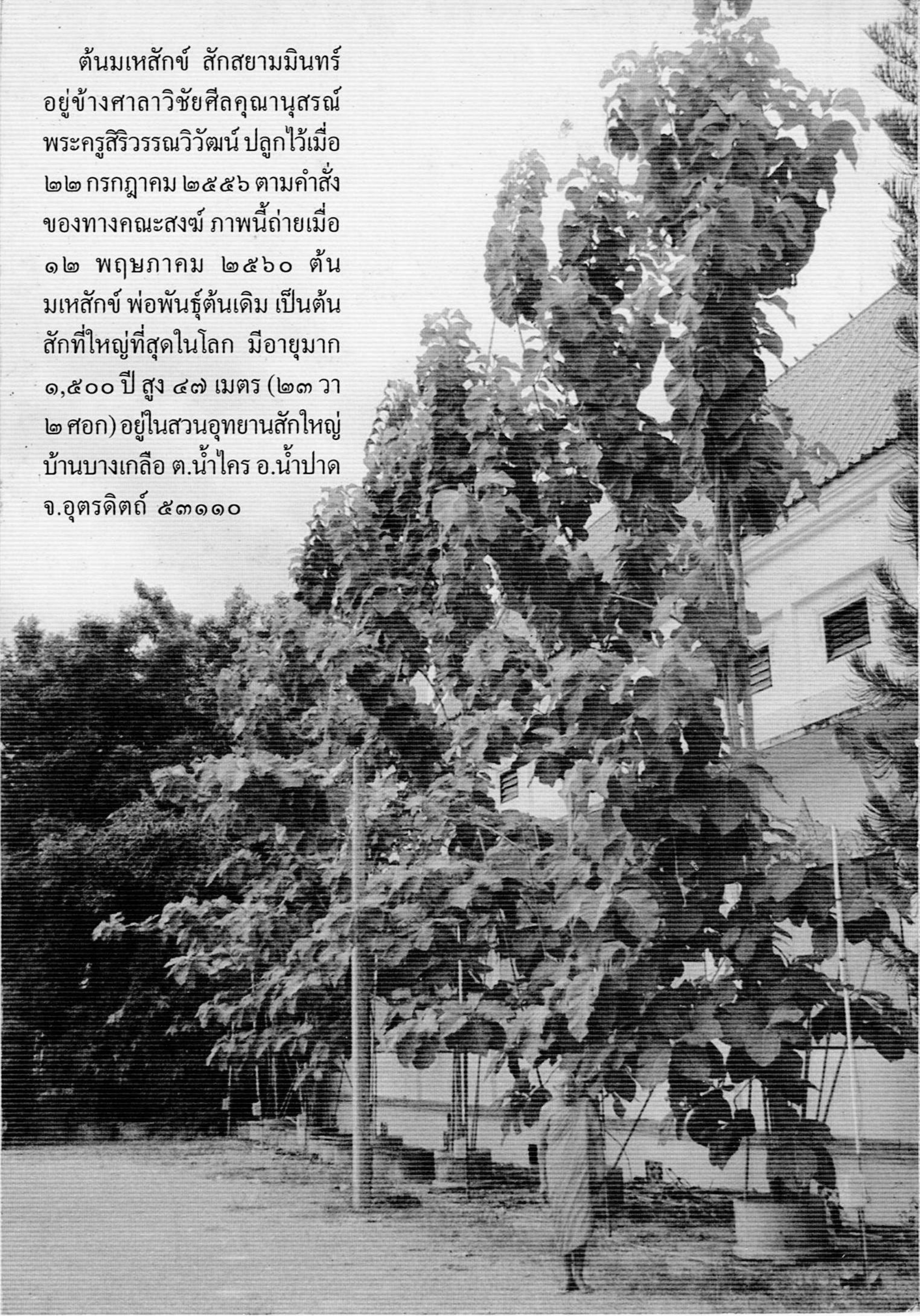
โทร. ๐๒~๒๒๒~๓๗๙๘, ๐๒~๒๒๒~๖๐๙๕~๖ แฟ็กซ์. ๐๒~๖๒๑~๐๔๓๗
~~~~~~

อนุสรณ์งานบำเพ็ญกุศลอุทิศให้ คุณยายอุบาสิกาโยมทิพย์ ปุจฉาการ ถึงแก่กรรม
เมื่อ ๒๕ กันยายน ๒๕๒๔ อายุ ๘๘ ปี แม่ชีนิ่ม ปุจฉาการ บุตร ทำบุญอุทิศให้เป็นประจำทุกๆ ปี
ในวันแรม ๑๒ ค่ำ เดือน ๑๐ ของทุกๆ ปี ณ วัดบุญทวี (ถ้ำแกลบ) ต.ธงชัย อ.เมือง จ.เพชรบุรี

ต้นมเหสักข์ สักสยามมินทร์ อยู่ข้างศาลาวิชัยศีลคุณานุสรณ์ พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ปลูกไว้เมื่อ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ตามคำสั่งของทางคณะสงฆ์ ภาพนี้ถ่ายเมื่อ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ต้นมเหสักข์ พ่อพันธุ์ต้นเดิม เป็นต้นสักที่ใหญ่ที่สุดในโลก มีอายุมาก ๑,๕๐๐ ปี สูง ๔๗ เมตร (๒๓ วา ๒ ศอก) อยู่ในสวนอุทยานสักใหญ่ บ้านบางเกลือ ต.น้ำไคร อ.น้ำปาด จ.อุตรดิตถ์ ๕๓๑๑๐

อนาคาริกธัมมปาละ และ ดร.เอมเบดก้าร์ โดย **พระครูสิริวรรณวิวัฒน์** ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๐